KURAN'DA TEBLİĞ VE TARTIŞMA

Ki onlar, sözü işitirler ve en güzeline uyarlar. İşte onlar, Allah'ın kendilerini hidayete erdirdiği kimselerdir ve onlar, temiz akıl sahipleridir.
(Zümer Suresi, 18)

HARUN YAHYA

Bu kitapta kullanılan ayetler, Ali Bulaç'ın hazırladığı
"Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı" isimli mealden alınmıştır.

Birinci Baskı: Eylül 1996
İkinci Baskı:Aralık 2000
Üçüncü Baskı: Kasım 2002
Dördüncü Baskı: Kasım 2004
Beşinci Baskı: Eylül 2005
Altıncı Baskı: Ekim 2005
Yedinci Baskı: Aralık 2006

ARAŞTIRMA
YAYINCILIK

Talatpaşa Mah. Emirgazi Caddesi
İbrahim Elmas İşmerkezi
A. Blok Kat 4 Okmeydanı - İstanbul
Tel: (0 212) 222 00 88

Baskı: Entegre Matbaacılık
Sanayi Cad. No: 17 Yenibosna-İstanbul
Tel: (0 212) 451 70 70

www.harunyahya.org - www.harunyahya.net

İ Ç İ N D E K İ L E R

OKUYUCUYA

Bu kitapta ve diğer çalışmalarımızda evrim teorisinin çöküşüne özel bir yer ayrılmasının nedeni, bu teorinin her türlü din aleyhtarı felsefenin temelini oluşturmasıdır. Yaratılışı ve dolayısıyla Allah'ın varlığını inkar eden Darwinizm, 150 yıldır pek çok insanın imanını kaybetmesine ya da kuşkuya düşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu teorinin bir aldatmaca olduğunu gözler önüne sermek çok önemli bir imani görevdir. Bu önemli hizmetin tüm insanlarımıza ulaştırılabilmesi ise zorunludur. Kimi okuyucularımız belki tek bir kitabımızı okuma imkanı bulabilir. Bu nedenle her kitabımızda bu konuya özet de olsa bir bölüm ayrılması uygun görülmüştür.

Belirtilmesi gereken bir diğer husus, bu kitapların içeriği ile ilgilidir. Yazarın tüm kitaplarında imani konular, Kuran ayetleri doğrultusunda anlatılmakta, insanlar Allah'ın ayetlerini öğrenmeye ve yaşamaya davet edilmektedirler. Allah'ın ayetleri ile ilgili tüm konular, okuyanın aklında hiçbir şüphe veya soru işareti bırakmayacak şekilde açıklanmaktadır.

Bu anlatım sırasında kullanılan samimi, sade ve akıcı üslup ise kitapların yediden yetmişe herkes tarafından rahatça anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu etkili ve yalın anlatım sayesinde, kitaplar "bir solukta okunan kitaplar" deyimine tam olarak uymaktadır. Dini reddetme konusunda kesin bir tavır sergileyen insanlar dahi, bu kitaplarda anlatılan gerçeklerden etkilenmekte ve anlatılanların doğruluğunu inkar edememektedirler.

Bu kitap ve yazarın diğer eserleri, okuyucular tarafından bizzat okunabileceği gibi, karşılıklı bir sohbet ortamı şeklinde de okunabilir. Bu kitaplardan istifade etmek isteyen bir grup okuyucunun kitapları birarada okumaları, konuyla ilgili kendi tefekkür ve tecrübelerini de birbirlerine aktarmaları açısından yararlı olacaktır.

Bunun yanında, sadece Allah'ın rızası için yazılmış olan bu kitapların tanınmasına ve okunmasına katkıda bulunmak da büyük bir hizmet olacaktır. Çünkü yazarın tüm kitaplarında ispat ve ikna edici yön son derece güçlüdür. Bu sebeple dini anlatmak isteyenler için en etkili yöntem, bu kitapların diğer insanlar tarafından da okunmasının teşvik edilmesidir.

Kitapların arkasına yazarın diğer eserlerinin tanıtımlarının eklenmesinin ise önemli sebepleri vardır. Bu sayede kitabı eline alan kişi, yukarıda söz ettiğimiz özellikleri taşıyan ve okumaktan hoşlandığını umduğumuz bu kitapla aynı vasıflara sahip daha birçok eser olduğunu görecektir. İmani ve siyasi konularda yararlanabileceği zengin bir kaynak birikiminin bulunduğuna şahit olacaktır.

Bu eserlerde, diğer bazı eserlerde görülen, yazarın şahsi kanaatlerine, şüpheli kaynaklara dayalı izahlara, mukaddesata karşı gereken adaba ve saygıya dikkat edilmeyen üsluplara, burkuntu veren ümitsiz, şüpheci ve ye'se sürükleyen anlatımlara rastlayamazsınız.

YAZAR ve ESERLERİ HAKKINDA

Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar Adnan Oktar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Harun Yahya'nın eserleri yaklaşık 30.000 resmin yer aldığı toplam 45.000 sayfalık bir külliyattır ve bu külliyat 41 farklı dile çevrilmiştir.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapağında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son kitabı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını remzetmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah'ın mührü, bu son sözü söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya, Malezya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Bulgaristan'a ve Rusya'ya kadar dünyanın daha pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca, Malayca, Bengoli, Sırpça, Bulgarca, Çince, Kishwahili (Tanzanya'da kullanılıyor), Hausa (Afrika'da yaygın olarak kullanılıyor), Dhivelhi (Mauritus'ta kullanılıyor), Danimarkaca ve İsveççe gibi pek çok dile çevrilen eserler, yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları okuyan, inceleyen her kişi, bu eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi üslubun, akılcı ve ilmi yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme,

kesin netice verme, itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist felsefeyi, ateizmi ve diğer sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütülmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya Külliyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceği açıktır. Bu konuda kuşkusu olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliği çürütmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça görüldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslümanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğin fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğin fikren mağlup edilmesi, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın günden güne daha fazla içine çekilmek istendiği zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiği açıktır. Aksi halde çok geç kalınabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya Külliyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

GİRİŞ

Allah Kuran'da iman edenlerin en önemli ibadetlerinden birinin tebliğ, yani Kuran'da bildirilen gerçekleri insanlara anlatmak ve onları iman etmeye davet etmek olduğunu bildirir. Öyle ki bu ibadet hayatın her alanını kapsar. Mümin, sözleriyle, haliyle, tavrıyla yaşamının her anında Kuran ahlakını diğer insanlara yaymakla ve İslam'ı temsil etmekle yükümlüdür.

Müminlerin birbirleri arasındaki konuşmalar da gerçekte karşılıklı birer tebliğdir. Onlar da birbirlerini Kuran'da bildirilen hükümlere uymaya, Kuran'da tarif edilen ahlakı üzerlerinde göstermeye davet ederler. Kısacası, müminin genel üslubu tebliğdir.

Buna karşın, Kuran'a göre inkarcılara ait olan "karakteristik" üslup ise tartışmadır. Kendisine "Adem'e secde et" (İsra Suresi, 61) emrini verdiğinde Allah ile -Allah'ı tenzih ederiz- tartışmaya kalkan şeytandan itibaren tüm inkarcıların tipik bir özelliği olan tartışma, bencil tutkuların (hevanın) bir ürünüdür ve tebliğin aksine insana hiçbir şey kazandırmaz.

Dolayısıyla mümin, her zaman tebliğ üslubunu korumalı ve asla inkarcılara ait bir üslup olan tartışmaya eğilim göstermemelidir. Allah bir ayetinde, müminin tartışmadan uzak duran ve her zaman için tebliği hedefleyen bu tavrını şöyle hükme bağlar:

"Eğer seninle çekişip-tartışırlarsa, de ki: "Ben, bana uyanlarla birlikte, kendimi Allah'a teslim ettim." Ve kitap verilenlerle ümmilere de ki: "Siz de teslim oldunuz mu?" Eğer teslim oldularsa, gerçekten hidayete ermişlerdir. Fakat yüz çevirdilerse, artık sana düşen yalnızca tebliğ (etmek)dir. Allah, kulları hakkıyla görendir." (Al-i İmran Suresi, 20)

Bu kitap, tebliğin ve tartışmanın inceliklerini ortaya koymak için yazılmıştır. Tebliğin hangi mantıklarla ve hangi yöntemlerle yapılacağı ayrıntılı bir biçimde incelenmiş, buna karşın tartışmanın ardındaki şeytani karakter de Kuran ayetleri ile tahlil edilmiştir.

Amaç herşeyde olduğu gibi, konuşma üslubunda da Allah'ın beğendiği yolu izlemek ve çirkin gördüğü yoldan kaçınmaktır.

KURAN'DA TEBLİĞ

De ki: "Hak geldi, batıl yok oldu. Hiç şüphesiz batıl yok olucudur." (İsra Suresi, 81)

Tebliğ Yapan Müminin Kendini Tanıtması

Cahiliye toplumlarında, insanlar birbirlerine yalnızca menfaat karşılığında iyi davranırlar. Bir insanın bir diğerine ilgi göstermesinin ardında, mutlaka bir menfaat beklentisi vardır. Bu durum cahiliye toplumunun çoğu üyesi tarafından da bilinir. Bu kişiler, bu yerleşik durumun doğal bir sonucu olarak, kendilerine ilgi gösteren herkes hakkında, "acaba ne gibi bir menfaat gözetiyor" şeklinde düşünürler. Eğer birisi oturup kendilerine yeni bir "dünya görüşü" aktarsa, yine bu bakış açıları değişmez. Hep, "bana bunu anlatmakla ne gibi bir çıkar gözetiyor" sorusu akıllarının bir köşesinde durur.

Oysa müminin tebliğ yapmak, yani Allah'ın dinini duyurup yaymaktaki tek amacı, Allah'ın kendisine farz kıldığı bir ibadeti yerine getirmektir. Bu hareketi ile sadece Allah'ı razı edebilmeyi, O'nun merhamet ve şefkatine mazhar olabilmeyi hedeflemektedir. Bu nedenle de konuştuğu kişiden hiçbir menfaat beklentisi olmaz. Konuştuğu kişi din ahlakını yaşamayı kabul ettiği zaman, ondan kendisi için bir şey yapmasını isteyecek değildir. Çünkü anlattıkları kendi şahsi fikirleri değil, kainatı yoktan var eden Allah'ın yaşanmasını emrettiği din ahlakıdır.

Ancak cahiliye toplumundaki insanlar, bu durumdan habersizdirler. Karşılaştıkları insanın bir mümin olduğunun çoğu kez farkında değildirler. Farkında olsalar dahi, müminin menfaat beklememe gibi bir özelliği olduğunu bilemezler. Bu yüzden, bir mümin tebliğ maksadı ile kendilerine yaklaşıp, Kuran ahlakını anlatmaya başladığında, büyük olasılıkla "bu kişi bana bunları anlatmakla ne hedefliyor, benden ne gibi bir menfaat umuyor" gibi düşüncelere kapılacaklardır.

Bu yüzden karşı tarafın kafasındaki benzer şüpheleri gidermek, tebliğdeki en öncelikli konulardan biridir. Konuşulan kişiye, ortada hiçbir menfaat ilişkisinin olmadığı, tebliğdeki yegane maksadın Allah'ın rızası olduğu anlatılmalıdır. Nitekim Resuller Allah'ın dinini insanlara tebliğ ederken bu yöntemi izlemişlerdir. Kuran'da peygamberlerin kavimlerine hitaplarına baktığımızda, öncelikli olarak güvenilirliklerini vurguladıklarını görebiliriz. Örneğin, Ad kavmine gönderilen Hz. Hud, şöyle demiştir:

...Ey kavmim, Allah'a ibadet edin, sizin O'ndan başka İlahınız yoktur. Siz yalan olarak (tanrılar) düzenlerden başkası değilsiniz. Ey kavmim, ben bunun karşılığında sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ücretim, beni yaratandan başkasına ait değildir. Akıl erdirmeyecek misiniz? (Hud Suresi, 50-51)

Hz. Nuh ise, kendisine "…Biz sizi yalancılar sanıyoruz..." (Hud Suresi, 27) diyen kavmine karşı şöyle seslenmiştir:

Dedi ki: "Ey Kavmim, görüşünüz nedir söyleyin? Eğer ben Rabbimden apaçık bir belge üzerinde isem ve Rabbim bana Kendi Katından bir rahmet vermiş de (bu,) sizin gözlerinizden saklı tutulmuşsa? Siz bunu istemiyorken biz sizi buna zorlayacak mıyız? Ey Kavmim, ben sizden buna karşılık bir mal istemiyorum. Benim ecrim, yalnızca Allah'a aittir..." (Hud Suresi, 28-29)

Kendisine tebliğ yapılan kişinin tedirginliği, söz konusu menfaat kuşkusundan daha farklı biçimlerde de gerçekleşebilir. Cahiliye toplumunda "zararlı" ve "tehlikeli" insanlarla karşılaşmaya, bunlara karşı mesafeli ve temkinli davranmaya alışmıştır. Bu nedenle, bu refleksin bir sonucu olarak belki müminlerden de çekinebilir. Kendisine zarar verecek insanlarla karşılaştığı gibi yersiz ve saçma bir kuruntuya kapılabilir. Özellikle de, müminlerin inkarcıların önde gelenlerine karşı yürüttükleri fikri mücadeleden rahatsızlık duyup, savunma psikolojisine kapılabilir.

Bu durumda karşı tarafa güvenilirliğin vurgulanması ve sahip olduğu muhtemel ya da görünür korkuların tek tek aşılması gerekmektedir. Eğer kendisine din ahlakının anlatıldığı kişi, müminlerin inkarcıların önde gelenlerine karşı yürüttükleri fikri mücadeleden tedirginlik duymuşsa, öncelikli olarak, bu fikri mücadelenin Kuran ayetlerine dayalı olan mantığı en iyi şekilde açıklanmalıdır. Müminlerin yalnızca Allah'ın dinine düşmanlık gösteren, Kuran ayetlerine karşı mücadele yürüten ve yeryüzünde bozgunculuk çıkaran kişilere karşı fikri bir mücadele yürüttükleri ve tüm insanlara karşı adalet, hoşgörü ve saygı çerçevesi içinde dostça yaklaştıkları anlatılmalıdır. Tebliğ yapılan kişi, inkarcıların önde gelenlerinin iman edenler aleyhinde ürettikleri çirkin iftiralardan da etkilenmiş olabilir. Eğer bundan kaynaklanan bir tedirginlik taşıdığı gözlemlenirse, aynı şekilde bu iftiraların da içyüzü kendisine izah edilmeli, gerçeklerle hiçbir ilgisi olmadığı samimiyetle anlatılmalıdır. Kuran'da tarih boyunca tüm elçilere ve salih müminlere atılan iftiralarla ilgili ayetler delil olarak gösterilerek, bu karalamaların gerçekte birer "mümin alameti" olduğu tarif edilmelidir. Ancak unutulmamalıdır ki, sözle yapılacak olan tüm bu açıklamaları etkili kılacak olan asıl faktör, müminin "hali"dir. Güven vermek, herşeyden önce tavırlarla, bakışlarla, mimiklerle, jestlerle, daha da doğrusu, tüm bu dış etkileri ortaya çıkaran ruh hali ile mümkün olur. Mümin, din ahlakını yaşamadaki kararlılığı, ihlası, samimiyeti ve güçlü imanı oranında karşı tarafı etkileyebilir. Kesin bir kararlılığa, asla sarsılmayacak sebat ve azme sahip olduğu sürece, karşı tarafın ısrarlı şüpheleri ya da din ahlakından uzak kimselerin attığı büyük iftiralar, onda hiçbir olumsuz etki meydana getirmez. Böyle olunca da, güvenilirlik onun karakterinin sağlam bir parçası haline gelir ve tüm tavırlarına yansır.

Bu durum, en açık olarak Allah'ın dinini anlatmakla görevlendirdiği elçilerinde gözükmektedir. Örneğin Hz. Yusuf, zina iftirasıyla suçlanarak haksız yere zindana atılmasına karşın, Allah'a olan teslimiyetinden ve dolayısıyla vakar ve asaletinden hiçbir şey kaybetmemiştir. Onun bu vasfı da zindandaki diğer mahkumlar tarafından hemen fark edilmiştir.

Kuran'da Allah'ın bildirdiğine göre, zindana atıldıktan sonra kendisine iki kişi yaklaşmış, ona gördükleri rüyaları anlatmış ve bunların yorumunu sormuşlardır. Zina gibi bir suçla suçlanarak zindana girmiş olan Hz. Yusuf'ta böyle bir "hikmet" olduğunu hissetmelerinin sebebi ise, Hz. Yusuf'un hal ve tavrındaki güvenilirliktir. Rüyalarının yorumunu sorarken şöyle derler: "...Bunun yorumundan bize haber ver. Doğrusu biz seni, iyilik yapanlardan görmekteyiz." (Yusuf Suresi, 36)

Müminin böylesine vakarlı ve güvenilir bir karaktere sahip olmasındaki en büyük etkenlerden biri, tebliği yalnızca bir ibadet olarak görmesi ve karşı tarafı inandırmak gibi bir sorumluluğa sahip olmadığını bilmesidir. Çünkü bir insanın iman edip etmemesi, "Allah, kimi hidayete erdirmek isterse, onun göğsünü İslam'a açar; kimi saptırmak isterse, onun göğsünü, sanki göğe yükseliyormuş gibi dar ve sıkıntılı kılar..." (Enam Suresi, 125) ayetinin sırrıyla ancak Allah'ın dilemesiyle olur. Ve "...şüphesiz, insanların çoğu fasıklardır" (Maide Suresi, 49) hükmüne göre de, insanların önemli bir bölümü iman etmeyecektir. Bu durumda, tebliğ yaptığı bir insanın iman etmemesi, mümini hiçbir şekilde etkilememelidir. Mümin, yalnızca kendi görevini yerine getirip din ahlakını tebliğ etmekle ve insanları iman etmeye davet etmekle yükümlüdür. Bir insana hidayet vermek ise ancak Allah'a mahsustur. Bu sırrı bilen mümin, hiçbir zaman karşı tarafı ikna edebilmek için gereksiz bir ısrarcılığa girmez. Tüm bunların yanında, tebliğin asıl olarak kendisiyle konuşulan kişiye yararlı olduğunun hatırlatılması da son derece önemlidir. Kendilerine tebliğ yapılan bazı kişiler, cahillikleri nedeniyle, tebliğe olumlu cevap verip din ahlakına tabi olduklarında, büyük bir "lütuf"ta bulunacaklarını sanırlar. Müminlerin kendisiyle ilgilenişini de, sahip olduğunu düşündüğü "üstün" özelliklerine bağlar ve iman ettiğinde kendisine tebliğ yapanlara büyük bir "iyilik" yapmış olacağını düşünür. Bu ilkel mantık, konuşulan kişinin cehaletinin ve akılsızlığının bir sonucudur. Allah Kuran'da şöyle buyurmaktadır:

Müslüman oldular diye sana minnet etmektedirler. De ki: "Müslümanlığınızı bana karşı minnet (konusu) etmeyin. Tam tersine, sizi imana yönelttiği için Allah size minnet etmektedir. Eğer doğru sözlüler iseniz (bunu böyle kabullenmeniz gerekir.)" (Hucurat Suresi, 17)

Bir kişinin iman etmesi sadece kendisine fayda sağlar. Ve insanın öncelikle bilmesi gereken şey, iman etmeye sadece ve sadece kendisinin ihtiyacı olduğudur. Allah her türlü eksikliklerden münezzehtir ve hiç kimsenin iman etmesine ihtiyacı olmayandır. Ama herkes imana ve Allah'ın rızasını kazanmaya muhtaçtır. Konuşulan kişiye bu

gerçek anlatılmalı ve Müslüman olmakla dine büyük bir kazanç sağlayacağını düşünüp kendisini çok "kıymetli" bir kişi olarak görmesinin ne kadar çocukça ve akılsız bir düşünce olduğu tarif edilmelidir. Söz konusu kişi bilmelidir ki, kendisiyle övünmesi çok büyük bir hatadır. Çünkü içinde yaşadığı cahiliye hayatı nedeniyle, "ateş çukuru"nun kenarındadır. Onu oradan alıp ebedi bir kurtuluşa götürebilecek olan yegane çıkış yolu ise İslam'dır. Bu nedenle ona yapılan bu davet gerçekte çok büyük bir nimet, çok büyük bir lütuftur.

Müminlerin kendisiyle ilgilenmesi, tebliğ yapılan bir kişi için başlı başına bir şereftir. Bu ona fark ettirilmeli, İslam'la tanışmasının Allah'ın kendisine bahşettiği bir lütuf olduğu anlatılmalıdır. Müminlerin kendisiyle boşuna ilgilenmediklerini, Allah'ın dinini tebliğ eden ve kendisini bir taraftan ebedi kurtuluşa çağırırken, diğer yandan da ebedi cehennem azabı ile uyaran birer görevli olduklarını anlamalıdır. Cahiliye toplumunun baştan beri saydığımız içgüdü ve reflekslerinden kaynaklanan engeller aşılıp da, kendisine tebliğ yapılan kişi karşısındaki mümine saygı ve güven besler hale gelirse, artık "asıl konu"ya Allah'ın Kuran'da bildirdiği gerçekler anlatılmaya geçilebilir. Çünkü tüm bu güven kazandırıcı hazırlıklar, karşı tarafı dini anlamaya açık hale getirmek içindir.

ALLAH'IN TANITILMASI

Semud (halkına da) kardeşleri Salih'i (gönderdik). Dedi ki: "Ey kavmim, Allah'a ibadet edin, sizin O'ndan başka ilahınız yoktur. O sizi yerden (topraktan) yarattı ve onda ömür geçirenler kıldı. Öyleyse O'ndan bağışlanma dileyin, sonra O'na tevbe edin..." (Hud Suresi, 61)

Cahiliye toplumundaki Allah inancı, Kuran'daki aslıyla hiçbir biçimde uyuşmaz. Cahiliye, kendi ilkel anlayışlarına uygun şekilde, çarpık, masalsı ve "mitolojik" bir inanç geliştirmiştir. Allah'ın, evreni ve insanları bir kez yarattıktan sonra onları kendi haline bıraktığını, uzayın bir köşesinde "oturduğunu" -Allah'ı tenzih ederiz- düşünürler. Geliştirdikleri bu sapkın ve ilkel inanç, Allah'ı unutmalarına ve Allah'ın büyüklüğünü gerektiği gibi kavrayamamalarına neden olmuştur.

Nitekim Hz. Şuayb da kavminin bu sapkın inanışına dikkat çekerek "...Ey kavmim, sizce benim yakın-çevrem, Allah'tan daha mı üstündür ki, O'nu arkanızda-unutuluvermiş (önemsiz) bir şey edindiniz..." der ve Allah'ın gerçek vasfını şöyle açıklar; "...şüphesiz benim Rabbim, yapmakta olduklarınızı sarıp-kuşatandır." (Hud Suresi, 92)

Allah, bu kişilerin dilinde; "Allah korusun", "İnşaAllah", "Allah vermesin" gibi kelime kalıplarının içinde arada sırada zikredilen, ama hakkında hemen hiçbir zaman düşünülmeyen soyut bir kavram gibidir. Allah'ın varlığını ve gücünü belki sözle kabul

ederler, ama gerçekte buna samimi olarak inanmamaktadırlar. Bu durum, Allah için bir şeyler yapmaları, bir fedakarlıkta bulunmaları gerektiğinde hemen ortaya çıkar. Bir sıkıntı anında ya da herhangi bir menfaat kaybına uğrayacaklarını anladıkları anda hemen inkarcılarla birlik olup, samimiyetsizliklerini gösterirler. Cahiliye toplumunun büyük bir bölümü ise açıkça Allah'ın varlığını inkar eder, Kuran ayetlerine karşı mücadele yürütürler. Kimileri, materyalist felsefe ya da evrim teorisi gibi sözde dayanaklar bularak, bu inkarlarını ideolojik bir zemine oturturlar. Kendilerine "modern, aydın, çağdaş, bilimsel, entelektüel" gibi insanları etkileyebilecek sıfatlarla tanıtan ve Allah'ı inkar etmekle "şahsiyet" kazandıklarını sanan bu kimseler, son derece açık bir gerçek olan Allah'ın varlığını görüp kavrayamayacak kadar sığ görüşlüdürler.

Cahiliye toplumu içindeki bu iki ayrı gruba yapılacak tebliğ, aslında aynıdır. Her ikisine de Allah'ın varlığının delilleri anlatılacak ve batıl inançlarla örülmüş zihinlerinin gerçekleri görebilecek hale gelebilmesi için uğraşılacaktır. Ancak inkarlarını ideolojik bir zemine oturtmuş olanlar için, öncelikle bu ideolojilerinin dayanaklarının çürütülmesi gerekmektedir. Örneğin körü körüne ve cahilce inandıkları evrim teorisi, kendi içindeki çelişki ve açmazlar ortaya konarak yıkılabilir. Kişi, inandığı sistemin gerçekte sefil bir aldatmaca olduğunu görmelidir.

Bu noktadan sonra yapılması gereken iş, her iki grup içinde aynıdır. Cahiliye sisteminin batıl fikirleri ile düşünme yeteneklerini kaybetmiş, muhakemeleri yok edilmiş, akılları boğulmuş olan bu insanlar, belki de hayatlarında ilk kez Kuran'da kastedilen anlamda düşünmeye davet edileceklerdir. Yıllardır yedikleri meyvanın, içtikleri suyun, soludukları havanın nasıl olup da var olduğu konusunda kafa yormaya zorlanacaklardır. Sahip oldukları bedenlerinin, gözlerinin, kulaklarının, kalplerinin nasıl var olduğu, bunları kimin yarattığı hakkında düşünmeye teşvik edileceklerdir. Zaten Kuran'da, insana düşünmesi için yol gösterilir ve neleri düşünmesi gerektiği de sık sık vurgulanır. Örneğin Vakıa Suresi'nde Allah şöyle buyurur:

Şimdi (rahimlere) dökmekte olduğunuz meniyi gördünüz mü? Onu sizler mi yaratıyorsunuz, yoksa Yaratıcı Biz miyiz? Sizin aranızda ölümü takdir eden Biziz ve Bizim önümüze geçilmiş değildir; (Yerinize) Benzerlerinizi getirip-değiştirme ve sizi şimdi bilemeyeceğiniz bir şekilde-inşa etme konusunda. Andolsun, ilk inşa (yaratma)yı bildiniz; ama öğüt alıp-düşünmeniz gerekmez mi? Şimdi ekmekte olduğunuz (tohum)u gördünüz mü? Onu sizler mi bitiriyorsunuz, yoksa bitiren Biz miyiz? Eğer dilemiş olsaydık, gerçekten onu bir ot kırıntısı kılardık; böylelikle şaşar-kalırdınız. (Şöyle de sızlanırdınız:) "Doğrusu biz, ağır bir borç altına girip-zorlandık." "Hayır, biz büsbütün yoksun bırakıldık." Şimdi siz, içmekte olduğunuz suyu gördünüz mü? Onu sizler mi buluttan indiriyorsunuz, yoksa indiren Biz miyiz? Eğer dilemiş olsaydık onu tuzlu kılardık; şükretmeniz gerekmez mi?

Şimdi yakmakta olduğunuz ateşi gördünüz mü? Onun ağacını sizler mi inşa ettiniz (yarattınız), yoksa onu inşa eden Biz miyiz? Biz onu hem bir öğüt ve hatırlatma (konusu), hem ihtiyacı olanlara bir meta kıldık. Şu halde büyük Rabbini ismiyle tesbih et. (Vakıa Suresi, 58-74)

Tebliğ yapılacak kişi ilk önce şu mantık üzerinde düşünmeye başlamalıdır: Düzen ya da estetik sahibi olan hiçbir şey, tesadüfen ya da kendi kendine oluşamaz. Eğer bir yerde bir düzen, bir denge, bir tasarım ve estetiğe sahip bir ürün varsa, bu mutlaka akıl sahibi bir varlık tarafından düzenlenmiş ve meydana getirilmiş demektir. Bir kağıdın üzerine çizilmiş düzgün bir geometrik şekil ya da tek bir düzgün harf gören insan, bunların akıl sahibi bir insan tarafından o kağıdın üzerine kondurulduğuna emindir. Çok büyük bir hesap ve denge üzerine kurulu olan evren de kuşkusuz üstün akıl sahibi bir Yaratıcı tarafından yaratılmıştır. O Yaratıcı herşeyin sahibi Allah'tır.

Dolayısıyla, gözümüzle gördüğümüz, kulağımızla duyduğumuz ya da hissettiğimiz herşey, bizlere yerlerin ve göklerin sahibi olan Yaratıcımız olan Allah'ı tanıtmaktadır. Allah, üzerlerinde Kendi sıfatlarını tecelli ettirmek için eşyayı var etmiştir. İnsanın kainatı saran kusursuzluk ve sonsuz güzellikler üzerinde detaylı olarak düşünmesi bu apaçık gerçeği fark etmesi için yeterlidir. Çünkü çevresini saran yaratılış gerçekleri, bu ihtişamlı düzenin bir sahibi olduğunu açıkça göstermektedir.

Tebliğ yapılan kişi bu anlayışa sahip olduktan sonra, Kuran ahlakının anlatılması daha da kolaylaşacaktır. Kişiye anlatılanlar, bu idrakten itibaren bir şey ifade etmeye başlayacak, kafasında bulanık durumdaki birçok kavram netleşerek yerine oturacaktır.

AHİRETİN HATIRLATILMASI

Ve hiç kimsenin, hiç kimse adına bir şey ödemeyeceği, hiç kimsenin şefaatinin kabul edilmeyeceği, hiç kimseden bir fidye alınmayacağı ve yardım görülmeyeceği bir günden sakının. (Bakara Suresi, 48)

Cahiliye toplumundaki insanların en büyük imani sorunlarından biri, ahiretin varlığına olan inançlarındaki eksikliktir. Sanki gerçekte ahiret yoktur da, insanlar ölüm konusunda kendilerini bir nevi teselli etmek için bunu "uydurmuşlardır".

Söz konusu kişilerin ahiretten kuşku içinde olduklarının en büyük göstergesi, ölüm hakkında konuşulduğunda ya da bir yakınları öldüğünde gösterdikleri tutumdur. Bu kişiler ölüm hakkında konuşulmasından hiç hoşlanmaz, ölüm konusu açıldığında hemen kapatmak ya da başka bir konuya geçmek isterler. Ahirete kesin bir biçimde inanan bir insan ise tam tersine ölüm karşısında üzüntü duymaz. Hayatı Allah vermiştir ve yine O geri alır. Sonsuz ahiret hayatına inanan bir kimse için ölüm üzülecek bir şey de değildir.

Ancak ahirete olan imanındaki zaafiyet, din ahlakından uzak insanları yiyip bitirir. Bir yakınları öldüğünde, birbirlerine "üzülme, iyi insandı, cennete gider inşaAllah" gibi Kuran mantığına uygun sözler söylerler, ama gerçekten ahirete iman etmedikleri için, bu sözlerin vicdanları üzerinde hiçbir etkisi olmaz. Kalplerinde, dünyanın gerçek olduğuna, ahiretin ise bulutların arkasında, bulanık bir mitolojik efsaneden başka bir şey olmadığına dair ilkel ve sapkın bir inanış vardır. Kuran'da geçen ifadeyle, "Onlar, dünya hayatından (yalnızca) dışta olanı bilirler. Ahiretten ise gafil olanlardır." (Rum Suresi, 7)

Oysa ahiret gerçeğin ta kendisidir, aldatıcı ve kendisinden şüphe duyulacak bir şey varsa, o da dünya hayatıdır. Cehennem ehline, "...Yıl sayısı olarak yeryüzünde ne kadar kaldınız?" diye sorulduğunda onlar, "bir gün ya da bir günün birazı kadar kaldık..." derler. Buna karşılık Allah şöyle buyurur: "...Yalnızca az (bir zaman) kaldınız, gerçekten bir bilseydiniz. Bizim, sizi boş bir amaç uğruna yarattığımızı ve gerçekten Bize döndürülüp getirilmeyeceğinizi mi sanmıştınız?" (Mü'minun Suresi, 112-115)

Allah, insanın nefsine verdiği tüm istekleri nimetleriyle karşılar. Örneğin insan yemek ve içmek ister; Allah yiyecekleri ve içecekleri yaratmıştır. İnsan karşılıklı sevgi, saygı ve muhabbetten çok büyük zevk alır. Allah insanları, kadını ve erkeği yaratmıştır. İnsan güzellik ister, estetik ister; Allah tüm evreni ve tüm dünyayı sonsuz güzelliklerle doldurmuştur. Zaten Allah'ın insanın içine bir istek vermesindeki amaç da, ona o nimeti tattırmaktır.

Ve tüm bunların yanında, insan sonsuza dek yaşamak da ister. Ama, küfrün mantığına göre, ölüm yüzünden bu istek asla tatmin edilemez. Oysa bu inkar edenlere ait batıl ve hatalı bir düşüncedir. Gerçekte Allah, ahireti yaratmakla ve insanı sonsuza dek hayat sürecek biçimde inşa etmekle, kişinin bu isteğine de cevap vermiştir. Ölüm, yalnızca bir geçiş kapısıdır. İnsanın, geçici ve aldatıcı bir yurt olan dünyadan kalkıp, ahirete doğru giden seferinde, ilk duraktır. Asıl olan ruhtur, beden değil. Ölümle birlikte ruh canlı kalır, ancak kalıp değiştirir.

İnsanların yaptıklarına göre ceza ve mükafat görmeleri de asıl olarak ahirette olur. Dünya hayatında bir mümin sıkıntı çekip, zorlu ortamlarla karşılaşırken, inkarcılar çok büyük bir zenginlik, sefahat ve ihtişam içinde hayatlarını devam ettirebilirler. Bu dünya hayatındaki imtihanın bir gereğidir. Oysa Allah'ın sonsuz adaleti, müminin mükafatlandırılmasını, inkarcıların ise azaplandırılmasını gerektirir. Bu ise, asıl olarak büyük bir mahkemede, mahşer günü görülecek olan hesapla karara bağlanacak ve mümin için cennette, kafir içinse cehennemde sonsuza dek uygulanacaktır.

Tebliğ yapılan kişinin bu büyük gerçeğin farkına varması, elbette ki hayati öneme sahiptir. Çünkü ahiret Allah'ın varlığı ile birlikte, imanın en temel iki konusundan biridir. Tebliğ yapılan kişiye, Kuran ayetlerine dayanarak açık ve etkileyici bir Kuran tasviri yapılmalı, mahşer günü, hesap, cennet ve cehennem ayrıntılarıyla açıklanmalıdır. Yaptığı her işi Allah'ın görüp bildiğini, görevli melekler tarafından zapta

geçirildiğini bilmeli, ahirette dünyada yaptığı her işten, hatta aklından geçirdiği her düşünceden sorumlu olacağının bilincinde olmalıdır.

TEVHİD VE ŞİRKİN ANLATILMASI

Sizin ilahınız tek bir ilahtır; O'ndan başka ilah yoktur; O, Rahman'dır, Rahim'dir (bağışlayan ve esirgeyendir). (Bakara Suresi, 163)

İnsanların önemli bir bölümü Allah'a inanır. Ancak onları asıl iman yolundan saptıran şey, kendilerine Allah'tan başka ilahlar edinmeleridir. Bu durum, Kuran'da şirk (ortak koşmak) olarak tanımlanır; şirk koşanlara ise "müşrik" denir. Buna karşın, İslam'ın özü "tevhid"dir; yani "birlemek", "tek ilah olarak Allah'ı kabul etmek ve O'ndan başka hiçbir varlığa kulluk etmemek"tir.

Ancak ilginçtir, Allah'tan başka ilah edinenlerin neredeyse tümü, kendilerinin müşrik olduğunu kabul etmez. Aksine, çeşitli sözde açıklamalarla, ideal bir Müslüman olduklarını öne sürerler. Kimileri, edindikleri ilahlar için, "...Biz, bunlara bizi Allah'a daha fazla yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz..." (Zümer Suresi, 3) derler. Kuran'da bu ve benzeri yöntemlerle, şirk koştuklarını inkar etmeye çalışan müşriklerin durumundan şu şekilde söz edilir:

Onların tümünü toplayacağımız gün; sonra şirk koşanlara diyeceğiz ki: "Nerede (o bir şey) sanıp da ortak koştuklarınız?" (Bundan) Sonra onların: "Rabbimiz olan Allah'a and olsun ki, biz müşriklerden değildik" demelerinden başka bir fitneleri olmadı (kalmadı.) Bak, kendilerine karşı nasıl yalan söylediler ve düzmekte oldukları da kendilerinden kaybolup-uzaklaştı. (Enam Suresi, 22-24)

Bugünkü cahiliye toplumu da, tam anlamıyla bir müşrik topluluğu olduğu halde, bu durumu kabul etmez ve kendilerinin ideal birer Müslüman olduğunu iddia ederler. Çünkü onların zihniyetine göre, şirk koşmak, yalnızca tahtadan taştan yapılmış putların ya da totemlerin önünde secde etmekten ibarettir. Allah'tan başka ilah edinmeyi, yalnızca üç boyutlu ve cansız bir suret önünde yere kapanmak sanırlar.

Oysa secde, bir varlığa kulluk etmenin yalnızca sembolik bir ifadesidir. Ve bir insan bir varlığın önünde secde etmese de, O'na kulluk ediyor olabilir. Allah'a ait olan sıfatları kendi zihninde söz konusu varlığınmış gibi düşünmesi, "müşrik" olması için yeterlidir.

Allah, rızası aranmaya layık olan tek varlıktır. Buna rağmen eğer insan Allah'ın dışındaki varlıkların rızasının peşinde koşar, örneğin insanlara kendini beğendirmeye ve onları mutlu etmeye çalışırsa, onları kendine ilah edinmiş olur. Allah'tan başka

varlıklardan yardım bekler, medet umarsa, onları ilah edinmiş olur. Hayatını Allah'ın kurallarına göre değil de, başka varlıkların kurallarına uygun olarak yürütmeye karar verirse, o varlıkları "Rab" kabul etmiş, yani yine ilah edinmiş olur.

Buna karşılık, "muvahhid" (birleyen, şirk koşmayan) mümin karakteri, Allah'tan başka bir Rab, eğitici, dost, sahip ve ilah tanımamaktır. Kuran'ın ilk suresi olan Fatiha Suresi'nde geçen "Yalnızca sana kulluk eder, yalnızca Senden yardım dileriz" (Fatiha Suresi, 4) ayeti, bu katıksız imanın ifadesidir.

Zaten insan, fıtrat (yaratılış) yönünden tevhide inanmaya ve tevhide göre yaşamaya eğilimlidir. "Ben, cinleri ve insanları yalnızca Bana ibadet etsinler diye yarattım" (Zariyat Suresi, 56) hükmü, insanın sadece Allah'a kulluk etmek için var olduğunu haber verir. Bu durumda insana düşen, yaratılış amacına uyarak "muvahhid" bir biçimde Allah'a ibadet etmektir. Yaratılışına uygun olan bu olduğu için, en kolay yol da budur. Nitekim Kuran'da şöyle denir:

Öyleyse sen yüzünü Allah'ı birleyen (bir hanif) olarak dine, Allah'ın o fıtratına çevir; ki insanları bunun üzerine yaratmıştır. Allah'ın yaratışı için hiçbir değiştirme yoktur. İşte dimdik ayakta duran din (budur). Ancak insanların çoğu bilmezler. (Rum Suresi, 30)

Tebliğ yapılan kimseye anlatılacak en temel konu, işte bu şirk ve tevhid konusudur. Ona, içinden çıktığı toplumun pek çok yönden şirk koşan bir toplum olduğu açıklanmalı, gerçek imana kavuşmak içinse, kendisinde köklü bir değişim yapması gerektiği anlatılmalıdır. Allah'ın dininden üstün tuttuğu herşeyden yüz çevirmesi gerektiği bildirilmelidir.

Anlatılmalıdır ki, insanın değil herhangi bir varlığı, kendi istek ve tutkularını Allah'ın emir ve yasaklarından üstün tutması başlı başına büyük bir şirktir. Kuran'da bu tür insanlar, "kendi hevasını (istek ve tutkularını) ilah edinenler" (Furkan Suresi, 43) olarak tanımlanır ve Allah Kuran ayetlerinde bu kişilerin durumlarını şu şekilde bildirir:

Şimdi sen, kendi hevasını ilah edinen ve Allah'ın bir ilim üzere kendisini saptırdığı, kulağını ve kalbini mühürlediği ve gözü üstüne bir perde çektiği kimseyi gördün mü? Artık Allah'tan sonra ona kim hidayet verecektir? Siz yine de öğüt alıp-düşünmüyor musunuz? (Casiye Suresi, 23)

İnsanı şirkten kurtarmak için ona verilmesi gereken en önemli bilgi ise, gerçekte maddenin asıl mahiyeti ile ilgili "özlü bilgi"dir. Eğer insan; maddesel evrenin gerçekte bir "hayal", yani bir "vehim" olduğunu hisseder ve tüm varlıkların gerçekte Allah'ın sıfatlarının tecellisine mazhar olan birer "gölge varlık" olduğunu anlarsa, o zaman tek gerçek varlığın ve dolayısıyla yegane ilahın Allah olduğunu kalben kavrar.

Sonuçta insanın şirkten kurtulabilmesi; Allah'ı herşeyin üstünde tutması, O'nu herşeyden daha fazla sevmesi ve O'nun hükmünden başka hiçbir hükmü tanımaması ile olur. Bu ise, cahiliye toplumundaki yerleşik karakter ve zihin yapısının tümüyle yıkılıp, yerine Kuran'a dayalı bir karakter ve zihin yapısının oturtulmasını gerektirir. Tebliğ yapılan kişiden asıl beklenen hareket de budur, aksi halde din ahlakı kendisine anlatılmış, ama ona itaat etmemiş bir kişi olarak çok büyük bir azapla karşılık bulabilir.

Ancak kendi içindeki bu önemli değişikliği yapabilmesi için, ona yardımcı olmak gerekir. İlk yapılması gerekenlerden biri, kendisine gerçek İslam'ın anlatılmasıdır. Çünkü cahiliye toplumunda tanımış olduğu din, bir sürü hurafe ve bid'atle karışmış olan çarpık bir modeldir ve bu model yüzünden İslam'a karşı pek çok önyargıya sahip olması mümkündür. Ya da dini hiç tanımıyor olabilir. Bu nedenle, din ahlakının bu gibi kişilere detaylı bir biçimde anlatılması şarttır.

DİN AHLAKININ ANLATILMASI

1. Kuran haktır ve korunmuştur

Dünya üzerindeki herhangi bir kişiye Kuran-ı Kerim hakkında ne bildiğini sorsanız, size İslam dininin kutsal kitabı olduğunu söyleyecektir. Bu doğru bir cevaptır, fakat yeterli değildir. Çünkü Kuran insanların büyük bir bölümünün zannettiği gibi sadece Müslüman olarak doğmuş ya da sonradan Müslümanlığı kabul etmiş insanlara değil, Allah'ın tüm insanlığa göndermiş olduğu ve kıyamet gününde de sorumlu tutacağı kutsal kitabıdır. Fakat insanların büyük bir bölümü kıyamet gününde sorumlu tutulacakları Kuran-ı Kerim hakkında çok kısıtlı bilgiye sahiptirler. Öyleyse tüm insanların Kuran'ın gönderiliş amacı ve dinin hükümleri ile ilgili her ayrıntıyı bilmeleri ve bunları da hayatlarında uygulamaları gerekmektedir. İnsanın kendisini yaratan Allah'a karşı sorumluluklarını öğrenebileceği tek kaynak Kuran'dır. Allah hesap günü insanları sadece Kuran'dan sorumlu tutacağını Zuhruf Suresi'nde şu şekilde bildirmektedir:

Şu halde, sana vahyedilene sımsıkı-tutun; çünkü sen dosdoğru bir yol üzerindesin. Ve şüphesiz o (Kur'an), senin ve kavmin için gerçekten bir zikirdir. Siz (ondan) sorulacaksınız. (Zuhruf Suresi, 43-44)

Kuran Allah'ın kelamıdır. Kendisinden önce indirilen kutsal kitapları doğrulamakta ve hak ile batılı birbirinden ayırmaktadır. Tüm inananlar için bir rehberdir ve bir benzerinin getirilmesi mümkün değildir.

Kuran'ın hak kitap olduğu bütün açıklığıyla ortada olmasına rağmen, tarih boyunca bunu inkar eden kişiler çıkmıştır. Bu kişilerin ortaya attıkları en bilinen örneklerden biri Kuran'ın peygamber tarafından yazılmış olduğu veya kendilerinin de Kuran benzeri bir kitap getirebilecekleri yönündedir. Allah'ın ve Kuran'ın üstünlüğünü kabul etmemek için bu tür sapkın iddialar ortaya atan kişilerin bu tür girişimleri her

seferinde çok büyük bir hüsranla sonuçlanmıştır. Nitekim Kuran'ın Allah Katından indirilmiş hak ve örneksiz bir kitap olduğu ile ilgili ayetler şu şekilde bildirilmiştir:

De ki: "Eğer bütün ins ve cin (toplulukları), bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek üzere toplansa, -onların bir kısmı bir kısmına destekçi olsa bile- onun bir benzerini getiremezler." (İsra Suresi, 88)

Bu Kur'an, Allah'tan başkası tarafından yalan olarak uydurulmuş değildir. Ancak bu, önündekileri doğrulayan ve kitabı ayrıntılı olarak açıklayandır. Bunda hiç şüphe yoktur, alemlerin Rabbindendir. Yoksa: "Bunu kendisi yalan olarak uydurdu" mu diyorlar? De ki: "Bunun benzeri olan bir sûre getirin ve eğer gerçekten doğru sözlüyseniz Allah'tan başka çağırabildiklerinizi çağırın." Hayır, onlar ilmini kuşatamadıkları ve kendilerine henüz yorumu gelmemiş bir şeyi yalanladılar. Onlardan öncekiler de böyle yalanlamışlardı. Zulmedenlerin nasıl bir sonuca uğradıklarına bir bak. (Yunus Suresi, 37-39)

Aslında tebliğdeki asıl hedef, konuşulan kişinin kendisine rehber olarak Kuran'ı kabul etmesinin sağlanmasıdır. Aksi halde gerçek bir iman ve kurtuluş söz konusu olmaz. Kişi, cahiliye ahlakının tüm kurallarını terk ederek, kendisine yalnızca ve yalnızca Kuran'ı rehber edinen ve Kuran'ın her hükmüne de son derece titiz davranan bir mümin haline gelmelidir.

Bunun için de öncelikle Kuran'ı tanıması ve onun Allah'ın sözü olduğuna inanması gerekir. Bu nedenle de tebliğ yapılan kişiye, Kuran'ın Allah'tan gelen bir vahiy olduğuna ve indirilmesinden bu yana tek bir harfinin dahi değişmediğine dair açık deliller gösterilmelidir. Kuran'daki, "Rabbinin sözü, doğruluk bakımından da, adalet bakımından da tastamamdır. O'nun sözlerini değiştirebilecek yoktur. O, işitendir, bilendir" (Enam Suresi,115) ayetinden de açıkça anlaşıldığı gibi, Kuran'ı Allah indirmiştir ve yine korunarak bozulmasını engellemiştir. Bu korunmayı Allah, "Hiç şüphesiz, zikri (Kuran'ı) Biz indirdik Biz; onun koruyucuları da gerçekten Biziz" (Hicr Suresi, 9) ayetiyle de haber verir.

Kuran'ın korunmuş olmasının en önemli delillerinden biri, içinde hiçbir çelişki ve çarpıklık barındırmamasıdır. 23 yıl içinde, farklı olaylar üzerine ve farklı şartlara göre indirilmiş olan ayetlerin hiçbiri bir diğeri ile çelişik bir bilgi ya da hüküm taşımazlar. Bu duruma Allah şu ayetle dikkat çeker:

Onlar hâlâ Kur'an'ı iyice düşünmüyorlar mı? Eğer o, Allah'tan başkasının Katından olsaydı, kuşkusuz içinde birçok aykırılıklar (çelişkiler, ihtilaflar) bulacaklardı. (Nisa Suresi, 82)

Bir başka ayete göre de, "Hamd, Kitabı kulu üzerine indiren ve onda hiçbir çarpıklık kılmayan Allah'a aittir." (Kehf Suresi, 1) Aksini iddia edenlere verilen cevap ise açıktır: "...Bunun benzeri olan bir sûre getirin ve eğer gerçekten doğru sözlüyseniz Allah'tan başka çağırabildiklerinizi çağırın." (Yunus Suresi, 38)

Allah'ın hak dinini duyurduğu Kuran öyle bir kitaptır ki, Allah bunu "bütün ins ve cin (toplulukları), onun bir benzerini getirmek üzere toplansa, -onların bir kısmı bir kısmına destekçi olsa bile- onun bir benzerini getiremezler". (İsra Suresi, 88) şeklinde haber vermektedir.

2. Her an Kuran ahlakını yaşamak

Onlar hâlâ cahiliye hükmünü mü arıyorlar? Kesin bilgiyle inanan bir topluluk için hükmü, Allah'tan daha güzel olan kimdir? (Maide Suresi, 50)

İnsanlar, yalnızca Kuran'a iman ettiklerini beyan etmekle Allah'ın rızasını ve cennetini kazanacak değillerdir. Bu imanın hayata geçirilmesi, insanın günlük yaşamının her aşamasında Kuran'ı rehber ve kıstas edinmesi gerekir. Eğer Kitabı bilir de, uygulamazsa, "Kendilerine Tevrat yükletilip de sonra onu (içindeki derin anlamları, hikmet ve hükümleriyle gereği gibi) yüklenmemiş olanların durumu, koskoca kitap yükü taşıyan eşeğin durumu gibidir..." (Cuma Suresi, 5) ayetinde tanımlanan konuma girebilir. Önemli olan, her konuyu Kuran'ın rehberliğinde düşünmek, buna karşın cahiliye toplumunun adetlerinin ve örflerinin içindeki her türlü Kuran dışı ölçü ve kıstası reddetmektir.

Kişi, kınadığı bir şeyi yalnızca Kuran'a aykırı olduğu için kınamalı, beğendiği bir şeyi yalnızca Kuran'a uygun olduğu için beğenmeli, karşılaştığı her olayda Kuran'ın rehberliğinde karar vermeli ve hareket etmelidir. Elbette ki bu değişim bir günde olmaz. Kuran'ın önce öğrenilmesi, sonra da yaşama geçirilmesi belirli bir süreç içinde olur. Ama önemli olan bu değişim için niyet etmek ve sonra da kararlı davranmaktır. Tebliğ yapan kişiye düşen görev ise, önce tebliğ yaptığı kişiyi bu değişimi başlatması için ikna etmek, sonra da Kuran'a geçiş sırasında yaptığı yanlışları güzel bir dille anlatarak yardımcı olmaktır.

3. Dünya bir imtihan yeridir

Tebliğ yapılan kişi, iman ettiğini beyan etmekle "cennet ehli" bir mümin haline geldiğini sanabilir. Oysa iman ettiğini beyan etmek, Kuran'a dayalı olarak sürdürülecek olan uzun bir eğitimin ilk adımıdır. Kuran'da Allah müminleri, "...Bizim Rabbimiz Allah'tır deyip, sonra dosdoğru bir istikamet tutturanlar..." (Fussilet Suresi, 30) olarak tanımlar. Bu dosdoğru istikamet Allah'ın, insanın imanını denemek ve olgunlaştırmak

amacıyla yaratacağı pek çok imtihan ve engele rağmen tutturulacaktır. Allah ayetlerde şu şekilde bildirmektedir:

İnsanlar, (sadece) "iman ettik" diyerek, sınanmadan bırakılacaklarını mı sandılar? Andolsun, onlardan öncekileri sınadık; Allah, gerçekten doğruları da bilmekte ve gerçekten yalancıları da bilmektedir." (Ankebut Suresi, 2-3)

Aslında geçici ve eksik olan bu dünyanın ve onun üzerinde sürdürdüğümüz hayatın yaratılmasındaki amaçların başında insanın imtihan edilmesi gelmektedir. İnsan için asıl yurt bu değildir ve bu geçici "bekleme salonu"nda yalnızca denenmek için bulunmaktadır. Kuran'da bu gerçek şu şekilde bildirilir:

"O, amel (davranış ve eylem) bakımından hanginizin daha iyi (ve güzel) olacağını denemek için ölümü ve hayatı yarattı. O, üstün ve güçlü olandır, çok bağışlayandır." (Mülk Suresi, 2)

Sahip olduğu beden de insana bu amaçla verilmiştir. Allah şöyle buyurur:

"Şüphesiz Biz insanı, karmaşık olan bir damla sudan yarattık. Onu deniyoruz. Bundan dolayı onu işiten ve gören yaptık." (İnsan Suresi, 2)

İnsanın denenmesinin farklı yöntemleri vardır. En önemlilerinden biri, Allah'ın imtihan amacıyla yarattığı zorluklardır. Bu durum Kuran'da şöyle açıklanır:

"Andolsun, Biz sizi biraz korku, açlık ve bir parça mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle imtihan edeceğiz. Sabır gösterenleri müjdele." (Bakara Suresi, 155)

Kuran'da da Resullerin ya da onların yolunu izleyen müminlerin nasıl imtihan edildiklerine dair pek çok örnek vardır. İman etmeleri üzerine ailelerinden ya da çevrelerinden aldıkları tepkiler, karşılaştıkları tehdit ve baskılar, iftiralar, alaya alınmalar, kendi yaptıkları hatalar, bunların hepsi birer denemedir. Bu sıkıntı ve zorluklara karşı müminden beklenen tavır, "…(Bana düşen) güzel bir sabırdır..." (Yusuf Suresi, 18) diyerek, hiçbir zaman Allah'ın rahmet ve yakınlığından kuşku duymadan ve her türlü zorluğu yine Allah'ın desteği ile aşacağını bilerek kararlılık göstermektir.

Sıkıntılar imtihan sebebi olduğu gibi, nimetler de imtihan sebebidir. Allah insana verdiği nimetle, onun olgunluğunu ve Kendisi'ne olan sadakatini dener.

Nimetle denemedeki amaç, müminin cahiliye karakterinin en önemli özelliklerinden biri olan, refaha ulaşınca şımarma basitliğinden uzak olduğunun ispatlanmasıdır. Bu basitlik, cahiliyedeki insanların ortak vasfı gibidir; ellerine büyük bir servet ya da şöhret geçtiğinde şımarmaya, azgın bir gurur geliştirmeye, diğer

insanlara karşı zalim ve kibirli davranmaya başlarlar. Kalpleri kaskatı olur ve Allah'tan tümüyle uzaklaşırlar.

Oysa nimet, insanın azması için değil, şükretmesi için vardır. Bunun şuurunda olan mümin, Kuran'da geçen ifadeyle "dünya hayatının geçici süsünü" sadece Allah'ın rızasını kazanmak için kullanır, dünyevi zevkleri ve güzellikleri tüketebilmek için yarışmaz. Yaşadığı hayatta hiçbir şey tesadüfen karşısına çıkmamıştır, mutlaka kendisinin nasıl bir davranışta bulunacağının sınanacağı bir durumla karşı karşıyadır. Bunu bilen biri artık dünyanın önemli bir sırrına vakıf olmuştur. Böylece Allah'ın hoşnut olacağı en güzel, en doğru ve en akılcı davranışı da göstermiş olur.

Kısa dünya hayatında Rabbimiz tarafından denendiğini kavrayan kişi dinin en önemli temellerinden birinin de idrakine varmış demektir. Bu nedenle tebliğ yapılan bir kişi, bu konuda öncelikle eğitilmelidir. Çünkü eğer gerçekten iman etmişse, kısa süre içinde türlü zorluklarla karşılaşacak ve samimi bir imtihana sahip olup olmayacağı konusunda denemeden geçirilecektir.

4. Din ahlakı kolaydır ve insanın yaratılışına uygundur

Cahiliye toplumunda dinin içine gelenekler, töreler, yanlış inançlar ve daha birçok yabancı unsur katılmış ve sonuçta ortaya uygulaması son derece zor, çarpık bir model çıkmıştır. Bunun üzerine, bir de dine karşı mücadele yürüten inkarcı çevrelerin kasıtlı propagandaları eklenince, çoğu insan İslam'ı çok zor, uygulandığında insanı büyük sıkıntılara sokacak bir din olarak görmeye başlar. Oysa bu bir aldanmadır. İnsanı yaratan Allah'tır ve "O, yarattığını bilmez mi? O, Latif'tir; Habir'dir" (Mülk Suresi, 14) ayetiyle de vurgulandığı gibi, yarattığı kulunu en iyi tanıyan, onun istek ve ihtiyaçlarını en iyi bilen O'dur. İnsanlar için belirlediği din ahlakını da, onlara en uygun biçimde düzenlemiştir. Amaç insanların sıkıntı çekmeleri değil, ruhlarına en uygun olan sistem içinde Rabbimiz'i tanımaları, O'na kulluk etmeleri ve gerçek kurtuluş ve mutluluğa ulaşmalarıdır. Bir ayette, Allah şu şekilde buyurmuştur:

Allah adına gerektiği gibi cehd edin (çaba harcayın). O, sizleri seçmiş ve din konusunda size bir güçlük yüklememiştir, atanız İbrahim'in dini(nde olduğu gibi). O (Allah) bundan daha önce de, bunda (Kur'an'da) da sizi "Müslümanlar" olarak isimlendirdi; elçi sizin üzerinize şahid olsun, siz de insanlar üzerine şahidler olasınız diye. Artık dosdoğru namazı kılın, zekatı verin ve Allah'a sarılın, sizin Mevlanız O'dur. İşte, ne güzel Mevla ve ne güzel yardımcı. (Hac Suresi, 78)

Başka ayetlerde ise şöyle denir: "Biz sana bu Kur'an'ı güçlük çekmen için indirmedik, içi titreyerek korku duyanlara' ancak öğütle-hatırlatma (olsun diye indirdik)." (Taha Suresi, 2-3) İslam'ın amacı insanları kolay ve rahat olana davet etmek

ve insanın en çok huzur bulacağı hayatı yaşamalarını sağlamaktır. Bu Allah'ın rahmetindendir. Kuran'da Allah şöyle buyurmaktadır: "Allah (ağır yükleri) sizden hafifletmek ister: (Çünkü) insan zayıf olarak yaratılmıştır." (Nisa Suresi, 28)

Bu gerçek, tebliğ yapılan kişiye mutlaka iyi bir biçimde anlatılmalıdır. Böylece, nefsin din ahlakından uzak durmak için kullandığı en büyük bahanelerden biri yok edilmiş olur. Din ahlakını yaşamanın kolaylığı anlatılırken, cahiliyede öğrendiği din modelinin yanlışları da gözler önüne serilmeli, İslam'ın parçası sandığı hurafeler tebliğ yapılan kişinin zihninden silinmelidir.

5. Din kısıtlayıcı ve baskıcı değil, özgürlükçüdür

Cahiliye toplumu, dinin "zor" olduğuna inandığı kadar "baskıcı" ve "özgürlükleri kısıtlayıcı" olduğunu da düşünür. Bu yanlış mantığa göre, din insanlar üzerine çeşitli kısıtlamalar koymakta ve böylece onların özgürlüğünü yok etmektedir. Bu toplum içinde kendilerini "özgürlükçü" olarak tanımlayanlar da, mümkün olduğunca din ahlakından uzaklaşır, hatta dine karşı savaş açarlar.

Oysa gerçek bunun tam tersidir. Din özgürlük, dinsizlik ise baskı ve esaret getirir.

Ancak bu gerçeğin kavranabilmesi için öncelikle insan ruhunun tam mahiyetinin tanınması gerekir. Konunun gerçeğini bizlere Allah Kuran'da bildirir ve insanın ruhunun "çift yönlü" olduğunu Şems Suresi'nde şöyle açıklar:

Güneş'e ve onun parıltısına andolsun,
Onu izlediği zaman Ay'a,
Onu (güneş) parıldattığı zaman gündüze,
Onu sarıp-örttüğü zaman geceye,
Göğe ve onu bina edene,
Yere ve onu yayıp döşeyene,
Nefse ve ona 'bir düzen içinde biçim verene',
Sonra ona fücurunu (sınır tanımaz günah ve kötülüğünü) ve ondan sakınmayı ilham edene (andolsun).
Onu arındırıp-temizleyen gerçekten felah bulmuştur. Ve onu örtüp-saran da elbette yıkıma uğramıştır. (Şems Suresi, 1-10)

Ayetlerde nefs ile ilgili olarak verilen bilgi göstermektedir ki, Allah insanı yaratırken onun nefsine (benliğine) hem kötülüğü, hem de ondan sakınmayı, yani iyiliği ilham etmiştir. İnsanın içinde bu iki güç birden bulunur. İnsanın kurtuluşu (felahı) ise, bu kötülükten sakınmayı seçmesidir. Yok eğer böyle yapmazsa, yıkıma uğrar. Nefsinde kötülük bulunduğunu kabul etmez. Etmediği anda da o kötülükten sakınacak bilince sahip olamaz, ayetin ifadesiyle o kötülüğü "sarıp örter", kendi içinde besler. Dolayısıyla o kötülük, onu yutar.

Nefsin içindeki bu kötülüğün varlığını kabul edip ondan sakınmak, insana "felah"ı, yani kurtuluşu getirmektedir. Özgürlük ise, bu felahın ta kendisidir.

Çünkü insanı dış güçlerden çok daha büyük baskı altına alan asıl güç, nefsindeki söz konusu kötülüktür. Bu kötülük, insanı bencillik içinde boğar, kıskançlık verir. Sürekli bir güvensizlik ve gelecek korkusu aşılar. En kötüsü de, insanın, nefsindeki bu güç nedeniyle, sonu gelmeyen bir tutku ve hırs içinde boğuşmasıdır. Nefsin içindeki bu güç, insana sürekli daha fazla mal biriktirmesini, daha fazla para kazanmasını, daha fazla toplumsal statü elde etmesini emreder. Oysa bu tutkuların tatmin edilmesi mümkün değildir. Zengin olmak büyük bir tutkudur, ancak bu tatmin edildiğinde yeni tutkular gelecektir. Yaşanan, bir kısır döngüdür.

Kurtuluş bu döngüden kurtulmakla elde edilir. Kuran'da geçen ifadeyle "...Kim nefsinin 'cimri ve bencil tutkularından' korunmuşsa, işte onlar, felah (kurtuluş) bulanlardır..." (Haşr Suresi, 9)

İnsan bu tutkuların esiri olmaktan kurtulduğunda özgürleşir. Bu noktada, artık onun yaşamının amacı, söz konusu sonu gelmez tutkuları tatmin etmek değildir. Yaşamının amacı, artık yalnızca Allah'ın hoşnutluğunu kazanmaktır ki, insan zaten bunun için yaratılmıştır.

Gerçek özgürlük işte budur; Allah'a kul olmak ve böylece Allah'ın dışındaki herşeyden özgürleşmek. Bu nedenledir ki, Hz. İmran'ın karısı, Kuran'da Allah'ın bildirdiğ şu duayı etmiştir:

"...Rabbim, karnımda olanı, 'her türlü bağımlılıktan özgürlüğe kavuşturulmuş olarak' Sana adadım, benden kabul et. Şüphesiz işiten bilen Sensin Sen." (Al-i İmran Suresi, 35)

Aynı nedenle, Hz. İbrahim babasına şöyle demiştir:

"...Babacığım, işitmeyen, görmeyen ve seni herhangi bir şeyden bağımsızlaştırmayan şeylere niye tapıyorsun?" (Meryem Suresi, 42)

Resullerin yaptıkları, insanları nefslerindeki tutkulardan ya da başka insanlara kul olmaktan kurtarmak ve yalnızca Allah'a kul olmaya davet etmektir. İnsanlar, yaratılış amaçlarına aykırı olan bu sapkınlıklardan kurtuldukça, özgürleşirler. İşte bu nedenledir ki, Kuran'da Resul, müminlerin "ağır yüklerini, üzerlerindeki zincirlerini indiren" kişi olarak tarif edilmiştir. (Araf Suresi, 157)

Ve işte bu nedenledir ki, İslam, cahiliye toplumunun kuruntularının aksine, insanı baskı altına almaz, özgürleştirir. Tebliğ yapılan kişiye bunun anlatılması oldukça önemlidir. Konu hem üstte anlattığımız "özgürlük tarifi" ile açıklanmalı, hem de dini "baskıcı" sanmasına neden olan hurafeler ve bid'atlar (dine sonradan girmiş yabancı unsurlar) konuşulan kişinin zihninden silinmelidir.

İslam özgürlükçü olduğuna göre, onun tebliğ edilmesinde de baskıcı bir yöntem kullanılmayacaktır. Resulullah'a Allah Kuran'da şu emri vermiştir: "Artık sen, öğüt verip-hatırlat. Sen, yalnızca bir öğüt verici-bir hatırlatıcısın. Onlara 'zor ve baskı' kullanacak değilsin." (Gaşiye Suresi, 21-22) Aynı konu, aşağıdaki ayetle de hükme bağlanır:

Dinde zorlama (ve baskı) yoktur. Şüphesiz, doğruluk (rüşd) sapıklıktan apaçık ayrılmıştır. Artık kim tağutu tanımayıp Allah'a inanırsa, o, sapasağlam bir kulpa yapışmıştır; bunun kopması yoktur. Allah, işitendir, bilendir. (Bakara Suresi, 256)

Tebliğ yapılan kişiye bu konu anlatılmalı ve ne İslam'ın kuralları ne de kendisiyle ilgilenen müminler tarafından hiçbir şekilde bir baskı ya da zorlama ile karşılaşmayacağı, bunun Kuran ahlakına aykırı olduğu ve Allah'ın razı olmadığı bir ahlak olacağı açıklanmalıdır. Böylece cahiliyenin oluşturduğu yersiz endişeler giderilir ve tebliğin önündeki engellerden biri daha kalkar.

TEBLİĞ YAPARKEN İZLENECEK YÖNTEMLER

Tebliğde nelerin anlatıldığı kadar, bunların nasıl anlatıldığı da önemlidir. Tebliğ yapan kişinin görevi, sadece Kuran ayetlerini birbiri ardına okumak, imani konuları anlatmak ve karşısındakine "iman et" demekten ibaret değildir. Tüm bunların yanında, karşı tarafı en çok hangi üslubun, hangi anlatım tarzının etkileyeceğini hesap etmeli, konuşurken sürekli karşı tarafın verdiği tepkileri dikkatle izleyerek, onun anlayıp anlamadığını kontrol etmeli, eğer bir eksiklik varsa buna göre daha yeni bir yöntem belirlemelidir.

Kuşkusuz tebliğin sonuç vermemesi, karşı tarafın inkarda direnmesi de mümkündür. Bu durumda tebliğin hangi noktaya kadar sürdürüleceği, hangi noktada kesileceği ve akabinde ne yapılacağı da önemli sorulardır.

Kuran'da, tüm bu konularda müminlere yol gösterilmektedir. Ayetlere baktığımızda Resullerin tebliğ sırasında birbirlerinden farklı yöntemler izlediklerini, şartlara ve karşılarındaki kişilere göre farklı anlatım yöntemleri geliştirdiklerini görebiliriz.

1. Tebliğe Uygun Kişiyi Teşhis Edebilmek

Tebliğ yapan bir kişinin öncelikle bilmesi gereken şey her tebliğ yaptığı kişinin ilk anda iman etmeyebileceğidir. İnsanlar gerek o ana kadar aldıkları eğitim, gerekse çevrelerinin etkisi nedeniyle kendilerine yapılan bu tebliğe olumsuz tepki verebilir, hatta dinlemeyi dahi reddedebilirler. Her insanın duyduğu anda iman etmeyebilir. Bu nedenle de tebliğ yaparken ilk yapılması gereken şey fıtraten dine eğilimi olan ve

vicdanlı kişileri seçmektir. Buna karşın, her türlü tavrı ile dine muhalif olan ve kendini beğenmiş, kibirli tavırlar sergileyen bir kimseye tebliğ yapmaya çalışmanın bir önceliği yoktur. Allah, Kuran'da şöyle buyurur:

Çünkü gerçekten sen, ölülere (söz) dinletemezsin ve arkasını dönüp kaçan sağırlara da çağrıyı işittiremezsin. Ve sen körleri düştükleri sapıklıktan çekip hidayete erdirici değilsin; sen ancak, ayetlerimize iman edenlere (söz) dinletebilirsin, işte Müslüman olanlar bunlardır. (Neml Suresi, 80-81)

Bir başka surede yine iman edecek ve etmeyecek olanlar arasındaki farkı Allah şöyle bildirir:

Andolsun, onların çoğu üzerine o söz hak olmuştur; artık inanmazlar. Gerçekten Biz onların boyunlarına, çenelere kadar (dayanan) halkalar geçirdik; bu yüzden başları yukarı kalkıktır. Biz önlerinde bir sed, arkalarında bir sed çektik. Böylelikle onları örtüverdik, artık görmezler. Kendilerini uyarsan da, uyarmasan da onlar için birdir; inanmazlar. Sen ancak, zikre (Kur'an'a) uyan ve gayb ile Rahman olan (Allah')a (karşı) içi titreyerek korku duyan kimseyi uyarırsın. İşte böylesini, bir bağışlanma ve üstün bir ecirle müjdele. (Yasin Suresi, 7-11)

Mümin, tebliğ yapmaya karar verirken, bu kıstaslara göre düşünmek durumundadır. Eğer muhatap olduğu kişide herhangi bir vicdan ya da samimiyet işareti görmüyorsa, tebliğde ısrar etmek zaman kaybı olacaktır. Çünkü birçok ayette vurgulandığı gibi, insanların çoğu iman etmezler. Müminin görevi, bu çoğunluğun arasında yaşayan, ancak kalbi imana yatkın olan nadide kişileri bulup, onları iman etmeye davet etmektir.

2. Kişi hakkında kanaat oluşana dek tebliğ yapmayı sürdürmek

Üstte anlattığımız kıstasa rağmen, bir insanın imana yatkın olduğu sanılabilir, bunun üzerine tebliğe başlanabilir. Ancak tebliğ yaparken kişinin tepkilerinden, yorumlarından, verdiği karşılıklarından dine bakış açısı hemen anlaşılabilir. O nedenle, eğer bu kişinin samimiyeti hakkında bir işaret yoksa, tebliği kişi hakkında bir kanaat oluşana kadar sürdürmek gerekir. Bu noktada, eğer konuşulan kişinin din ahlakına eğilimi olmadığı anlaşılırsa, müminler değerli zamanlarını daha yararlı işlere ve yeni tebliğ faaliyetlerine harcamak üzere tebliğ yapılan kişiden ayrılırlar.

Bu noktada unutulmamalıdır ki, müminin başarısı tebliğ yapılan kişinin iman etmesi ya da etmemesiyle ölçülemez. Müminin görevi sadece din ahlakını tebliğ etmektir, hidayeti vermek ise sadece Allah'a mahsustur. Müminin başarısı ancak tebliğ faaliyetini tam anlamıyla, Allah'ın istediği gibi yerine getirmesiyle ölçülebilir.

Tebliği gerektiği yerde kesip, daha yararlı bir işe yönelmek ise, yine Allah'ın rızasına uygun bir harekettir. Mümin, imana karşı direnen kişiden, Hz. Hud'un kavmine söylediği aşağıdaki söz gibi bir tavırla yüz çevirmelidir:

"Buna rağmen yüz çevirirseniz, artık size kendisiyle gönderildiğim şeyi tebliğ ettim. Rabbim de sizden başka bir kavmi yerinize geçirir. Siz O'na hiçbir şeyle zarar veremezsiniz. Doğrusu benim Rabbim, herşeyi gözetleyip-koruyandır." (Hud Suresi, 57)

3. Kişinin tepkilerini, samimiyetini incelemek

Tebliğ yapan mümin, konuştuğu kişiyi sık sık inceleyip tartmalı, karşısındakinin anlatılanlara verdiği tepkileri dikkatle incelemelidir. Kişinin anlayış durumuna göre bazen konuyu, üslubunu ya da anlatım yoğunluğunu değiştirmesi, veya onun ruh haline, anlama kapasitesine göre belli bir düzenleme yapması gerekecektir. Ancak bu şekilde tebliğde bir manevra imkanı sağlanabilir ve tebliğ yapılan kişiye faydalı, en uygun tavır belirlenmiş olur. Bu yolla kişinin samimiyeti de ölçülür. Eğer dini öğrenme eğilimi varsa konuşulur, fakat menfaat elde etme gibi farklı bir düşüncesi varsa ya da samimiyetsiz olduğuna kanaat getirilmişse anlatmakla vakit kaybedilmez.

Bir konu anlattıktan ya da bir bilgi verdikten sonra karşı tarafın tepkisini gözlemlemek ve bir sonraki anlatılacak konuyu da gona göre belirlemek, Kuran'da Hz. Süleyman'ın kullandığı bir yöntem olarak bildirilir. Hz. Süleyman, ordusundaki Hüdhüd'ün aracılığı ile Sebe Melikesi'ne bir mektup yollarken Hüdhüd'e şu emri verir: "Bu mektubumla git, onu kendilerine bırak sonra onlardan (biraz) uzaklaş, böylelikle bir bakıver, neye başvuracaklar?" (Neml Suresi, 28)

4. Kişinin imanı güçlenmeden, ibadete dair teklifler yapmamak

Dini yeni tanıyacak insanların öncelikli olarak, Allah'a ve ahiret gününe iman etmesinin sağlanması gerekir. Çünkü din ahlakının gereklerini yapması için, bunların mantığını kavraması, bu ibadetleri şuurlu ve istekli olarak yapması gerekir. Bu şekilde olmazsa, taklidi bir şekilde, ne yaptığının farkında olmadan yapabilir veya mantığını bilmediği için yapmak istemeyebilir. Bu nedenle kişiyi Allah'ın emirleri olan ibadetleri uygulamak isteyeceği, anlayacağı imani seviyeye getirmek önceliklidir. Bu zaman süreci içerisinde o sorana kadar veya uygulayabileceği kanaati oluşana dek, ibadete yönelik teklifler getirilmeyebilir. Zaten Allah'a samimi bir kalple iman eden ve ahiret gününe inanan bir insan da zaman içinde, Kuran'da bildirilen ibadetleri yerine getirmeyi kendiliğinden isteyecektir.

5. Müminlerin güç ve ihtişamını hissettirmek

Cahiliye toplumunda, dinin yalnızca fakir insanlara hitap ettiği yönünde yaygın bir batıl inanç vardır. Bu kuşkusuz bir safsatadır, çünkü İslam, tüm insanları aynı yola, Rabbimiz olan Allah'ın yoluna davet etmektedir. Ancak cahiliyedeki bu yanlış inancın yıkılması için, kimi zaman "fiili" örneklere ihtiyaç vardır. Dünyanın en çarpıcı nimetlerine ulaşmışken, büyük bir ihtişam ve güce sahipken, ihlaslı bir biçimde İslam'ı yaşayan ve söz konusu imkanlarını da din yolunda kullanan Müslümanlar, cahiliyenin ön yargılarının kırılması için en iyi örneği oluştururlar.

Dahası, insanlarda güce, zenginliğe ve ihtişama karşı hayranlık besleme eğilimi vardır. Güzel ahlaklı, samimi, ancak maddi yönden güçlü olmayan Müslümanlardan uzak durup, sırf zengin oldukları için basit ve ahlaksız insanlara rağbet etmelerinin, onlara özenip onlar gibi olmaya çalışmalarının nedeni budur. Ancak müminlerin inkar edenlerden de büyük bir zenginlik ve ihtişam içinde görünmeleri, inkarcıların elindeki bu "psikolojik" avantajı müminlerin lehine döndürecektir.

Kuran'da Hz. Süleyman'ın güç ve ihtişamını ve bunları tebliğde kullanışının özellikle vurgulanmasının nedenlerinden biri de budur. Ayette Hz. Süleyman'ın mülkünden etkilenen Sebe Melikesi'nin teslim oluşu şöyle anlatılır:

Ona: "Köşke gir" denildi. Onu görünce derin bir su sandı ve (eteğini çekerek) ayaklarını açtı. (Süleyman:) Dedi ki: "Gerçekte bu, saydam camdan olma düzeltilmiş bir köşk-zemindir." Dedi ki: "Rabbim, gerçekten ben kendime zulmettim; (artık) ben Süleyman'la birlikte alemlerin Rabbi olan Allah'a teslim oldum." (Neml Suresi, 44)

Hz. Süleyman'ın yaptığı gibi, Allah'ın verdiği nimetlerin, Kuran ahlakını tanıtmada bir etki aracı olarak kullanılması da bir ibadettir. Hz. Süleyman yaptırdığı birçok sanat eserini bu amaç için kullanmıştır. Diğer müminler de, sahip oldukları güç ve ihtişamı, dinin tanıtılması yolunda önemli bir etki aracı olarak kullanabilirler.

6. Anlatılanlar hakkında düşündüklerini sormak

Hiçbir zaman unutulmamalıdır ki, tebliğ yalnızca bir "anlatma" işi değildir. Karşı tarafın fikirlerinin öğrenilmesi, sorularına cevap verilmesi, aklına takılan konuların delillerle ortadan kaldırılması gerekir. Bu nedenle, anlatım sırasında sık sık karşı tarafın fikri sorulmalı, ikna olup olmadığı noktalar belirlenmeli ve ona göre yeni bir konuya ya da üsluba geçilmelidir.

Kuran'da Resullerin kullandıkları yöntemlere baktığımızda da, soru yoluyla muhatap oldukları kavmin düşüncesini öğrendiklerini görürüz. Kavmine "Ey kavmim görüşünüz nedir söyler misiniz?..." (Hud Suresi, 88) diye soran Hz. Şuayb bunun bir örneğidir. Hz. İbrahim ise ard arda gelen sorularla kavmine tebliğ yapar:

Andolsun, bundan önce İbrahim'e rüşdünü vermiştik ve Biz onu (doğruyu seçme yeteneğinde olduğunu) bilenlerdik. Hani babasına ve kavmine demişti ki: "Sizin, karşılarında bel büküp eğilmekte olduğunuz bu temsili heykeller nedir? "Biz atalarımızı bunlara tapıyor bulduk" dediler. Dedi ki: "Andolsun, siz ve atalarınız apaçık bir sapıklık içindesiniz." 'Sen bize gerçeği mi getirdin, yoksa (bizimle) oyun oynayanlardan mısın?" "Hayır" dedi. "Sizin Rabbiniz göklerin ve yerin Rabbidir, onları Kendisi yaratmıştır ve ben de buna şehadet edenlerdenim." "Andolsun Allah'a, sizler arkanızı dönüp gittikten sonra, ben sizin putlarınıza muhakkak bir tuzak kuracağım." Böylece o, yalnızca büyükleri hariç olmak üzere onları paramparça etti; belki ona başvururlar diye. "Bizim ilahlarımıza bunu kim yaptı? Şüphesiz o, zalimlerden biridir" dediler. "Kendisine İbrahim denilen bir gencin bunları diline doladığını işittik" dediler. Dediler ki: "Öyleyse, onu insanların gözü önüne getirin ki ona (nasıl bir ceza vereceğimize) şahid olsunlar." Dediler ki: "Ey İbrahim, bunu ilahlarımıza sen mi yaptın?" "Hayır" dedi. "Bu yapmıştır, bu onların büyükleridir; eğer konuşabiliyorsa, siz onlara soruverin." Bunun üzerine kendi vicdanlarına başvurdular da; "Gerçek şu ki, zalim olanlar sizlersiniz (biziz)" dediler. Sonra, yine tepeleri üstüne ters döndüler: "Andolsun, bunların konuşamayacaklarını sen de bilmektesin." Dedi ki: "O halde, Allah'ı bırakıp da sizlere yararı olmayan ve zararı dokunmayan şeylere mi tapıyorsunuz?" "Yuh size ve Allah'tan başka taptıklarınıza. Siz yine de akıllanmayacak mısınız?" (Enbiya Suresi, 51-67)

Tebliğ yapan mümin, anlattıklarının etkisini ölçmek, ne yönde anlatıma ağırlık vereceğini tesbit etmek ve konuştuğu kişinin düşünce seyrini takip etmek için ara ara sorular sormalıdır. Karşısındakinin ilerleme kaydedip kaydetmediğini ölçmeli, anlatılanlar hakkında ne düşündüğünü öğrenmelidir. Bunu yaparak kişinin hem samimiyetini ölçmüş , hem de neyi nasıl anlatacağını tayin etmiş olur.

7. Kişinin karakterine en uygun ve en etkili anlatım metodunu kullanmak

Tebliğde etkileyicilik, anlatılanların doğruluğunun yanında, anlatım çarpıcılığı ile de gerçekleşmektedir. Nitekim Kuran'da "Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır..." (Nahl Suresi, 125) hükmü verilir.

Anlatılmak istenen şeyin üzerinde önemle durup, konunun etkili örneklerle, tam kişinin ihtiyacını karşılayacak şekilde anlatılması bunun bir şeklidir. Bununla beraber, herkesin farklı karakteri ve değişik ihtiyaçları olacağından herkese aynı tarz konuşma üslubu ve hitap tarzı kullanılmaz. Bu nedenle farklı kişilere farklı üsluplar kullanılabileceği gibi aynı kişiye farklı anlatım metodları uygulamak da etkili olacaktır. Örneğin, gerektiğinde bir konuyu uzun uzun detaylarıyla anlatmak yararlı olabilir; bazen de ara ara konu açıp kısa ve vurucu anlatımlar yapılabilir. Bu metodlar, karşıdaki

kişinin algılama durumu, ruh hali ve hangi şekilde daha çok etkileneceği tespit edilerek yapılır.

8. Kişiyi düşünmeye sevk etmek

Soru sormanın amacı karşı tarafın fikrini öğrenmek olduğu gibi, onu belli bir konu üzerinde düşünmeye yöneltmek de olabilir. Bu ikincisi tebliğ yaparken son derece etkili bir yöntemdir.

Cahiliye toplumunun en önde gelen özelliği, Kuran'da kast edildiği şekilde düşünmeyi bilmemeleridir. Hayatın gerçek anlamı hakkında düşünmezler, sadece kazanacakları parayı ya da yapacakları gösterişi düşünürler. Hiçbiri, evrenin nasıl var olduğu, sahip oldukları bedenin kimin tarafından yaratıldığı, ölümle birlikte insanın nereye gittiği gibi temel imani konular hakkında gereği gibi düşünmezler. Düşünceleri genellikle kişisel çıkarları üzerine kuruludur.

İşte bu nedenle kişiyi mutlaka düşünmeye sevk etmek gerekir. Hem içinde yaşadığı sistemin çarpıklığını görmesi, hem de temel imani konuları kavraması için hayati derecede önemlidir bu. Düşünmek insanın kendi kendine bazı sorular sormasına, eksikleri fark etmesine ve içinde bulunduğu durumdan sıkıntı duymasına neden olacaktır. Bunun sonucu ise doğruyu ve gerçeği aramak olacaktır. Nitekim Allah Kuran'da insanları düşünmeye sevk eder ve sorularla neler üzerinde düşünmeleri gerektiğini hatırlatır. Örneğin bir ayette Allah şöyle buyurmaktadır:

De ki: "Düşündünüz mü hiç; eğer Allah sizin işitmenizi ve görmenizi alıverir ve kalplerinizi mühürlerse, onları size Allah'tan başka getirebilecek ilah kimdir?" Bak, Biz nasıl ayetleri 'çeşitli biçimlerde açıklıyoruz da' sonra onlar (yine) sırt çevirip-engelliyorlar? (Enam Suresi, 46)

Başka ayetlerde de yine düşündürmeye yönelik sorular vardır:

De ki: "Göklerden ve yerden sizlere rızık veren kimdir? Kulaklara ve gözlere malik olan kimdir? Diriyi ölüden çıkaran ve ölüyü diriden çıkaran kimdir? Ve işleri evirip-çeviren kimdir? Onlar: "Allah" diyeceklerdir. Öyleyse de ki: "Peki siz yine de korkup-sakınmayacak mısınız? İşte bu, sizin gerçek Rabbiniz olan Allah'tır. Öyleyse haktan sonra sapıklıktan başka ne var? Peki, nasıl hâlâ çevriliyorsunuz? (Yunus Suresi, 31-32)

Hz. İbrahim de kavminin sapıklığını onları düşündürtmek suretiyle kendilerine buldurtur:

Onlara İbrahim'in haberini de aktar-oku: Hani, babasına ve kavmine: "Siz neye kulluk ediyorsunuz?" demişti. Demişlerdi ki: "Putlara tapıyoruz, bunun

için sürekli onların önünde bel büküp eğiliyoruz." Dedi ki: "Peki, dua ettiğiniz zaman onlar sizi işitiyorlar mı? Ya da size bir yararları veya zararları dokunuyor mu?", "Hayır" dediler. "Biz atalarımızı böyle yaparlarken bulduk." (Şuara Suresi, 69, 74)

İnanmak kişinin özgür iradesi ve isteğine bırakılacağından, mühim olan onu gerçekler üzerinde düşünmeye sevk etmektir. Doğruyu görebilmek için insanın önce konu üzerinde düşünmesi gerekir. Bu nedenle mümin, tebliğ yaptığı kişiyi düşünmeye sevkedici tarzda konuşmalar yapmalıdır.

9. Atalarının dininin etkisinden kurtarmak

İnsanlarda, içinde yaşadıkları toplumun yüzyıllar içinde meydana getirdiği geleneğe uymaya, atalarından kalan örfü sürdürmeye yönelik bir eğilim vardır. Eğer bu gelenek ve örf, Kuran'a uygunsa, bunların yaşanmasında bir sakınca yoktur elbette. Fakat Kuran'da bildirilen gerçeklere ters, İslam örfüne aykırı yönleri varsa -ki çoğu zaman böyledir- Allah bunları yaşamayı yasaklar. Çünkü Müslümanın yol göstericisi, Allah'ın indirdiği Kitap'tır; bu ilahi yol göstericiyle çeliştikleri takdirde, ne atalarının ne de başka "bilge" kişilerin ortaya koydukları gelenek ve kurallar onun için hiçbir anlam ifade etmezler. Aşağıdaki ayette Allah konuyu açıkça hükme bağlar:

Onlara; "Allah'ın indirdiklerine uyun" denildiğinde, derler ki; "Hayır, biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız." Şayet şeytan, onları çılgınca yanan ateşin azabına çağırmışsa da mı (buna uyacaklar)? (Lokman Suresi, 21)

Dinin tebliğ edildiği kişiye de kuşkusuz bu önemli konu anlatılmalı, o kişi, "ataların dini" yerine saf ve katıksız bir biçimde Kuran'a uymaya davet edilmelidir. Aksi halde İslam'ı kavraması ve uygulaması mümkün olmayacaktır.

10. Cahiliye hayatını tarif etmek ve etkilerini yok etmek

Tebliğ yapılan kişiye anlatılmasında büyük yarar olan konulardan biri de, içinden çıktığı cahiliye toplumunun sefaletidir. Böylece, bu çarpık düzeni, İslam ahlakının mükemmelliği ile kıyas edebilir ve aradaki farkı çarpıcı bir biçimde görebilir.

Din ahlakından uzak kalmış toplumların yaşam sisteminde, insanların ahlaki yapısı, adalet anlayışı tamamen çöküntüye uğramıştır. Toplumsal kargaşa ve huzursuzluk yaygınlaşır, suç oranı artar, adaletsizlikler de aynı oranda çoğalır. Allah'ın elçileri toplumlarına, içinde bulundukları bu çarpık durumu tarif etmişler ve kurtuluş için Allah'ın sınırlarını çiğnememeyi ve bu sınırlara bağlı kalmayı tavsiye etmişlerdir. Toplumsal ve kişisel aksaklıkların Kuran ahlakının yaşanmasıyla ortadan kalkacağının,

Allah'ın hükümlerinin toplumda yerleşik olmasıyla o bozuk sistemi otomatikman değişeceğinin anlaşılması insanları dine yaklaştıran önemli sebeplerden biri olacaktır.

Hz. Yusuf, zindanda kendisine rüya yorumu soran iki kişiyle konuşurken şunları anlatır:

...Doğrusu ben, Allah'a iman etmeyen, ahireti de tanımayanların ta kendileri olan bir topluluğun dinini terk ettim. Atalarım İbrahim'in, İshak'ın ve Yakub'un dinine uydum. Allah'a hiçbir şeyle şirk koşmamız bizim için olacak şey değil. Bu, bize ve insanlara Allah'ın lütuf ve ihsanındandır, ancak insanların çoğu şükretmezler. Ey zindan arkadaşlarım, birbirinden ayrı (bir sürü) Rabler mi daha hayırlıdır, yoksa kahhar (kahredici) olan bir tek Allah mı? Sizin Allah'tan başka taptıklarınız, Allah'ın kendileri hakkında hiçbir delil indirmediği, sizin ve atalarınızın ad olarak adlandırdıklarınızdan başkası değildir. Hüküm, yalnızca Allah'ındır. O, Kendisi'nden başkasına kulluk etmemenizi emretmiştir. Dosdoğru olan din işte budur, ancak insanların çoğu bilmezler. (Yusuf Suresi, 37-40)

Hz. Yusuf, kendilerine tebliğde bulunduğu kişilere, içlerinde yaşadıkları toplumun müşrik karakterini anlatmış ve "birbirinden ayrı (bir sürü) Rabler mi daha hayırlıdır, yoksa kahhar (kahredici) olan bir tek Allah mı?" demekle, şirkle tevhid arasındaki büyük farkı göstermiştir. Kuşkusuz bu anlatım çok detaylı bir biçimde yapılabilir. Müşrik karakterinin meydana getirdiği; bencil, haris, menfaatçi, basit ve yabani insan modeli anlatılabilir ve karşılığında müminlerin asil özellikleri sayılabilir. Şirk düzeninin; adaletsiz, acımasız, sahtekar ve çıkarcı yapısı tasvir edilir ve buna karşı İslam'ın geliştirdiği ideal yapı ortaya konabilir. Bu tür karşılaştırmalar, cahiliyenin içinden çıkıp gelmiş olan kişiyi o sistemden tümüyle uzaklaştırıp, İslam'la şereflendirmek için son derece yararlıdır. Örnekler ise, özellikle tebliğ yapılan kişinin yaşadığı toplumsal çevreden seçilmelidir.

11. Konuşmalarda yönlendirici olmak

Mümin, tebliğ yaparken asıl amacının karşı tarafa din ahlakını anlatmak ve onun imanına vesile olmak olduğunu hiçbir zaman unutmamalıdır. Çünkü karşı taraf, büyük olasılıkla konuyu başka yönlere çekmeye eğilimlidir. Bunun dini konulara konsantre olmakta güçlük çekmesi, vicdanında rahatsızlık duyması, ya da ciddiyetsiz olması gibi farklı nedenleri olabilir.

Mümin bu konumda dikkatli davranmalıdır. Dinlemek istemeyen, sıkılan birisine zorla anlatmanın elbette bir anlamı yoktur. Bilinçli bir konu değişikliği ile geçici olarak başka bir üsluba geçilebilir ve karşı tarafa dinlenme süresi verilebilir. Ancak, konuşmanın kontrolünü karşı tarafa vererek onun boş ve yararsız fikirleriyle ya da çözümsüz sorunlarıyla uğraşmak büyük hata olacaktır.

Kısacası, mümin konuşmada mutlaka yönlendirici davranmalıdır. Karşı tarafın duymak istediklerinden çok, kendi anlatması gerekenleri anlatmalıdır. Hz. Yusuf'un zindandakilerle konuşurken kullandığı "teknik", bu yönden iyi bir örnektir:

Onunla birlikte iki genç de zindana girmişti. Biri: "Ben (rüyamda) kendimi şarap sıkıyorken gördüm." dedi. Öbürü: "Ben de kendimi başımın üstünde ekmek taşıyorken gördüm; kuş da ondan yemekteydi" dedi. "Bunun yorumundan bize haber ver. Doğrusu biz seni, iyilik yapanlardan görmekteyiz." Dedi ki: "Size rızıklanacağınız bir yemek gelecek olsa, ben mutlaka size daha gelmeden önce onun ne olduğunu haber veririm. Bu, Rabbimin bana öğrettiklerindendir. Doğrusu ben, iman etmeyen, ahireti de tanımayanların ta kendileri olan bir topluluğun dinini terk ettim. Atalarım İbrahim'in, İshak'ın ve Yakub'un dinine uydum. Allah'a hiçbir şeyle şirk koşmamız bizim için olacak şey değil. Bu, bize ve insanlara Allah'ın lütuf ve ihsanındandır, ancak insanların çoğu şükretmezler. Ey zindan arkadaşlarım, birbirinden ayrı (bir sürü) Rabler mi daha hayırlıdır, yoksa kahhar (kahredici) olan bir tek Allah mı? Sizin Allah'tan başka taptıklarınız, Allah'ın kendileri hakkında hiçbir delil indirmediği, sizin ve atalarınızın ad olarak adlandırdıklarınızdan başkası değildir. Hüküm, yalnızca Allah'ındır. O, Kendisi'nden başkasına kulluk etmemenizi emretmiştir. Dosdoğru olan din işte budur, ancak insanların çoğu bilmezler. Ey zindan arkadaşlarım, ikinizden biri efendisine şarap içirecek, diğeri ise asılacak, kuş onun başından yiyecek. İşte hakkında fetva istemekte olduğunuz iş (artık) olup bitmiştir." (Yusuf Suresi, 36-41)

Görüldüğü gibi, Hz. Yusuf, kendisine rüya tabiri soran kişilere önce uzun bir tebliğ yapmış, sorularının asıl cevabını ise en sonunda vermiştir. Eğer önce rüyanın tabirini anlatsa, sonra tebliğ yapmayı denese, belki konuştuğu kişiler onu daha az bir ilgiyle dinleyeceklerdi. Aynı şekilde Hz. Musa da Firavun'la konuşurken yönlendirici bir üslup kullanır:

(Firavun) Dedi ki: "İlk çağlardaki nesillerin durumu nedir öyleyse?" Dedi ki: "Bunun bilgisi Rabbimin Katında bir kitaptadır. Benim Rabbim şaşırmaz ve unutmaz. Ki (Rabbim), yeryüzünü sizin için bir beşik kıldı, onda sizin için yollar döşedi ve gökten su indirdi; böylelikle bununla her tür bitkiden çiftler çıkardık." (Taha Suresi, 51-53)

Hz. Yusuf'un ve Hz. Musa'nın konuşmada gösterdikleri bu "akıl", müminlerin de her zaman akılcı, bilinçli ve yönlendirici bir konuşma üslubu kullanmaları gerektiğine bir işarettir. Mümin, konuşmanın genel gidişatına hakim olmalı, konuşmayı

karşısındakinin istediği şekilde değil de, kendi gerekli gördüğü, en çok faydalı olacağına inandığı şekilde tutmayı ve yönlendirmeyi bilmelidir.

12. İlk tepkiyi tebliğ yapan kişinin yapmasını bekleyip, buna göre yeni bir yöntem belirlemek

Konuşmada yönlendirici olmanın tekniklerinden biri de, önce karşı tarafın fikrini ya da iddiasını öğrenip, sonra da buna göre bir konu ve üslup belirlemektir. Bu, karşı tarafın çok hızlı bir biçimde teşhis edilmesini sağlar ve mümini karşı tarafın ihtiyacı olmayan bir konuyu anlatarak zaman kaybetmek gibi bir yanlıştan kurtarır.

Kuran, bu ince taktiği, Hz. Musa kıssasında vermektedir. Hz. Musa ile Firavun'un büyücüleri arasındaki diyalog şöyledir:

Firavun kavminin önde gelenleri dediler ki: "Bu (Musa) gerçekten bilgin bir büyücüdür; Sizi topraklarınızdan sürüp-çıkarmak istiyor. Bu durumda ne buyuruyorsunuz?" Dediler ki: "Onu ve kardeşini şimdilik bekletiver (vereceğin cezayı ertele), şehirlere de toplayıcılar yolla"; Bütün bilgin büyücüleri sana getirsinler." Sihirbazlar Firavun'a gelip dediler ki: "Eğer biz galip olursak, herhalde bize bir karşılık (armağan) var, değil mi?" "Evet" dedi. "(O zaman) Siz en yakın(larım) kılınanlardan olacaksınız." Dediler ki: "Ey Musa (ilkin) sen mi atmak istersin, yoksa biz mi atalım?" (Musa:) "Siz atın" dedi. (Asalarını) atıverince, insanların gözlerini büyüleyiverdiler, onları dehşete düşürdüler ve (ortaya) büyük bir sihir getirmiş oldular. Biz de Musa'ya: "Asanı fırlatıver" diye vahyettik. (O da fırlatıverince) bir de baktılar ki, o bütün uydurduklarını derleyip-toparlayıp yutuyor. Böylece hak yerini buldu, onların bütün yapmakta oldukları geçersiz kaldı. Orada yenilmiş oldular ve küçük düşmüşler olarak tersyüz çevrildiler. (Araf Suresi, 109-119)

Hz. Musa, Firavun'un büyücülerine "önce siz atın" diyerek bu etkili taktiği uygulamıştır. Bu yöntem, Resullerin yolunu izleyen müminler için de her zaman başvurulacak bir kaynaktır. Önce karşı tarafa fikrini sormak, ilk önce onun iddiasını veya düşündüklerini ortaya koydurtup, buna göre bir yaklaşım ve anlatım tarzı belirlemekle, o batıl fikir düzenini yıkmak daha etkili olacaktır.

13. Kişiyi yanlış davranışlardan alıkoyucu üslup kullanmak

"İyiliği emredip, kötülükten men etme", Kuran'ın farklı ayetlerinde emredilen çok önemli bir ibadettir. Bu ibadetin tebliğ yapılan kişiye karşı uygulanması gerektiği de açıktır; yalnızca tebliğ yapmakla yani "iyiliği emretmekle" kalınmayacak, aynı zamanda "kötülükten men etme" hükmü de uygulanacaktır.

Kişinin yanlış tavır ve düşünceleri ortaya konarak, Kuran ayetlerine göre doğruları anlatılmalıdır. Tekrar aynı tavırları sergilemesi halinde mahçup duruma düşeceği bir anlatım tarzı uygulanabilir.

14. Dolaylı anlatım yapmak

Karşılıklı konuşmalarda genelde kişinin şahsına yönelik bir hitap tarzı kullanılır. Ancak bir tebliğ metodu olarak, bu üslübun dışında bir de, başka şahıslar veya insanlar muhatap alınarak, bazı anlatımlar yapılarak, ama yine karşıdakine iletilmek istenenlerin söylenmesi sağlanabilir. Bu, tebliğ yapan ile tebliğ yapılan arasında muhtemel bir gerginliği engellemek ya da tebliğ yapılan kişinin savunma psikolojisine girerek, kendisine anlatılanlara kulak tıkamasına mani olmak için yararlı bir yöntemdir.

15. Vicdanını kullanmaya, duyarlı olmaya yönlendirmek

Tebliğdeki amaç sadece bilgi vermek, yani öğretmek değildir. Aksine, bundan daha da önemli olan iş, karşı tarafın vicdanında etki yaratabilmek, onu samimi bir nefis muhasebesi yapmaya sürüklemektir. Bunun için de iki taraf arasında samimi ve sıcak bir diyaloğun kurulması, öğretici bir üsluptan ziyade, yardım edici bir üslubun kurulması gerekir. Hz. İbrahim'in kavmi ile olan diyaloğunun sonucunda, önde gelen inkarcıların bir vicdan muhasebesi yapmak zorunda kalmaları bunun örneğidir. Allah Kuran'da şöyle buyurur:

Böylece o (İbrahim), yalnızca büyükleri hariç olmak üzere onları (putları) paramparça etti; belki ona başvururlar diye. "Bizim ilahlarımıza bunu kim yaptı? Şüphesiz o, zalimlerden biridir" dediler. "Kendisine İbrahim denilen bir gencin bunları diline doladığını işittik" dediler. Dediler ki: "Öyleyse, onu insanların gözü önüne getirin ki ona (nasıl bir ceza vereceğimize) şahid olsunlar." Dediler ki: "Ey İbrahim, bunu ilahlarımıza sen mi yaptın?", "Hayır" dedi. "Bu yapmıştır, bu onların büyükleridir; eğer konuşabiliyorsa, siz onlara soruverin." Bunun üzerine kendi vicdanlarına başvurdular da; "Gerçek şu ki, zalim olanlar sizlersiniz (biziz)" dediler. (Enbiya Suresi, 58-64)

Bu kıssadan da anlaşıldığı gibi, vicdan insanın içindeki doğru bir yol göstericidir. İnsanlar vicdanlarına uydukları sürece doğru davranışlarda bulunurlar. Din ahlakının özünde de bu vardır. Allah Kendi rızasına en uygun olan tavrı insana vicdanı vasıtasıyla bir nevi ilham eder. Bu nedenle, din ahlakını öğrenen kişinin de vicdanının önünde, onu samimi olarak kullanmasını engelleyen şeyler varsa, (örneğin çevre etkisinden çekinmek, alışkanlıklarından vazgeçmek vs. gibi) bu engelleri kaldırmak ve onu vicdanına itaat etmeye yöneltmek gerekir.

16. Hür düşünmesini sağlamak

İnsanın doğruyu görebilmesi, doğru karar verebilmesi, Kuran ayetlerine göre yanlış bir düşüncesini doğrusuyla değiştirebilmesi için hür düşünmesi şarttır. Bunun için aklın baskılardan uzak, taassuptan arınmış olması gerekir. Din ahlakını yeni öğrenen bir kişinin cahiliye ortamında bunları sağlayamayacağını düşünerek, hür düşünmesini engelleyebilecek sebepleri ortadan kaldırıcı izahlar yapmak gerekir. Bu şekilde rahat olmasını sağlayacak ortam hazırlamak, anlatılanların etkisini arttıracaktır.

17. Baskıcı, zorlayıcı davranmamak

Tebliğ yapan kişi karşısındakini bir şeye inandırmak zorunda, fikrini ona kabul ettirmek durumunda değildir. Ona düşen sadece Allah'ın dinini tebliğ etmektir. Hidayeti verecek olan, iman etmesini sağlayacak olan Allah'tır. Bu nedenle ısrarcı ve baskıcı davranmasının hiçbir yararı olmayacaktır. Nitekim Allah Kuran'da, "artık sen, öğüt verip-hatırlat. Sen, yalnızca bir öğüt verici-bir hatırlatıcısın. Onlara 'zor ve baskı' kullanacak değilsin" (Ğaşiye Suresi, 21-22) ya da "eğer Rabbin dileseydi, yeryüzündekilerin tümü, topluca iman ederdi. Öyleyse, onlar mü'min oluncaya kadar insanları sen mi zorlayacaksın?" (Yunus Suresi, 99) hükmüyle iman edenleri bu tür bir tavırdan kesin biçimde alıkoyar. Baskıcı olmamak ve karşıdakini inanmakta özgür bırakmak, tebliğ yapanın samimiyeti ve bir beklentisi olmadığına dair bir kanaat bırakacağı için, anlatılanları daha etkili kılacaktır.

18. Anlatılanlara kayıtsız kalmamasını sağlamak

Kendileriyle konuşmanın görünüşte en kolay, fakat aslında en zor olduğu insanlar, anlatılanlara kayıtsız ve tepkisiz kalanlardır. Çünkü bu tip insanların gerçek fikirlerini öğrenmek kolay kolay mümkün olmaz. Anlatılanlara, susarak veya tepki vermeden tasdik eder görünümleriyle, konuşulanları doğru buldukları zannedilir. Aslında içten pek kabul etmezler, kayıtsız, ilgisiz kalırlar. Karşıt fikirde ısrar eden biri, en azından reaksiyonludur, konuşarak ikna edilebilir, bir sonuç elde edilebilir. Kayıtsız insanın durumu daha karmaşıktır. Böyle insanları ilgili hale getirmek, kayıtsızlığını çözmek için normal konuşma tarzının dışında, dikkatini çekecek, çok etkili üsluplar kullanmak gerekir. Örneğin ölümden bahsedip kendisinin toprak olup çürüyeceğinden bahsedilebilir, maddenin aslı anlatılabilir veya onun çok önem verdiği değerlerin boş ve anlamsızlığı anlatılıp dikkatini toplaması ve kayıtsız halinden çıkması sağlanabilir. Bu şekilde kişinin konuşulanlara karşı duyarlı olması sağlanabilir.

19. Herkese hak ettiği şekilde davranmak

Allah'ın elçilerinin, toplumlarına dini tebliğ ederken, onların kendilerine karşı tutumlarına göre bir üslup kullandıklarını görüyoruz. Kimi zaman yumuşak bir konuşma üslubu kullanan elçiler, kimi zaman da Allah'ın azabıyla tehdit ederek belli ölçüde sert bir konuşma üslubu ve davranış tarzı geliştirmişlerdir. Nitekim Allah

insanların dine ve müminlere karşı olan tutumlarına göre onlara farklı davranmayı öngörmüştür. Örneğin münafıklara yani ikiyüzlülere, Kuran ayetlerine karşı savaş açanlara, inkar edenlere karşı sert ve caydırıcı davranılmasını uygun görülürken (Tevbe Suresi, 73), aman dileyen, güvenlik isteyen bir müşriğin de güvenceye alınabileceğini Allah bildirmiştir. (Tevbe Suresi, 6) Bunun gibi, tebliğ yapan mümin de, karşısındakinin dine ve müminlere karşı takındığı tavra göre bir üslup ve tavır geliştirebilir. Konuşma üslubunda ve konuların anlatımında, dozajı kişilerin durumuna göre ağırlaştırıp hafifletebilir. Ayrıca herkesin etkilenmesi ve ihtiyacı farklı olabilir. Kiminin yumuşak söze, kiminin de ağır ve keskin bir anlatıma ihtiyacı olabilir. Bu, bir doktorun, karşılaştığı farklı hastalara, aspirin vermekten iğne yapmaya hatta ameliyat etmeye kadar farklı tedaviler uygulamak zorunda oluşu gibidir.

20. Yıkıma uğrayan önceki toplumları anlatmak

İnsanı inkara sürükleyen faktörlerden biri, kendisine sonsuza dek yaşayacağı, hiç ölmeyeceği hissini veren garip bir aldanıştır. Gençler, hep genç kalacaklarını, ya da en azından çok uzun bir süre sonra yaşlanacaklarını sanırlar. Orta yaşlılar da daha hala çok uzun bir ömürleri olduğu avuntusu ile oyalanırlar. Etraflarındaki medeniyet de onların aldanışını artırır. İnsanlar tarafından yapılmış görkemli binalar, süslü ve göz alıcı eserler, evler, arabalar, gösteriler vs. hepsi onlara içinde yaşadıkları hayatın kalıcı ve sağlam olduğu izlenimini verir.

Aslında bu aldanış, evrenin ilk ve en büyük aldanışının yeni bir örneğinden başka bir şey değildir: Hz. Adem ve eşinin cennetten kovulmalarına sebep olan günah, şeytanın "...sana sonsuzluk ağacını ve yok olmayacak bir mülkü haber vereyim mi?" (Taha Suresi, 120) şeklindeki kışkırtmasının sonucunda işlenmiştir.

İşte bu nedenledir ki, tebliğ yapılan kişinin bu büyük fitneden korunması gerekir. Kendini ve etrafındaki medeniyeti kalıcı ve sağlam bir varlıklar topluluğu olarak görmekten kurtulmalı ve aslında hepsinin ve herşeyin Allah'ın iradesi ile ayakta duran ve O dilediğinde anında yok olacak birer hayal, birer vehim olduğunu öğrenmelidir. Bilmelidir ki, evrendeki tüm hayat, Allah'ın "Hayy" (Hayat Veren) sıfatının birer tecellisinden başka bir şey değildir. Ve Allah, bu tecellileri son derece zayıf ve geçici bir tabiatta yaratmıştır.

Eskiden yaşamış ve Allah'ın helak ettiği toplumların haberleri, tebliğ yapılan kişinin zihnine yerleşmiş olan bu aldanışın silinmesi için anlatılabilir. Nice güçlü kavimler, nice görkemli medeniyetler sırf Allah'ın emrine itaat etmedikleri için korkunç bir biçimde helak edilmiş, O'nun gazabı altında sönüp gitmişlerdir. Kuran'da Allah şu şekilde haber vermektedir:

Kendilerinden önce nice nesilleri yıkıma uğrattığımızı görmüyorlar mı? Biz, sizi yerleşik kılmadığımız bir biçimde onları yeryüzünde (büyük bir güç ve servetle) yerleşik kıldık; gökten üzerlerine sağanak (bol yağmurlar) yağdırdık,

nehirleri de altlarından akar yaptık. Ama günahları nedeniyle Biz onları yıkıma uğrattık ve arkalarından başka nesiller (inşa edip) var ettik. (Enam Suresi, 6)

Allah, elçi gönderilmiş ancak dini yalanlayan ve Resullere şiddetle karşı koyan toplulukları yıkıma uğratmıştır. Kuran'da bu gerçeği Allah, "sonunda onu yalanladılar, böylece onları o gölgelik gününün azabı yakaladı. Gerçekten o, büyük bir günün azabıydı" (Şuara Suresi, 189) hükmüyle bildirir. Bir başka ayette şöyle buyrulur:

"Kendisi için bir uyarıcı olmaksızın, Biz hiçbir ülkeyi yıkıma uğratımış değiliz, (onlara) hatırlatma (yapılmıştır), Biz zulmedici değiliz. (Şuara Suresi, 208-209)

Helak olmuş kavimlerin anlatılması, hatta bunlardan kalan arkeolojik bulguların gösterilmesi ve içinde yaşanılan kavmin de Allah dilerse her an helak edilebileceğinin anlatılması, tebliğ yapılan kişinin Allah'tan başka güvendiği dayanakların önemli bir bölümünü yok eder. Kendisinde büyük bir güç gördüğü medeniyet ve teknolojinin, insanları Allah'ın aciz bir kulu olmaktan çıkarmadığını, Allah'tan başka da gücüne güven duyulacak ve kendisinden korkulacak bir merci olmadığını ona hissettirir.

21. Ölümü hatırlatmak

Medeniyetlerin ve toplumların helakı kadar, hatta belki de daha çok düşündürücü ve "ayakları yere bastırıcı" bir konu varsa, o da insanın helakı, yani ölümdür. Bu nedenle, insanların çoğu, başkalarının ölümlerine şahit oldukları halde, kendilerinin de mutlaka bu sonla karşılaşacaklarını, öleceklerini düşünmezler. Bundan hep kaçarlar, sanki hiç ölmeyecekmiş gibi kendilerini kandırırlar. Ölümden hiç bahsetmezler ve büyük bir gaflet içinde yaşarlar. Oysa Allah şu hükmü verir:

...Elbette sizin kendisinden kaçtığınız ölüm, şüphesiz sizinle karşılaşıp-buluşacaktır. Sonra gaybı da, müşahede edilebileni de bilen (Allah)a döndürüleceksiniz; O da size yaptıklarınızı haber verecektir. (Cuma Suresi, 8)

İman edenler ise, inkarcıların aksine sık sık ölümü düşünürler, yaptıklarının hesabını vereceklerini bilerek, her an Allah'ın hoşnut olacağı şekilde davranırlar. Din ahlakını öğrenmeye, Allah'ı tanımaya başlayan biri için, ölümü düşünmesi, her an her yerde ölebileceğini fark etmesi onun belli bir bilinç kazanmasına sebep olur ve din ahlakını halis bir şekilde yaşamaya teşvik eder.

Bu nedenledir ki, insanın imani şuurunu açan bu önemli konunun tebliğ yapılan kişiye anlatılması son derece yararlı ve gereklidir. Ölüm hakkında düşünmesinin, dünyanın geçiciliğini anlayıp dine sarılmasında büyük katkısı olacaktır.

22. İnsanın acizliğini anlatmak

Allah'ı hakkıyla takdir edememiş bir insan, kendisinin mahiyetini de kavrayamaz. Allah'ın büyüklüğünü, kudretini fark edememiş ise, kendisinin acizliğini de idrak edemez. Bu yüzeysellikteki insan, herşeyi kendisinin yaptığını, gücün kendisinde olduğunu, gerçekte Allah'ın sahip olduğu vasıflara kendisinin sahip olduğunu zanneder, kendi içinde kendini büyütür. Bu bakış açısıyla herşeyi çarpık bir anlayışla görür. Bu nedenle kendisinin; etten kemikten olduğunu, damarındaki ufak bir aksaklıkla ölebileceğini, vücudundaki hiçbir şeye en ufak etkisi olmadığını, ağzı kokan, gözü, kulağı, burnu pislenen, tuvalete gitmek zorunda olan aciz ve zayıf bir varlık olduğunu iyice tarif etmek gerekir. Ayrıca onu yaşatanın, gözetip koruyanın, ona rızık verenin, bütün güç ve kudret sahibinin Allah olduğunu, sahip olduğunu zannettiği şeyleri Allah'ın verdiğini ve sahibinin de O olduğunu, kısacası Allah'ın büyüklüğünü ve kendi acizliğini anlamasını sağlamak gerekir. İnsanın bilmesi gereken bu en büyük ilim, Kuran'da şöyle özetlenir:

"Ey insanlar, siz Allah'a (karşı fakir olan) muhtaçlarsınız; Allah ise, Ğaniy (hiçbir şeye ihtiyacı olmayan)dır, Hamid (övülmeye layık)tır." (Fatır Suresi, 15)

FARKLI TEBLİĞ YÖNTEMLERİ

1. Sözlü tebliğin yanısıra yazılı tebliğ metodu uygulamak

Hz. Süleyman Sebe Melikesi Belkıs'a mektup göndererek yazılı tebliğ metodu uygulamıştır. (Neml Suresi, 28) Günümüz dünyasında, Allah'ın dinini anlatmak, bununla ilgili bir mesaj göndermek için mutlaka yazılı tebliğ yapmak da gerekmektedir. Gerek mektup göndererek, gerekse kitap, gazete, dergi çıkararak, köşe yazıları, yazı dizileri hazırlayarak bu yerine getirilebilir. Yazı, kalıcı olduğundan ve böylece tekrar tekrar okunabildiğinden, bu yöntem çok etkili olmaktadır.

2. Kitle tebliği

Hz. Musa toplumun yöneticilerine tebliğ yapmanın yanısıra tüm halka da Allah'ın dinini anlatmak, kitle tebliği yapmak için onları bir yerde biraraya getirtmiştir. (Taha Suresi, 59; Şuara Suresi, 39) Günümüzde de, müminler, kitle iletişim araçları yoluyla, kalabalık topluluklara aynı anda tebliğ yapabilirler. Yazılı basın, televizyon, radyo, mektup, kitap gibi araçlarla toplumun tüm kesimlerine ulaşmak ve Allah'ın dinini tebliğ etmek mümkündür.

3. Toplumun ileri gelenlerine ve yöneticilerine tebliğ

Allah'ın elçileri, yaşadıkları toplumun özellikle önde gelenlerine, sistemin yöneticilerine tebliğ yapmışlardır. Çünkü gücü elinde bulunduran ve halkı yönlendirenler, toplumun bu kesimidir. Bu nedenle önemli yerlerde bulunan insanlarla diyalogta bulunmak, onlara tebliğ yapmak çok etkili yöntemdir.

4. Tebliğe hazırlık yapmak

Kuran'da "eğer (savaşa) çıkmak isteselerdi, herhalde ona bir hazırlık yaparlardı. Ancak Allah, (savaşa) gönderilmelerini çirkin gördü de ayaklarını doladı ve; 'siz de oturanlarla birlikte oturun' denildi" (Tevbe Suresi, 46) ayetiyle, Allah yolunda mücadele etmek isteyenlerin önceden bu iş için hazırlık yapmaları gerektiğine işaret edilmektedir.

Günümüzde müminlerin en büyük ilmi mücadeleleri ise insanlara yaptıkları tebliğleridir. Bu nedenle de yapılan tebliğ için insanın kendisini her yönden hazırlaması son derece önemlidir.

Tebliğ için yapılacak hazırlığın iki yönü vardır. Birincisi, yazılı tebliği yerine getirmek üzere hazırlık yapılmasıdır. Gazete, kitap gibi basın araçları ile yapılacak olan tebliğler için araştırma, yazım ve teknik işleri içeren arka plan çalışmaları yapmak, maddi gücü geliştirmek bir hazırlıktır. İkinci olarak müminin kendini eğitmesi; Allah'ın dinini anlatabilecek ehillikte olabilmek için manen ve bilgi yönünden kendini yetiştirmesidir.

5. Tebliğde uzmanlaşmış müminler yetiştirmek

Allah, Kuran'da müminlerin yapması gereken "iş bölümü"nden şöyle söz eder:

Mü'minlerin tümünün öne fırlayıp çıkmaları gerekmez. Öyleyse onlardan her bir topluluktan bir grup, çıktığında (bir grup da), dinde derin bir kavrayış edinmek (tafakkuhta bulunmak) ve kavimleri kendilerine geri döndüğünde onları uyarmak için (geride kalabilir). Umulur ki onlar da kaçınıp-sakınırlar. (Tevbe Suresi, 122)

Bütün müminler tebliğ yapar, mümin cemaati zaten aynı zamanda bir tebliğ cemaatidir. Fakat Allah'ın dini için yapılacak birçok iş vardır ve müminler de bunları iş bölümü yaparak daha iyi ve verimli olarak yerine getirirler. Tebliğ için de, yetişmiş, Kuran'ı iyi bilen, hitap gücü yüksek ve iyi yazı yazan uzmanlaşmış müminlerin olması, bu müminlerin ağırlıklı olarak tebliğ işini yürütmesi de verimliliği ve etkiyi arttırır.

TEBLİĞ YAPAN MÜMİNİN SAHİP OLMASI GEREKEN ÖZELLİKLER

1. İnandırmanın Allah'a ait olduğunu bilmek

Tebliğ yapan mümin, karşısındakinin hidayete gelmesinin, iman etmesinin veya etmemesinin kendisinden kaynaklanmadığını ve bunun Allah'a ait olduğunu hiçbir zaman unutmamalıdır. Allah Peygamber Efendimiz (sav)'e de "Gerçek şu ki, sen, sevdiğini hidayete erdiremezsin, ancak Allah, dilediğini hidayete erdirir; O, hidayete erecek olanları daha iyi bilendir" (Kasas Suresi, 56) ayetiyle bunu hatırlatmıştır.

Mümin tebliğ için kendisini yetiştirir, birçok konuda uzmanlaşır ve Allah'ın dinini tebliğ eder; bu onun ibadetidir. Ama insanların iman etmesi, hidayete ulaşması, kalpleri elinde bulunduran Allah'ın dilemesi ile olur. Müminin tebliğ yaparken her zaman bunun şuurunda olması samimiyetinin daha iyi hissedilmesine sebep olabilir. Bu ayrıca daha rahat ve candan bir üslup geliştirmesine, daha etkili olmasına yardımcı olacaktır.

2. Samimi ve içten olmak

Allah müminleri samimiyetlerine göre değerlendirir. Bu nedenle de Kuran'da en çok üzerinde durulan konuların biri budur. Allah'a karşı tam ihlaslı olmak, mümini Allah'a yaklaştıran, kendisini geliştiren ve başarı kazanmasına vesile olan önemli bir vasıftır. Hidayeti Allah'ın vereceğini bilerek, dinin menfaatini gözeten bir tavır ve samimi, içten bir ruh hali ile tebliğin yapılması gerekir. Konuşurken de aynı şekilde içten, samimi bir üslup kullanmak tebliğ için önemli bir şarttır.

3. Sabırlı olmak

İnsanın imanının sağlamlığını gösteren en önemli özelliklerden biri sabırdır. Mümin, her türlü engele, her türlü kötü şarta rağmen ölene kadar Allah'ın rızası için çalışır durur. Sabır budur ve ölüme kadar sürer. Kuran'da pek çok ayette sabrın önemi üzerinde durulur. Allah bir ayette şöyle buyurmaktadır:

"Öyleyse sen sabret; şüphesiz Allah'ın va'di haktır; kesin bilgiyle inanmayanlar sakın seni telaşa kaptırıp-hafifliğe (veya gevşekliğe) sürüklemesinler." (Rum Suresi, 60)

Sabrın en çok gösterileceği alanlardan biri de tebliğdir. Mümin, karşısındaki kişide iman ışığını gördüğü sürece, ona karşı anlayışlı olmalı, ona bu tavırlarını düzeltmesi için zaman tanımalıdır. Din ahlakını tanımayan insanların yanlış hareket ve düşüncelerini, boş konuşmalarını ve sunulan güzellikler karşısındaki anlayışsızlıklarını sabır ve hoşgörü ile karşılamak durumundadır. Üstelik mümin bunu büyük bir zevkle yapar. Çünkü tek bir kişinin dahi İslam'a karşı kalbinin yumuşamasına vesile olmak çok büyük bir iştir.

Mümin kişi yaptığı tebliğ yüzünden başka kişilerden ya da tüm bir kavimden tepki görebilir. Ama durmamalıdır, her türlü zorluğa, sonuçsuzluğa rağmen tebliği sürdürmelidir.

Yeryüzünde elli yılı eksik olmak üzere bin sene yaşayan (Ankebut Suresi, 14) ve bu zamanın önemli bölümünü kavmine tebliğ yapmakla geçiren Hz. Nuh, bu konudaki sabrıyla en güzel örneklerden biridir. Hz. Nuh'un kavmine yaptığı tebliği anlatan sözlerini Allah Kuran'da şöyle haber verir:

Dedi ki: "Rabbim, gerçekten kavmimi gece ve gündüz davet edip-durdum."

"Fakat davet etmem, bir kaçıştan başkasını arttırmadı."

"Doğrusu ben, onları bağışlaman için her davet edişimde, onlar parmaklarını kulaklarına tıkadılar, örtülerini başlarına çektiler ve büyüklük tasladıkça büyüklük gösterip-direttiler.'

"Sonra onları açıktan açığa davet ettim."

"Daha sonra (davamı) onlara açıkça ilan ettim ve kendilerine gizli gizli yollarla yanaşmak istedim."

"Bundan böyle" dedim. "Rabbinizden mağfiret isteyin; çünkü gerçekten O, çok bağışlayandır. (Nuh Suresi, 5-10)

4. Hikmetli konuşmak

Konuşmada hikmet, yani özlü, isabetli, ihtiyaca yönelik, ikna ve tatmin edici, etkileyici bir biçimde konuşmak, büyük bir sanattır. Allah, Kuran'da sevdiği kullarına özel bir hikmet verdiğini bildirir. Örneğin Hz. Davud için "Onun mülkünü

güçlendirmiştik, Ona hikmet ve anlatım çarpıcılığını vermiştik" (Sad Suresi, 20) denir. Bir diğer ayette ise hikmeti şöyle açıklar:

"Kime dilerse hikmeti ona verir; şüphesiz kendisine hikmet verilene büyük bir hayır da verilmiştir. Temiz akıl sahiplerinden başkası öğüt alıp-düşünmez." (Bakara Suresi, 269)

Tebliğ yapan müminin hikmetli konuşması çok önemlidir. Nitekim ayette Allah, "Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır..." (Nahl Suresi, 125) emrini verir. Dolayısıyla mümin, hikmetli konuşabilmek için Allah'a dua etmeli, fiili dua olarak da mümkün olduğunca bu konu üzerinde düşünüp kendini ölçmelidir. Hikmetli bir tebliğin nasıl olması gerektiği ana hatlarıyla bellidir:

Tebliği yapan kişinin karşısındakinin ihtiyaçlarını tespit ettikten sonra, bunlara en güzel ve en etkileyici şekilde cevap vermesi gerekir. Allah'ın dinini anlatırken müminin gösterişli ve ağdalı üsluptan kaçınması gerekir. Bilgi göstermeye yönelik yapay bir çabaya girmeden, kişinin tam ihtiyaçlarına yönelik ve onun kalbini rahatlatacak, tatmin edici, netice verici, açık ve net bir üslupla, kısacası hikmetli bir biçimde konuşmak, tebliğ yapan müminin sahip olması gereken çok önemli bir özelliktir.

Hikmet, müminin Kuran ayetlerine olan hakimiyetiyle de doğru orantılıdır. Allah'ın ayette bildirdiği, "Onların sana getirdikleri hiçbir örnek yoktur ki, Biz (ona karşı) sana hakkı ve en güzel açıklama tarzını getirmiş olmayalım" (Furkan Suresi, 33) hükmüne göre, inkarcıların öne sürdüğü her türlü çarpık mantığın cevabı, Kuran'da vardır. Mümin, Kuran'ı çok iyi bilir, özümser ve karşılaştığı her olayı Kuran süzgecinden geçirerek yorumlarsa, karşı tarafın soru ve çarpık mantıklarına karşı en isabetli ve en hikmetli cevabı verebilir.

5. Güçlü, Asil ve Tevazulu Bir Karakter

Mümin, Allah'ın Kendi ruhundan üflediği, kendisinden hoşnut olduğu ve yaratılmış tüm canlılara üstün kıldığı bir varlıktır. İnkarcılara karşı ise, onların fiziksel ve maddi güçleri ne kadar çok gibi gözükse de, "Gevşemeyin, üzülmeyin; eğer (gerçekten) iman etmişseniz en üstün olan sizlersiniz" (Al-i İmran Suresi, 139) hükmünün sırrıyla kahhar bir üstünlüğe sahiptir. Bu üstünlük sürekli hissedilirse tavırlara da yansır ve kendisine tebliğ yapılan kişi de doğal olarak bu güçten etkilenir.

Sadece Allah'a kulluk eden mümin, aynı zamanda Kuran'dan edindiği üstün bir karaktere ve peygamber ahlakına benzer bir ahlaka sahiptir. Hiçbir zaafı yoktur ve hedefi sadece Allah'ın rızasını kazanmaktır. İmanın ona verdiği olgunluk ve sahip olduğu büyük hedefler sayesinde hep büyük düşünür, küçük ve basit hareketlere tenezzül etmez, bu yüzden asil olur. Tebliğ yapan müminin bu asilliği sergilemesi, bununla birlikte kalender, cana yakın tavırları din ahlakını tanıyacak kişiyi olumlu yönde etkileyecektir.

KAVİMLERİN KENDİLERİNE TEBLİĞ YAPAN ELÇİLERE GÖSTERDİKLERİ TEPKİLER

1. Davet edildikleri dine olan bakış açıları, inanmamaları, öfkelenmeleri, mucize beklemeleri

Sadece Allah anıldığı zaman, ahirete inanmayanların kalbi öfkeyle kabarır. Oysa O'ndan başkaları anıldığında hemen sevince kapılırlar. (Zümer Suresi, 45)

İnkara sapmış önde gelenlerin müminlere ve tebliğ edilen dine reaksiyonlarını incelediğimizde şiddet, taşkınlık, öfke ve kibir gibi şeytani karakter özellikleriyle karşılaşırız. Bu karakter özelliklerini ve tebliğ sırasında karşılaşılacak tepkileri önceden bilmek (ki bu Kuran ayetleri sayesinde mümkün olmaktadır) bunlara karşı hazırlıklı olmak ve dolayısıyla başarı kazanma yolunda sağlam bir adım atmak anlamına gelmektedir.

Tebliğ yapanlara sıkça gösterilen bir tepki, inanmak için mucize görme isteğidir. Kuran'da bu istek şu şekilde tarif edilmiştir.

İnkâr edenler: 'Ona Rabbinden bir ayet (mucize) indirilseydi ya!' derler. De ki: 'Şüphesiz Allah, dilediğini şaşırtıp-saptırır, Kendisi'ne katıksızca yöneleni de dosdoğru yola yöneltip-iletir.' (Rad Suresi, 27)

İnanmayanlar arasında mucize görmeye karşı yoğun bir istek vardır. Kendilerine tebliğ edilen dine kanaatlerinin gelmesi için mutlaka böyle şeyler görmek isterler. Oysa her yer gerçekte mucizelerle doludur, biraz aklını kullanabilen bir insan bunları rahatlıkla farkedebilir.

Örneğin "Havada duran bir taş var!" denilse, bu durum büyük bir mucize olarak değerlendirilir, oysa milyarlarca tonluk dünya, yaratıldığı günden beri uzay boşluğunda durmaktadır. Üstelik başıboş bırakılmış da değildir, kusursuz bir şekilde uyumlu bir yörüngede güneşin etrafında dönüp durmaktadır.

Atomların arasındaki muazzam çekim kuvveti de bir mucizedir, güneşin o kadar uzaktan dünyayı ısıtması, canlılara hayat vermesi de mucizedir... Bu olayların bir sebebi olması onların değerini azaltmaz, çünkü sebepler de birer mucizedir. Ancak bu gibi olaylar, Allah'ın kudretini bilmeyen ve O'nun delillerinin üzerinden görmeden geçenler için bir şey ifade etmez.

İsra Suresi'nin 90-93. ayetlerinde Allah inkarcıların nasıl mucizeler istediğini şöyle bildirmektedir:

Dediler ki: 'Bize yerden pınarlar fışkırtmadıkça sana kesinlikle inanmayız. Ya da sana ait hurmalıklardan ve üzümlerden bir bahçe olup aralarından şarıl şarıl akan ırmaklar fışkırtmalısın. Veya öne sürdüğün gibi, gökyüzünü üstümüze parça parça düşürmeli ya da Allah'ı ve melekleri karşımıza (şahid olarak) getirmelisin. Yahut altından bir evin olmalı veya gökyüzüne yükselmelisin. Üzerimize bizim okuyabileceğimiz bir kitap indirinceye kadar senin yükselişine de inanmayız... (İsra Suresi, 90-93)

Ancak inanmayanların mucize görmek istemeleri de samimi değildir. Yani bu insanların kalpleri mucize görerek yatışacak ve böylece iman edecek değillerdir. Bu isteklerinin tek sebebi, Resulün böyle bir şey yapamayacağını ve mucize gerçekleşmeyince de inanmaları için bir zorunluluk kalmayacağını düşünmeleridir. Kuran'da bu kişilerin samimiyetsizliklerini Allah şöyle haber verir:

"Onların üzerlerine gökyüzünden bir kapı açsak, orada yukarı yükselseler de, mutlaka: 'Gözlerimiz döndürüldü, belki biz büyülenmiş bir topluluğuz' diyeceklerdir." (Hicr Suresi, 14-15)

Başka bir ayette de Allah şöyle buyurur:

"Biz kitabı üzerine yazılı bir kağıtta göndersek ve onlar elleriyle dokunsalar bile, inkar edenler tartışmasız: 'Bu apaçık bir büyüden başkası değildir.' derler." (Enam Suresi, 7)

İşte Allah, inanmak için mucize bekleyenlerin samimiyetsizliğini böyle haber verir.

Kendilerine din ahlakı anlatıldığında inkarcıların gösterdiği başka bir reaksiyon da, anlatılanları kabullenmemek, dahası yalanlamaktır. Din ahlakını anlatan müminleri ve Resulü yalancılıkla suçlarlar. Resule yapılan bu suçlama, üçüncü bölümde detaylıca açıklanacaktır.

Tebliğ edilen dine karşı "kuşku verici bir tereddüt" (Hud Suresi, 62) içinde olan inkarcılar, materyalist bir dünya görüşü içinde ahireti de inkar ederler. Müminun Suresi'nin 37. ayetinde Allah bu kişilerle ilgili olarak şöyle haber vermektedir:

"O (bütün gerçek) yalnızca bizim (yaşamakta olduğumuz bu) dünya hayatımızdan ibarettir, ölürüz ve yaşarız, biz diriltilecekler değiliz." (Müminun Suresi, 37)

Kendilerine açıklananları düşünüp öğüt alacakları yerde, dinledikleri şeylerde çarpıklık aramaya çalışırlar. Basit söz oyunlarıyla konuyu dağıtmaya çalışırlar.

Bunun yanında, kendilerine tebliğ yapan kişileri küçümsemeye de kalkarlar. Hz. Nuh'a "Sana, sıradan aşağılık insanlar uymuşken inanır mıyız?" (Şuara Suresi, 111) diyen kafirler bunun bir örneğidir. Kuran'da bu kişilerle ilgili bir başka ayette Allah şu şekilde bildirmektedir:

Ve (yine) kendilerine: 'İnsanların iman ettiği gibi siz de iman edin' denildiğinde: 'Düşük akıllıların iman ettiği gibi mi iman edelim?' derler. Bilin ki gerçekten asıl düşük akıllılar kendileridir, ama bilmezler. (Bakara Suresi, 13)

Müminleri akıllarınca küçümsemeye çalışan bu insanların, din ahlakını yaşamaya her davet edilişlerinde gösterdikleri bayağı ve ilkel tepkiler ise gerçekte kendilerinin ne kadar aşağı olduklarını göstermektedir. Hz. Nuh, kafirlerin bu tepkilerini şöyle anlatır:

"Doğrusu ben, onları bağışlaman için her davet edişimde, onlar parmaklarını kulaklarına tıkadılar, örtülerini başlarına çektiler ve büyüklük tasladıkça büyüklük gösterip-direttiler." (Nuh Suresi, 7)

Görüldüğü gibi, inanmayanların tebliğe gösterdikleri tepkiler çeşitli olmakla birlikte, hiçbirinden olgun ve medeni bir karşılık görmek mümkün değildir. Nitekim birazdan da göreceğimiz gibi müminlerin tebliğde karşılaştıkları reaksiyonlar bazen tamamen insanlık dışı ve medeniyetsiz bir yapıya bürünmektedir.

2. Şiddet, taşkınlık ve tehditlerle iman edenleri hidayet yolundan vazgeçirmeye çalışmaları ve hileli düzenleri

Müminlerin tebliğ faaliyetleri sırasında karşılaştıkları en şiddetli tepkiler, Kuran'da belirtildiği gibi o kavmin "inkara sapmış önde gelenleri" tarafından verilmektedir. Halk üzerinde ekonomik ve siyasi bir baskı oluşturmuş, halkı çeşitli yönlerden kendilerine muhtaç duruma düşürmüş bu "önde gelenler" tebliğ edilen dinin kendi çıkarlarına aykırı olduğunun farkındadırlar. Böyle bir dinin insanlar arasında yayılması ve hakim olması, önde gelenlerin elde etmiş olduğu üstünlüğü bir anda yok edecektir.

Zuhruf Suresi 23. ayette de belirtildiği gibi, önde gelenlerin önemli bir özelliği "refah içinde şımarıp azmış" olmalarıdır. Bu insanlar, dünya hayatında sahip olabilecekleri mal ve servetin en fazlasına sahip olabilmek, bunları "yığıp biriktirmek" için hummalı bir faaliyet yürütürler. Çünkü Hümeze Suresi 3. ayette Allah'ın belirttiği gibi "mallarının kendilerini ebedi kılacağını sanmaktadırlar." Bu telkini onlara veren ise hiç kuşkusuz "sonsuzluk ağacını ve yok olmayacak bir mülkü haber veren" (Taha Suresi, 120) şeytandır. Şeytanın kontrolüne girmiş ve onun "fırkası" olmuş önde gelenlerin, müminlere en şiddetli düşmanlığı göstermesi de çok doğaldır.

Nitekim bir ülkede hileli düzenler kurarak müminleri tuzağa düşürmeye, onları doğru yoldan çevirmeye çalışanlar da Enam Suresi'nin 123. ayetinde bildirildiği şekilde "O ülkenin suçlu-günahkarları olan önde gelenlerdir."

Şeytanın söz konusu "önde gelen" dostlarının peygamberlere karşı düzenledikleri tuzak ve saldırıları ise Kuran'ın pek çok yerinde Allah haber vermektedir. Örneğin Kasas Suresi'nin 20. ayetinde de Hz. Musa'yı öldürmek amacıyla toplanıp aralarında görüşme yapanların, şehrin önde gelenleri olduğu söylenir. Nitekim Araf Suresi'nin 109. ayetinde Allah'ın haber verdiği gibi, önde gelenler, Hz. Musa'ya yönelik "bilgin bir büyücüdür" ifadesiyle halkın Musa Peygamber üzerindeki düşüncelerini provoke etmeye çalışmışlardır. Sonraki ayette ise, "sizi topraklarınızdan sürüp çıkarmak istiyor" ifadesiyle tebliğ faaliyetini büyük bir tehlike ve bir devlet meselesi haline getirerek halkın tepkisini sağlamayı hedeflemişlerdir. "Bu durumda ne buyuruyorsunuz?" diyerek de, zaten yönlendirilmiş olan halka fitnenin hükmü olan ölüm cezasını verdirtmek isterler.

Araf Suresi'nin 123. ayetinde Allah'ın haber verdiği üzere, Firavun, "Ben size izin vermeden önce O'na iman ettiniz öyle mi?" demektedir. Ayetin devamından anlaşıldığı üzere Firavun normal bir olayı "halkı sürüp çıkarmak", "şehirde tuzak planlamak" gibi büyük bir fitne olayı haline getirerek ardından gelecek ölüm cezasını haklı göstermek istemektedir. Fikrine karşı gelen büyücüleri karşı saflarda görüp onlara da fitne cezasını tatbik etmeyi dener. Araf Suresi'nin127. ayetinde ise bu kez kavmin önde gelenlerinin, "Musa ve kavmini bu toprakta (Mısır'da) bozgunculuk çıkarmaları, seni ve ilahlarını terketmeleri için mi (serbest) bırakacaksın?" diyerek Hz. Musa'yı öldürmesi için Firavun'u tahrik etmeye çalıştıklarını Allah haber verir.

Şeytanı veli edinmiş, onun adımlarına uymuş olan önde gelenler, müminlerle mücadele etmeyi adeta bir görev sayarlar. Kuran'da "İblisin orduları" ya da "şeytanın atlıları ve yayaları" olarak nitelendirilen şeytanın dostlarıyla ilgili bir ayet şöyledir:

...Gerçekten şeytanlar, sizinle mücadele etmeleri için kendi dostlarına gizli-çağrılarda bulunurlar... (Enam Suresi, 121)

Aslında müminlerin mücadelesi, inkar edenleri kontrolüne almış ve onları inananların üzerine saldırtmış olan şeytanladır. İnkarcılara olmadık vesveseler veren, müminlerin tebliğ faaliyetlerini engellemeye çalışan, Allah'ın dininin dünyada hakim olmasını istemeyen hep şeytandır. Bu amacına ulaşmak için de, kendisini veli edinmiş insanlardan oluşan bir "fırka" oluşturarak, bu fırkayı kendi istekleri doğrultusunda yönlendirmektedir. Bu konuyla ilgili bir başka ayette, Allah konuya şöyle dikkat çeker:

Görmedin mi, Biz gerçekten şeytanları, kafirlerin üzerine gönderdik, onları tahrik edip kışkırtıyorlar. (Meryem Suresi, 83)

Böylece inkara sapmış olanlar şeytana ve kendi kavimlerinin önde gelenlerine tabi olarak müminlere karşı harekete geçerler.

İnsanın fıtratına göre takdir edilmiş olan din ahlakının geniş kitleleri etkilemesi ve kabul görmesi aslında doğal bir gelişimdir. Bu dinin tebliğ edilerek insanlara ulaştırılması yeterlidir. Ancak "inkara sapmış önde gelenler" din ahlakının yayılmasını istemedikleri için müminleri ve elçileri engellemeye çalışmakta, diğer taraftan da halkı çeşitli yollarla etkileyerek tebliğ faaliyetlerinin başarısızlığa uğramasına gayret etmektedirler. Önde gelenlerin halk üzerindeki faaliyetleri pek çok Kuran ayetinde açıklanmaktadır. Örneğin, kavminin önde gelenlerinden inkar edenler, Hz. Şuayb hakkında halka '...Andolsun, Şuayb'a uyacak olursanız, kuşkusuz kayba uğrayanlardan olursunuz" (Araf Suresi, 90) tehdidini yapmışlardır. Önde gelenlerin bu propagandasını Allah başka bir ayette şöyle bildirir:

"Kendi kavminden, inkar edip ahirete kavuşmayı yalanlayan ve kendilerine, dünya hayatında refah verdiğimiz önde gelenler dedi ki: 'Bu, sizin benzeriniz olan bir beşerden başkası değildir, kendisi de sizin yediklerinizden yemekte ve içtiklerinizden içmektedir.'" (Müminun Suresi, 33)

Görüldüğü gibi önde gelenler, gerek halkı 'kayba uğramakla' tehdit ederek, gerekse elçilerin doğaüstü bir canlı değil, bir insan oluşunu ileri sürerek akıl karıştırmaya ve insanları etki altında bırakmaya çalışmaktadır. Önde gelenlerin bu faaliyetlerini Allah başka bir ayette de şöyle haber vermektedir:

"Bunun üzerine, kavminden inkara sapmış önde gelenler dediler ki: 'Bu sizin benzeriniz olan bir beşerden başkası değildir. Size karşı üstünlük elde etmek istiyor. Eğer Allah (öne sürdüklerini) dilemiş olsaydı, muhakkak melekler indirirdi. Hem biz geçmiş atalarımızdan da bunu işitmiş değiliz." (Müminun Suresi, 24)

Burada dikkat çekici nokta, önde gelenlerin peygamberleri çıkarcılıkla suçlamalarıdır. Bu değerli insanları para, mal-mülk, iktidar gibi dünya hayatının geçici metaı olan şeyleri elde etmeye ve böylece insanlara üstünlük sağlamaya çalışmakla itham etmektedirler. Hz. Musa ve Hz. Harun'a da "...Siz ikiniz, bizi atalarımızı üzerinde bulduğumuz (yol)dan çevirmek ve yeryüzünde büyüklük sizin olsun diye mi geldiniz?..." (Yunus Suresi, 78) diyerek yine aynı suçlamayı yapmışlardır.

Oysa gerçekte bu tür bir çaba içinde olanlar, Resulü suçlayanların kendileridir. Buna karşın Resulün tebliğ karşılığında hiçbir çıkar beklemediği birçok ayette belirtilmiştir. (Yunus Suresi, 72, Şuara Suresi, 179-180, Enam Suresi, 90)

Önde gelenlerin tebliğe verdikleri karşılık, bu tür iftira ve suçlamaların yanında, tehdit ve şantajı da içerir. Örneğin Hz. Lut ve yanındaki müminlere karşı, kafir kavmin cevabı, "...yurdunuzdan sürüp çıkarın bunları, çünkü bunlar çokça temizlenen insanlarmış!" (Araf Suresi, 82) demekten başkası olmamıştır.

Benzer tehditler, Hz. Şuayb'a da yapılmıştır:

Kavminin önde gelenlerinden büyüklük taslayanlar (müstekbirler) dediler ki: 'Ey Şuayb, seni ve seninle birlikte iman edenleri ya ülkemizden sürüp çıkaracağız veya mutlaka bizim dinimize geri döneceksiniz.' (Araf Suresi, 88)

Hz. Şuayb'a yapılan bir tehditi de Allah başka bir ayette şöyle haber vermiştir:

"Ey Şuayb" dediler, "Senin söylediklerinin çoğunu biz 'kavrayıp anlamıyoruz'. Doğrusu biz seni içimizde zayıf biri görüyoruz. Eğer yakın çevren olmasaydı, gerçekten seni taşa tutar-öldürürdük. Sen bize karşı güçlü ve üstün değilsin." (Hud Suresi, 91)

Bu ayetten de anlaşıldığı gibi, müminler tebliğ faaliyetlerini devam ettirebilmek için, öncelikle inkar edenlere karşı çok güçlü olmak durumundadırlar.

İnkarcılar Allah adını ya da O'nun dinini duyduklarında anlamsız öfke nöbetlerine tutulmaktadır. Nitekim Hz. İbrahim, babasına din ahlakını tebliğ ettiğinde aldığı cevap şöyle olmuştur:

"...İbrahim, sen benim ilahlarımdan yüz mü çeviriyorsun? Eğer (bu tutumuna) bir son vermeyecek olursan, andolsun, seni taşa tutarım; uzun bir süre benden uzaklaş, (bir yerlere) git." (Meryem Suresi, 46)

Firavun da, Hz. Musa'yı, kendi dışında başka ilah edinecek olursa mutlaka hapse atacağını (Şuara Suresi, 29) ve onu öldüreceğini (Mümin Suresi, 26) iddia etmiştir. Aynı Firavun, kendisi izin vermeden iman eden büyücülerini de, ellerini ve ayaklarını çapraz kesmekle ve hurma dallarında sallandırmakla tehdit eder. (Taha Suresi, 71) İnkar edenlerin bu vahşi öfkesi, sonunda, Hz. İbrahim'i ateşe atmaya kadar gitmiştir. (Ankebut Suresi, 24) Aynı şekilde, Hz. Nuh da taşa tutulup kovulmakla tehdit edilmiştir. (Şuara Suresi, 116)

İnkarcıların taşıdıkları bu şiddetli öfke, Allah'ın dilemesiyle bir imtihan olarak Kuran'a, onun ayetlerine ve müminlere karşıdır. Bu konuyla ilgili başka iki ayet şöyledir:

Onlara karşı apaçık olan ayetlerimiz okunduğu zaman, sen o inkâr edenlerin yüzlerindeki 'red ve inkarı' tanıyabilirsin. Neredeyse, kendilerine karşı ayetlerimizi okuyanın üzerine çullanıverecekler. De ki: "Size, bundan daha kötü olanını haber vereyim mi? Ateş... Allah, onu inkâr edenlere va'detmiş bulunmaktadır; ne kötü bir duraktır. (Hac Suresi, 72)

O inkar edenler, zikri (Kur'an'ı) işittikleri zaman, seni neredeyse gözleriyle devireceklerdi. "O, gerçekten bir delidir" diyorlar. (Kalem Suresi, 51)

İnanmayanların tebliğe gösterdikleri başka bir tepki ise toplanıp birleşerek ortak bir hareket tarzı oluşturmaya çalışmaktır. Bunun sebebi büyük olasılıkla, müminlerle tek başlarına mücadele etmeye güç yetirememeleri ve buna cesaret de edememeleridir. Bu yüzden birleşerek birbirlerine cesaret vermeye, güçlerini arttırmaya çalışırlar. Bunun bir örneği, Musa Peygambere karşı güçlerini birleştiren büyücülerde görülür. Hz. Musa'ya karşı galip gelebilmek için büyücüler birbirlerine "...tuzaklarınızı biraraya getirin, sonra gruplar halinde gelin..." (Taha Suresi, 64) demektedirler. Bundan başka, kavmin önde gelenleri de toplanıp aralarında Musa'yı öldürmek için planlar yapmışlardır.

3. Resullere yöneltilen suçlamalar

Kavmin önde gelenlerinin tebliğcilere karşı kullandığı stratejilerden biri, Resule çeşitli suçlamalarda bulunarak etkileyiciliğini azaltmak, halkın ona olan inancını ve güvenini sarsmaya çalışmaktır.

Bu suçlamalarından biri, Resule 'delilik' isnat etmektir. Bu suçlama ayetlerde şöyle haber verilir:

O inkar edenler, zikri (Kuran'ı) işittikleri zaman, seni neredeyse gözleriyle devireceklerdi. 'O, gerçekten bir delidir' diyorlar (Kalem Suresi, 51)

Onlar: 'Ey kendisine kitap indirilen (Muhammed). Gerçekten sen cinlenmiş (bir deli)sin,' dediler. (Hicr Suresi, 6)

O, kendisinde delilik bulunan bir adamdan başkası değildir, onu belli bir süre gözetleyin. (Müminun Suresi, 25)

Kavminin önde gelenlerinden inkar edenler dediler ki: "Gerçekte biz seni akli bir yetersizlik içinde görüyoruz ve doğrusu biz senin yalancılardan olduğunu sanıyoruz." (Araf Suresi, 66)

İnanmayanların bu suçlamalarının ardında, hem Resulün halk gözündeki değerini düşürmeye çalışmak, hem de ona karşı uygulayacakları cezaları meşrulaştırmak arzusu yatmaktadır. Bu sebeplere ilave edebileceğimiz bir üçüncüsü, Allah'ın dinine böylesine sebatla sarılan, tüm tehditlere ve baskılara rağmen davasından geri dönmeyen, türlü zorluklara göğüs geren bir insanın onların gözünde ancak bir 'deli' olabileceğidir. Buna karşın Allah, Resullerinin son derece akıllı ve güvenilir olduklarını şöyle bildirmiştir:

Ona itaat edilir, sonra güvenilirdir. Sizin sahibiniz bir deli değildir. (Tekvir Suresi, 21-22)

Sahiplerinde (ya da arkadaşları olan peygamberde) delilikten hiçbir şey olmadığını düşünmüyorlar mı? O, apaçık bir uyarıcıdan başkası değildir. (Araf Suresi, 184)

İnkarcıların Resule yönelttikleri bir suçlama da, tebliğ ettiği dini kendisinin uydurduğudur. Bununla ilgili ayetler şöyle sıralanabilir:

İnkar edenler dediler ki: 'Bu (Kuran) olsa olsa ancak onun uydurduğu bir yalandır, kendisi düzüp uydurmuş ve ona bir başka topluluk da yardımda bulunmuştur.' Böylelikle onlar, hiç şüphesiz haksızlık ve iftira ile geldiler. (Furkan Suresi, 4)

O ise, yanlızca bir adam (insan)dır, Allah'a karşı yalan uydurmaktadır, bizler de ona inanacak değiliz. (Müminun Suresi, 38)

Musa onlara apaçık olan ayetlerimizle geldiği zaman: 'Bu düzüp uydurulmuş bir büyüden başkası değildir. Biz geçmiş atalarımızdan bunu işitmedik' dediler (Kasas Suresi, 36)

Bu suçlamaya karşı Resulün vereceği cevap ise şöyledir:

"Onlar: 'Bunu kendisi uydurdu' mu diyorlar? De ki: 'Eğer onu ben uydurduysam günahı bana aittir. Ama ben, sizlerin suç olarak işlemekte olduklarınızdan uzağım." (Hud Suresi, 35)

Resulün dini uydurduğunu iddia etmelerinin ardından, yalancılık suçlaması gelir: "Sen yanlızca benzerimiz olan bir beşerden başkası değilsin ve biz senin gerçekte yalancılardan olduğunu sanıyoruz." (Şuara Suresi, 186) Ardından suçlamaların dozu artar: "Zikr (vahy) içimizden ona mı bırakıldı? Hayır, o çok yalan söyleyen, kendini beğenmiş bir şımarıktır." (Kamer Suresi, 25)

İşte inkarcıların en çok üzerinde durdukları konulardan biri budur: 'Niçin bir başkası değil de o?' Tabii o değil de bir başkası olsaydı bu sefer yine aynı soru gelecekti... Gerçekte bunun tek sebebi, Allah'ın dinini tebliğ edecek bir elçinin varlığını kabullenememeleridir. Çünkü kendi çarpık 'atalarının dininde' böyle bir kavram yoktur. Olsa bile, elçilik makamına ancak onların yakıştıracakları biri gelmelidir, örneğin "...İki şehirden birinin büyük bir adamına indirilmeli değil miydi?" (Zuhruf Suresi, 31) Önde gelenler, beklentilerine uymayan, üstelik de atalarının diniyle uzaktan yakından benzeşmeyen bir dinle gelen Resulü şöyle itham ederler:

"...Gerçekte biz seni açıkça bir şaşırmışlık ve sapmışlık içinde görüyoruz..." (Araf Suresi, 60)

Tüm bunların yanında, Hz. Salih'i "...Senin ve seninle birlikte olanlar yüzünden uğursuzluğa uğradık..." (Neml Suresi, 47) diyerek uğursuzlukla; Hz. Musa'yı "Yoksa ben, şundan daha hayırlı değil miyim ki, o aşağı (sınıftan) bir zavallı ve neredeyse (sözü) açıklamaktan yoksun olan (biri)dir" (Zuhruf Suresi, 52) diyerek zaafiyetle suçlamışlardır.

Şüphesiz ki, tarihte bu suçlamaların örnekleri çok fazladır, ancak burada ele aldıklarımız en temel olanlarıdır. Tebliğ yapanlara mutlaka nefret ve şiddet kullanmaya çalışarak karşı koymaya çalışanlar olacaktır. Kuran'da bize bu tür insanlara ne şekilde karşılık vereceğimizi Allah detaylı bir şekilde tarif etmektedir. Kitabın ilk bölümlerinde bu konuda ayrıntılı bilgiler verilmiştir.

4. Atalarının dinini şiddetle savunmaları ve müminleri de bu dine döndürmeye çalışmaları

İşte böyle, senden önce de bir memlekete bir elçi göndermiş olmayalım, mutlaka onun refah içinde şımarıp azan önde gelenleri (şöyle) demişlerdir: 'Gerçekten biz atalarımızı bir ümmet (din) üzerinde bulduk ve doğrusu biz, onların izlerine uymuş kimseleriz.' (O peygamberlerden her biri de şöyle) demiştir: 'Ben size atalarınızı üstünde bulduğunuz şeyden daha doğru olanını getirmiş olsam da mı?' Onlarda demişlerdi ki: 'Doğrusu biz, kendisiyle gönderildiğiniz şeye kafir olanlarız.' (Zuhruf Suresi, 23-24)

İnsanların yeni fikirleri ve yeni düşünüş tarzlarını benimsemelerini engelleyen şey, adeta 'hücrelerine işlemiş' olan prensiplerdir. Bu prensipler hayat boyu içinde bulunulan ortamdan, aile yapısından, arkadaşlıklardan etkilenerek geliştirilmiş 'kişiye özgü' bir bakış açısı ve yaşam tarzı anlamına gelir. Buna kişinin 'dünya görüşü' de diyebiliriz.

İşte bir tebliğde karşılaşılan en büyük güçlüklerden biri de, dinle uyuşmayan dünya görüşlerini yıkıp yerine Allah rızasına ve korkusuna dayalı, dünyaya değil ahirete yönelen bir dünya görüşü yerleştirmektir. Bu dünya görüşleri, tamamen materyalist bir yapıda olabileceği gibi, din adına ortaya çıkan ancak hak dinle alakası olmayan fikirlerden de oluşabilir. Nitekim, Kuran'da gördüğümüz gibi dini tebliğ eden Resullere ve müminlere verilen cevaplar kimi zaman Allah'ı inkar eder şekilde, kimi zaman ise o dönemde sahip olunan geleneksel dini korur şekilde olmaktadır.

İnkarcıların şiddetle savundukları, kendilerine anlatılanları hiçbir şekilde kabul etmemelerine neden olan ve müminleri de kendisine döndürmeye çalıştıkları bu geleneksel dini, Allah, 'atalarının dini' olarak nitelendirir. İnsanların büyük çoğunluğu 'atalarının dini'ne son derece bağlıdır ve kendilerine anlatılan gerçeklere de bu dine uygun olup olmamasıyla değerlendirir. Bu konu hakkında Allah ayetlerde şöyle buyurmaktadır:

Ne zaman onlara Allah'ın indirdiklerine uyun denilse onlar hayır biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız derler. Peki ya atalarının aklı bir şeye ermez ve doğru yolu da bulamamış iseler? (Bakara Suresi, 170)

Onlara 'Allah'ın indirdiğine ve elçiye gelin' denildiğinde 'Atalarımızı üzerinde bulduğumuz şey bize yeter' derler. (Peki) ya ataları bir şey bilmiyor ve hidayete ermiyor idiyseler? (Maide Suresi, 104)

Görüldüğü gibi kendilerine tebliğ yapılan bu kişiler atalarının dinini siper edinerek, anlatılanları kabullenmemektedirler. Buradan da anlaşıldığı gibi atalarının dini son derece köklü yerleşmiş bir yapıya sahiptir. Bu yapının içinde bir Allah anlayışı da vardır, ancak elbette ki bu anlayış önceki bölümlerde de detaylı olarak anlattığımız

gibi Kuran'da bildirilen gerçeklerden çok uzaktır. Burada yine şeytanın faaliyeti devrededir. Kuran'da Allah'ın haber verdiği, "...aldatıcılar da sizi Allah'ın adıyla kandırmasın" (Lokman Suresi, 33) şeklindeki ayet, şeytanın kullandığı bir taktiği ortaya çıkarır. Bu taktik, insanların şeytanın telkiniyle yaptıkları şeyleri din adına, Allah adına yapılıyormuş gibi göstermektir. Allah bu durumu şöyle haber verir:

Kim Rahman (olan Allah)ın zikrini görmezlikten gelirse, Biz bir şeytana onun 'üzerini kabukla bağlattırırız'; artık bu, onun bir yakın dostudur. Gerçekten bunlar (bu şeytanlar), onları yoldan alıkoyarlar; onlar ise, kendilerinin gerçekten hidayette olduklarını sanırlar. (Zuhruf Suresi, 36-37)

Ataların dinindeki insanların durumu işte böyledir. Önde gelenlerin durumu da bunlardan farklı değildir. Ayrıca önde gelenler, din kavramını kendi menfaatleri doğrultusunda kullanmaktadırlar. Allah kelimesini kendi çıkarları için kullanan bu tür iki yüzlüleri Rabbimiz Kuran'da şöyle tarif eder:

Bunun üzerine kavminden inkara sapmış önde gelenler dediler ki: "Bu sizin benzeriniz olan bir beşerden başkası değildir. Size karşı üstünlük elde etmek istiyor. Eğer Allah (öne sürdüklerini) dilemiş olsaydı, muhakkak melekler indirirdi. Hem biz geçmiş atalarımızdan da bunu işitmiş değiliz." (Mü'minun Suresi, 24)

Bu ayette dikkatle incelenecek birçok husus vardır:

1. Topluluğun önde gelen bazı kişileri, tebliğ edilen dine insanlar inanmasın diye yoğun bir çaba sergilemektedirler. Bu amaçla Allah'ın adını da kullanmaktadırlar. 'Eğer Allah dileseydi melekler indirirdi' şeklindeki ifade de bu çarpık anlayışı göstermektedir. Bu ifade aynı zamanda, insanların inanmak için mucizeler beklediğinin de bir kanıtıdır. Birinci bölümde de anlatıldığı gibi, inanmak için özel bir mucizeye gerek yoktur, aklını kullanabilen bir insan, her saniye ayrı bir mucizeyle karşı karşıyadır.

İnanmayanların insanları hidayet yolundan engellemek ve Kuran'da bildirilen gerçeklerden uzaklaştırmak için Allah'ın adını kullandıklarını da başka bir ayette Allah şöyle haber verir:

Onlar çirkin bir hayasızlık işlediklerinde 'Biz atalarımızı bunun üzerinde bulduk. Allah bunu bize emretti' derler. De ki: 'Şüphesiz Allah çirkin hayasızlıkları emretmez. Bilmediğiniz bir şeyi Allah'a karşı mı söylüyorsunuz?' (Araf Suresi, 28)

Görüldüğü gibi atalarının dinine uyanlarda, yaptıkları çirkinlikleri Allah'ın adının arkasına saklanarak meşru gösterme gibi sapık bir istek vardır.

2. Tebliğ yapılan insanları etkilemeye, kafalarını bulandırmaya çalışan bazı kişiler vardır. Bunlar ayetlerde 'kavmin inkara sapmış önde gelenleri' olarak nitelendirilir. Yöntemleri, insanların akıllarını karıştırarak, bazı durumlarda onları tehdit ederek ve onların üzerlerinde kurmuş oldukları baskıcı otoriteyi kullanarak onları inanmaktan alıkoymaktır. Bunun sebebi ise çok açıktır; inançlı kişi akıllı olur, uyanık davranır, kendisine empoze edilen yanlışlara rağbet etmez ve en önemlisi din ahlakına savaş açmış kimselere karşı tavır alır, onlarla fikri mücadele eder. Doğaldır ki, böyle bir toplumun oluşmasından en çok 'inkara sapmış önde gelenler' zararlı çıkar.

Bir diğer anlatımla inkarcı toplumun önde gelenlerinin gerçekte şeytani düzenin birer parçası olduklarını görürüz. Şeytanın fırkası olmuş önde gelenler, onun telkini doğrultusunda müminlerle mücadele etmekte, onu amacına ulaştırabilmek için 'maşalık' yapmaktadırlar.

3. Din ahlakını anlatanlara savaş açmış olan 'önde gelenler', dini tebliğ eden Resulün aslında üstünlük elde etmeye çalıştığını öne sürmektedirler. Gerçekle hiçbir şekilde bağdaşmayan bu iddia 'Resullere Yöneltilen Suçlamalar' bölümünde açıklanmıştı.

4. "Geçmiş atalarımızdan da bunu işitmiş değiliz" ifadesi, kavmin inkara sapmış önde gelenlerinin atalarının dinine duydukları bağlılığını göstermektedir. Oysa Kuran'da yer alan, "...ya atalarının aklı bir şeye ermez ve doğru yolu da bulamamış idiyseler?" (Bakara Suresi, 170) ya da "şeytan onları çılgınca yanan ateşin azabına çağırmışsa da mı" (Lokman Suresi , 21) veya "ben size daha doğru olanı getirmiş olsam da mı?" (Zuhruf Suresi, 24) gibi sorular, atalarının dinine bu tür bir bağlılık gösterenlerin ne denli büyük bir sapkınlık ve akılsızlık içinde olduğunu gösterir.

İlginç bir nokta, atalarının dinine büyük bağlılık gösteren insanların, hak dini tebliğ eden müminleri de kendi dinlerine döndürme uğraşı içinde olmasıdır. Allah ayette şöyle buyurmaktadır:

Kavminin önde gelenlerinden büyüklük taslayanlar (müstekbirler) dediler ki: "Ey Şuayb, seni ve seninle birlikte iman edenleri ya ülkemizden sürüp çıkaracağız veya mutlaka bizim dinimize geri döneceksiniz." (Şuayb:) "Biz istemesek de mi?" dedi. (Araf Suresi , 88)

Atalarının dinine bağlı insanlar için bu 'geri döndürme' olayı büyük önem taşımaktadır. Kendilerinden biri tebliğ sonucu hak dini kabul ederse bu onları sinirlendirir ve üzer. O kişiyi kendi dinlerine döndürmek amacıyla büyük bir çaba yürütürler. Bu çaba başarısız olursa onu dışlayarak akıllarınca cezalandırırlar. (Aslında bu hareketleri mümin için bir güzelliktir) Güç ve iktidar sahibi önde gelenler ise daha ileri giderek tehdit denemelerinde bulunurlar.

Allah'ın Kuran'da tarif etmiş olduğu din dışındaki her yerleşik inanış, Kuran'a aykırı her gelenek aslında ataların dini kavramına girmektedir. Bu dine uyanların sonu cehennem olabilir. Allah bu gerçeği Kuran'da şöyle haber vermektedir:

Sonra onların dönecekleri yer, elbette (yine) çılgınca yanan ateştir. Çünkü onlar, atalarını sapık kimseler olarak bulmuşlardı. Kendileri de onların izleri üzerinde koşturup-duruyorlardı. (Saffat Suresi, 68-70)

ALLAH'IN MÜMİNLERİ İNKARCILARIN TUZAKLARINDAN KURTARMASI

İstisnasız tüm insanlık tarihi boyunca, tebliğ yapan mümin topluluklarına şiddetle karşılık verip, onlarla mücadeleye girişenler, hemen her zaman sayıca müminlerden çok olan ve toplumun önde gelenleri tarafından organize edilen inkarcı toplulukları olmuştur. Bu, Allah'ın sünnetidir ve Kuran'da bildirildiği gibi Allah'ın sünnetinde bir değişiklik olması mümkün değildir. Bu nedenle, Kuran ayetleri üzerinden düşünerek, müminlerle inkarcılar arasındaki mücadelenin aşamalarını ve Allah'ın bu mücadeleyi ne şekilde sonuçlandırdığını öğrenebiliriz.

Önceki bölümlerde müminlerin tebliğ faaliyetlerine inkarcıların şiddetle karşı koyduklarını, bunu yapmalarının temel sebebinin de şeytanla kurmuş oldukları yakın bağlantı olduğuna değinmiştik. Önde gelenlerin müminlere her türlü tehdidi yaptığını, onları yıldırmaya ve hatta öldürmeye çalıştıklarını görmüştük. Şimdi, müminlerin tebliğ çalışmalarına son vermeleri ve sonrasında olanları Allah'ın Kuran'da bize nasıl tarif ettiğine bakalım.

Bir mümin, tebliğ yaptığı kişinin ya da kavmin kesin olarak Müslüman olmayacağını anladıktan sonra, tebliğ faaliyetlerini durdurur. Bu durumda müminlere yapacak tek şey kalmaktadır, o da inkarcı toplumdan kopup ayrılmak. Bu aşamaya gelindiğinde Allah, müminlerle inkarcı kavmin arasını açacak, müminleri rahmetiyle onlardan ayırıp kurtaracak ve inkarcı kavme hakettiğini verecektir: Allah'ın şiddetli azabı bir bir inkarcıları yakalayacak ve onları helak edecektir…

Allah, Resullerini zorba inkarcıların ellerinden nasıl kurtardığını bazı ayetlerde şöyle haber vermektedir:

Bizim elçilerimiz İbrahim'e bir müjde ile geldikleri zaman, dediler ki: "Gerçek şu ki, biz bu ülkenin halkını yıkıma uğratacağız. Çünkü onun halkı zalim oldular. Dedi ki: "Onun içinde Lut da vardır." Dediler ki: "Onun içinde kimin olduğunu biz daha iyi biliriz. Kendi karısı dışında, onu ve ailesini muhakkak kurtaracağız. O (karısı) arkada kalacak olanlardandır." Elçilerimiz Lut'a geldikleri zaman o, bunlar dolayısıyla kötüleşti ve içi daraldı. Dediler ki: "Korkuya düşme ve hüzne kapılma. Karın dışında, seni ve aileni muhakkak kurtaracağız. O ise, arkada kalacaktır." (Ankebut Suresi, 31-33)

Emrimiz geldiği zaman, tarafımızdan bir rahmetle Salih'i ve O'nunla birlikte iman edenleri o günün aşağılatıcı azabından kurtardık. Doğrusu senin Rabbin, güçlü olandır, Aziz olandır. (Hud Suresi , 66)

Onu yalanladılar. Biz de onu ve gemide onunla birlikte olanları kurtardık, ayetlerimizi yalan sayanları suda-boğduk. Çünkü onlar kör bir kavimdi. (Araf Suresi , 64)

Bu kurtarışın ardından, istisnasız tüm zorba inkarcılar helaka uğramışlardır:

Onlara, kendilerinden öncekilerin; Nuh, Ad, Semud kavminin, İbrahim kavminin, Medyen ahalisinin ve yerle bir olan şehirlerin haberi gelmedi mi? Onlara Resulleri apaçık deliller getirmişlerdi. Demek ki Allah, onlara zulmediyor değildi, ama onlar kendi nefislerine zulmediyorlardı. (Tevbe Suresi , 70)

Kuran'da anlatılan birçok kavmin helakı, günümüzde yapılan arkeolojik araştırmalar sonucunda günışığına çıkarılmıştır. Böylece Kuran'daki ayetlerin dış dünyadaki tecellileri görülmüş ve ayetler "ibret olma" özelliklerini bir kez daha göstermişlerdir. Şimdi Kuran'da bahsedilen inkarcı kavimlere nasıl azapların geldiğini ayetlerin ışığında sıralayalım.

ALTI ÜSTÜNE GELEN LUT KAVMİ

Allah'ın elçisi Hz. Lut'u yalanlayan ve yeryüzünde ilk kez homoseksüelliği uygulayan sapkın Lut kavmine verilen azap Kuran ayetlerine göre şöyle özetlenebilir:

Gökten iğrenç bir azap (yağmur sağnağı-taş yağdıran bir kasırga) gönderilmesi, gözlerinin silinip kör edilmesi, korkunç ve dayanılmaz çığlık, yurtlarının altının üstüne gelmesi, balçıktan pişirilmiş ve belli biçime sokulmuş ve damgalanmış taş yağması...

FİRAVUN'UN HELAKI

Hz. Musa'ya karşı mücadele eden Firavun ve yanındakilerin cezası ise şöyledir:

Firavun kavminin dünya hayatında arkasına lanet düşmesi, kıyamet gününde ise çirkinleştirilmiş olmaları, bahçelerden ve pınarlardan, hazinelerden ve soylu makamdan sürülüp çıkarılmaları, ordularının suda boğulmaları, yıllar yılı süren kuraklık ve ürün kıtlığı, iğrenç bir azabın başlarına çökmesi, ayrı ayrı ayetler olarak tufan, çekirge, buğday güvesi, kurbağa ve kan musallat kılınması, yapmakta oldukları ve yükselttiklerinin (köşk ve saraylarının) yerle bir olması, azabın en kötüsünün onları kuşatıvermesi...

SEMUD KAVMİNE GELEN AZAB

Hz. Salih'i yalanlayan Semud kavminin cezası şöyledir:

Kavmin topluca yerle bir edilmesi, kırılıp geçirilmesi, yurtlarının dümdüz edilmesi, enkaza dönüşmüş ıpıssız evlerinin hala ibret için ayakta durması, dayanılmaz bir ses sonucu dizüstü çökmüş olarak sabahlamaları, dayanılmaz bir sarsıntıya yakalanmaları, bir tek çığlıkta ağıldaki çalı-çırpı olan kuru ot gibi olmaları, bakıp dururlarken yıldırımın çarpıp-yakalaması...

NUH TUFANI

Hz. Nuh'u yalanlayan ve onunla birlikte iman edenlere eziyet eden sapkın kavim, korkunç bir tufan sonucunda suda boğulmuş, bundan önce de, Kuran'da Allah'ın bildirdiği üzere, "korkunç çığlığın yakalaması sonucu bir süprüntü kılınmış"lardır.

AD KAVMİNİ YAKALAYAN ŞİDDETLİ AZAP

Şiddeti ağır bir azap, kavmin kökünün kurutulması ve yıkıma uğratılması...

MEDYEN KAVMİNE ÇARPAN DAYANILMAZ SES

Hz. Şuayb'a düşmanlık gösteren Medyen halkının cezası ise şudur:

Kavmin dayanılmaz bir ses tarafından sarılması ve zulmedenlerin kendi yurtlarında sanki hiç refah içinde yaşamamışlar gibi dizüstü çökmüş olarak sabahlamaları onları dayanılmaz, amansız bir sarsıntı tutması ve "gölgelik günün azabı"nın yakalaması...

Tüm bunlar, Allah'ı ve dini inkar etmiş toplumların başlarına gelmiş olan gerçek olaylardır. Böylece azaba uğramış ve yerle bir edilerek yıkılmış birçok medeniyetin kalıntıları, gelecek toplumlar için bir ibret olması açısından korunarak günümüze dek gelebilmiştir. Yeryüzünün çeşitli yerlerine dağılmış bu örnekler, müminlere Kuran'da "Gerçek şu ki, sizden önce nice sünnetler gelip-geçmiştir. Bundan dolayı yeryüzünde gezip-dolaşın da yalanlayanların uğradıkları sonuç nasıl oldu bir görün" (Al-i İmran Suresi, 137) ayetiyle hatırlatılır.

Din ahlakının gereklerini yerine getirmeyen, hatta getirmekte gevşek davranan herkes, Ad ya da Medyen kavminin başına gelenlerin bir benzerini yaşamaktan korkmalıdır.

RESULLERİN ALLAH'A OLAN GÜÇLÜ İMANLARI

Bir insanın kuvvetli bir imana sahip olup olmadığının birçok göstergesi vardır. Kişinin zorluk ve bolluk anlarında verdiği tepkiler bu göstergelerden birisi ve belki de en önemlisidir. Eğer kişi, güçlü bir imana sahipse, her ne olursa olsun olayları kontrol edenin Allah olduğunu, Allah'ın müminler için her zaman bir hayır ve güzellik isteyeceğini biliyorsa bu kişinin tevekkülü de o derece güçlü olacaktır. Gerek zorluk anında, gerekse bolluk dönemlerinde davranışları Kuran ahlakından uzaklaşmayacaktır. Allah ile kurmuş olduğu güçlü ve yakın bağlantı sonucu, O'nun her an kendisiyle beraber olduğunu, tüm yapıp ettiklerini gördüğünü, kendisini desteklediğini bilecektir. Kuran'da örnek gösterilen salih müminlerin de bu vasıflara sahip ve Allah'a coşkulu bir sevgi, candan, samimi bir bağlantı ile bağlı olan Resuller olduğunu görüyoruz.

Şimdi Resullerin ve onların yolunu izleyen müminlerin Allah ile kurmuş oldukları sıcak bağlantıyı inceleyelim.

Zorluk anında gösterilen tevekkül

Onlar, kendilerine insanlar: "Size karşı insanlar topla(n)dılar, artık onlardan korkun" dedikleri halde imanları artanlar ve: "Allah bize yeter, O ne güzel vekildir" diyenlerdir. (Al-i İmran Suresi, 173)

Müminler arasında Allah'a en yakın, O'nunla bağlantısı en güçlü olanlar elbette ki Resullerdir. Zorluk anlarında gösterdikleri tevekkül bunun göstergelerinden biridir. Şuara Suresi'nin 61 ve 62. ayetlerinde Hz. Musa'nın, Firavun ordularıyla deniz arasında kaldığında tavrı buna güzel bir örnektir. Yanındakiler korkuyla "yakalandık" derlerken, Hz. Musa: "Hayır, şüphesiz Rabbim, benimle beraberdir; bana yol gösterecektir" der. İşte bu tevekküllü davranışın ve Allah'a olan tam güvenin karşılığı olarak da Allah bir mucize ile Hz. Musa ve yanındakileri denizden geçirerek kurtarmıştır. Bir başka güzel örnek de Peygamberimiz (sav)'in iman edenlere örnek olan hayatındandır:

Siz O'na (peygambere) yardım etmezseniz, Allah O'na yardım etmiştir. Hani kâfirler ikiden biri olarak O'nu (Mekke'den) çıkarmışlardı; ikisi mağarada olduklarında arkadaşına şöyle diyordu: "Hüzne kapılma, elbette Allah bizimle beraberdir." Böylece Allah O'na 'huzur ve güvenlik duygusunu' indirmişti, O'nu sizin görmediğiniz ordularla desteklemiş, inkâra edenlerin de kelimesini (inkâr çağrılarını) alçaltmıştı. Oysa Allah'ın kelimesi, Yüce olandır. Allah üstün ve güçlüdür, hüküm ve hikmet sahibidir. (Tevbe Suresi, 40)

Dikkat edilecek nokta, Resulün Allah'a tam tevekkül göstermesinden sonra kendisine huzur ve güvenlik duygusu indirilmesi ve görünmeyen ordularla ona yardım edilmesidir. Nitekim Resuller yalnızca Allah'a tevekkül ettiklerini ve içten O'na yönelip-döndüklerini, doğru olan yolları O'nun kendilerine gösterdiğini söylemişlerdir. Allah da "Sen, artık Allah'a tevekkül et; çünkü sen apaçık olan hak üzerindesin" (Neml Suresi , 79) şeklinde buyurarak Resulleri Kendisi'ne tevekkül etmeye davet etmiştir. Başka bir ayette Allah Peygamberimiz (sav)'e şöyle söylemesini buyurur: "De ki: "Allah'ın bizim için yazdıkları dışında, bize kesinlikle hiçbir şey isabet etmez. O bizim mevlamızdır. Ve müminler yanlızca Allah'a tevekkül etmelidirler." (Tevbe Suresi, 51) Bu derecede bir tevekkül, ancak Allah'a olan samimi bir iman ile mümkündür.

Zorluk anında gösterilmiş bir başka tevekkül örneği de Yusuf Suresi'nde anlatılır. 23. ayette Hz. Yusuf'un evinde kalmakta olduğu kadın ondan "murad almak" isteyince Hz. Yusuf Allah'a sığınmış, zindana atılma ve küçük düşürülme tehdidine rağmen kadının haram olan isteğini yerine getirmemiştir. 33. ayette Hz. Yusuf'un verdiği cevap, Resullerin Allah'a olan yakınlığına güzel bir delildir:

(Yusuf) dedi ki: "Rabbim, zindan, bunların beni kendisine çağırdıkları şeyden bana daha sevimlidir. Kurdukları düzeni benden uzaklaştırmazsan, onlara (korkarım) eğilim gösterir, (böylece) cahillerden olurum." (Yusuf Suresi, 33)

Resullerin önemli bir vasıfları, hareketleriyle çevrelerine ve tüm insanlara örnek olmaları, hal vermeleridir.. Gerektiğinde son derece kararlı, sert ve tavizsiz, gerektiğinde de sevgi ve şefkat dolu bir tavır sergilerler. Böylece onlarla aynı ortamı paylaşan insanlar da bu tavır ve davranışlardan etkilenirler. Nitekim Firavun karşısında son derece güçlü ve kararlı davranan Hz. Musa da büyücülere hal vermiş, böylelikle büyücüler iman ettikten sonra kendilerine işkence ve ölüm tehditleri savuran Firavun'a "Hiç zararı yok, çünkü biz gerçekten Rabbimiz'e dönücüleriz" (Şuara Suresi, 50) diyebilmişlerdir.

Hz. Eyyüb de, şiddetli hastalık anında Allah'a samimi bir duada bulunmuş, Allah da bunun karşılığında ona iyileşme yolunu göstermiştir:

Kulumuz Eyyub'u da hatırla. Hani O: "Herhalde şeytan, bana kahredici bir acı ve azap dokundurdu" diye Rabbine seslenmişti. "Ayağını depret. İşte yıkanacak ve içecek soğuk (su, diye vahyettik). (Sad Suresi, 41-42)

Tüm Resuller kavimlerinin kendilerini yalanladığı, öldürmeye ve sürüp çıkarmaya çalıştığı zamanlarda Allah'a samimi dua ederek yardım istemişlerdir. Ancak elbette ki, Resullerin Allah ile yakın bağlantıları 'zorluk anlarıyla' kısıtlı değildir. Onlar, tüm müminlere en güzel örnek olarak, hayatlarının her anında Allah ile sıcak bir yakınlığa sahiptirler. Örneğin Hz. Süleyman, kendisine sunulan yağız atları severken "...gerçekten ben, mal (veya at) sevgisini Rabbimi zikretmekten dolayı tercih ettim..." (Sad Suresi, 32) der. Kafirler için "dünya hayatının çekici süsü" olan ve onların azgınlığını artıran nimetler, Hz. Süleyman'ın Allah'a olan yakınlığını arttırmaktadır.

Hz. Süleyman'ın aşağıdaki duası tüm müminler için samimiyet örneğidir:

...Rabbim, bana, anne ve babama verdiğin nimete şükretmemi ve hoşnut olacağın salih bir amelde bulunmamı ilham et ve beni rahmetinle salih kullarının arasına kat. (Neml Suresi, 19)

Kuran'da karşımıza çıkan bunlara benzer birçok örnek, Resullerin, zorluk anlarında da ferahlık ortamlarında da Allah ile olan yakın bağlantılarının sürdüğünü, bu yakınlığın çevrelerine de etki edecek kadar açık ve etkileyici olduğunu göstermektedir.

İhlas sahibi kulların ruh halleri

Gerek Resuller gerekse onların etrafındaki müminler, her işlerinde Rabbimiz'e yönelip döndükleri ve samimi bir kalple O'na teslim oldukları için sürekli şevkli, heyecanlı ve çoşkulu bir ruh haline sahiptirler. Son derece derin, hikmetli, acizliğini bilen, ahirete yönelmiş bir ruh halidir bu. Bu ruh hali, herşeyin kontrolünün Allah'ta olduğunu bilmekten kaynaklanır. Hz. İbrahim'in Kuran'da bildirilen aşağıdaki sözleri, bu güzel hali göstermesi açısından önemlidir:

İşte bunlar, gerçekten benim düşmanımdır, yalnızca Alemlerin Rabbi hariç. Ki beni yaratan ve bana hidayet veren O'dur. Bana yediren ve içiren O'dur. Hastalandığım zaman bana şifa veren O'dur. Beni öldürecek, sonra diriltecek olan da O'dur. Din (Ceza) günü hatalarımı bağışlayacağını umduğum da O'dur. (Şuara Suresi, 77-82)

Hz. Musa da, Allah karşısındaki acizliğini bilen bir kuldur. Allah Hz. Musa'nın, "Rabbim, doğrusu bana indirdiğin her hayra muhtacım" (Kasas Suresi, 24) dediğini Kuran'da haber vermiştir.

Hz. Yusuf da, salih birer mümin olan anne-babasını karşıladığında, onları bağrına basar, ardından da tahtına çıkartıp-oturtturur. Müminlere, özellikle de kendisini yetiştirmiş ailesine duyduğu bu şiddetli saygı, onun Allah'a olan yakınlığının bir tecellisidir.

Nitekim müminler de, her yaptıkları işte Rabbimiz'e yönelmeye, ihlas sahibi bir kul olmaya gayret ederler. Bunun için "...ayakta iken, otururken, yan yatarken Allah'ı zikrederler ve göklerin ve yerin yaratılışı konusunda düşünürler..." (Al-i İmran Suresi, 191)

Müminlerin Allah'a karşı samimiyetlerini daha iyi anlayabilmek için, onları "zıtlarıyla" karşılaştırmak iyi bir metod olabilir: Müminler ne kadar samimilerse, münafıklar da o kadar samimiyetsizdir. Örneğin münafıklar mücadeleden kaçabilmek için "evlerimiz açık", "hava çok sıcak", "güç yetirseydik muhakkak seninle birlikte savaşa çıkardık" gibi sahte bahaneler ve özürler öne sürerler. Oysa müminler inkar edenlerle mücadele edebilmek için adeta birbirleriyle yarışmaktadırlar. Allah bir ayette iman edenlerin mücadele azmini ve şevkini şöyle bildirmektedir:

Bir de (savaşa katılabilecekleri bir bineğe) bindirmen için sana her gelişlerinde "sizi bindirecek bir şey bulamıyorum" dediğin ve infak edecek bir şey bulamayıp hüzünlerinden dolayı gözlerinden yaşlar boşana boşana geri dönenler üzerinde de (sorumluluk) yoktur. (Tevbe Suresi, 92)

O müminler, samimiyetlerinden ve Allah'a olan güçlü imanlarından dolayı, Kuran okuduklarında, "...çenelerinin üstüne kapanarak secde ederler" (İsra Suresi, 107) Allah onları "ilim sahipleri" olarak nitelendirmektedir. Bir başka ayette ise Allah şu şekilde bildirir:

"Çeneleri üstüne kapanıp ağlıyorlar ve (Kuran) onların huşu (saygı dolu korku)larını arttırıyor." (İsra Suresi, 109)

Nitekim Maide Suresi'nin 83. ayetinde de Allah, "Elçiye indirileni dinlediklerinde hakkı tanıdıklarından dolayı gözlerinin yaşlarla dolup taştığını görürsün. Derler ki: "Rabbimiz inandık; öyleyse bizi şahidlerle birlikte yaz" şeklinde bildirmektedir.

Resullerin dualarındaki samimiyet

Gerek salih müminler, gerekse atalarının dinine uymuş insanlar, şirk koşanlar ve daha birçokları, birçok sebepten Allah'a dua ederler. İnanmayanların duaları genellikle ya zorluk ve sıkıntı anlarında kurtuluş aramak için, ya da yaşadıkları dünya hayatında biraz daha mal-mülk, servet sahibi olabilmek içindir. Allah'ı sadece zorluk anlarında hatırlayanların örneği Kuran'da şöyle verilmiştir:

İnsana bir zarar dokunduğunda, yan yatarken, otururken ya da ayaktayken Bize dua eder; zararını üstünden kaldırdığımız zaman ise, sanki kendisine dokunan zarara Bizi hiç çağırmamış gibi döner gider. İşte, ölçüyü taşıranlara yapmakta oldukları böyle süslenmiştir. (Yunus Suresi, 12)

Sadece dünya hayatı için dua edenlerle ilgili olarak Allah Kuran'da şöyle buyurmaktadır:

Kim ahiret ekinini isterse, Biz ona kendi ekininde artırmalar yaparız. Kim dünya ekinini isterse, ona da ondan veririz; ancak onun ahirette bir nasibi yoktur. (Şura Suresi, 20)

İnsanlardan öylesi vardır ki: "Rabbimiz, bize dünyada ver" der; onun ahirette nasibi yoktur. (Bakara Suresi, 200)

Oysa Resullerin ve müminlerin duaları, tamamen ahirete yönelik, kendi nefislerine pay çıkarmayan, acizliğini bilen ve samimi dualardır. Müminler öncelikle kıyamet günü küçük düşürülenlerden olmamak, o gün hesabını veremeyecekleri şeyleri yapmamak ve kendilerini sonsuz cehennem azabından kurtaracak amelleri kendilerine ilham etmesi için Allah'a dua ederler.

Bunlar ahirete yönelik dualardır. Allah'tan istedikleri, günahlarının ve hatalarının bağışlanması, tevbelerinin kabul edilmesi, esirgenme ve rahmettir.

Hz. Adem şeytana uymakla yaptığı hatayı idrak edince, hemen Allah'a şöyle dua eder: "Rabbimiz, biz nefislerimize zulmettik, eğer bizi bağışlamazsan ve esirgemezsen, gerçekten hüsrana uğrayanlardan olacağız." (Araf Suresi, 23) Hz. Nuh ise, Allah'ın hükmüne itaat etmeyen oğlu için Allah'tan bağışlanma dilemiş, ancak Allah bunun yanlışlığını ona gösterince hemen dua etmiş ve "...Rabbim, bilgim olmayan şeyi Senden istemekten Sana sığınırım. Ve eğer beni bağışlamaz ve beni esirgemezsen, hüsrana uğrayanlardan olurum." (Hud Suresi, 47) demiştir.

Bu ifadeler, tüm müminlere örnek teşkil eden, hatalarında ısrar etmeyen, son derece samimi ve acizliğinin farkında olan müminlere ait ifadelerdir.

Bir başka güzel örnek ise Kuran'da Rabbanilerin (dinde derin bir kavrayışa sahip olanlar) ağzından duyurulmuştur:

Onların söyledikleri: "Rabbimiz, günahlarımızı ve işimizdeki aşırılıklarımızı bağışla, ayaklarımızı (bastıkları yerde) sağlamlaştır ve bize kafirler topluluğuna karşı yardım et" demelerinden başka bir şey değildi. (Al-i İmran Suresi, 147)

Resuller, Allah'a olan yakın dostlukları ve samimiyetlerinin açıkça hissedildiği diğer dualarında insanların diriltilecekleri gün küçük düşürülmemek, cehennem azabından korunmak, nimetlerle donatılmış cennetin mirasçılarından kılınmak ve hesap günü tüm müminlerin bağışlanması için Allah'a yalvarırlar. Ancak elbette ki Resullerin duaları sadece ahiretten ibaret değildir. Onlar dünyada güzel bir yaşam, inkarcıların azaplandırılması ve inkar edenlerden kopup ayrılmak için de Rabbimiz'e dua ederler. Hz. İbrahim'in kendisine dünyada da güzel bir yaşam vermesi için Allah'a etmiş olduğu samimi dua şöyledir:

Hani İbrahim: "Rabbim, bu şehri bir güvenlik yeri kıl ve halkından Allah'a ve ahiret gününe inananları ürünlerle rızıklandır" demişti de (Allah: "Sadece inananları değil) inkâr edeni de az bir süre yararlandırır, sonra onu ateşin azabına uğratırım; ne kötü bir dönüştür o" demişti. (Bakara Suresi, 126)

Daha önce de değindiğimiz gibi, inkarcılar da Allah'a dua etmekte ve Allah dilerse onların duasına icabet etmektedir. Ancak onların duası sadece bu dünya hayatına yöneliktir, Allah'ın bunları yararlandırması da dünya hayatında da azap çekmeleri ve inkarlarına inkar katarken canlarının alınması içindir. Buna karşın, müminlerin dünya için ettikleri dualar gerçekte ahirete yöneliktir. Yukarıdaki ayette Hz. İbrahim, içinde bulunduğu şehrin müminler için güvenlikli bir yer olması için Allah'a dua etmektedir. Böylece müminler, burada yerleşip tebliğ faaliyetlerini sürdürebilecektir. Allah'a ve ahiret gününe inanmaları dolayısıyla da nimetlere kavuşacaklardır.

Hz. Nuh da, kavmine tebliğ yaparken Allah'tan bağışlanma dilemelerinin kendilerine kazandıracaklarını şöyle sayar:

"Bundan böyle" dedim. "Rabbinizden mağfiret isteyin; çünkü gerçekten O, çok bağışlayandır. "(Öyle yapın ki,) Üzerinize gökten sağanak (bol miktarda yağmur) yağdırsın." "Size mallar ve çocuklarla yardımda bulunsun. Size (ürün yüklü) bağlar-bahçeler versin, ırmaklar da versin." (Nuh Suresi, 10-12)

Şüphesiz, Hz. Nuh'un kavmine Allah'ın nimetlerini sayması, onların şevkini ve Allah'a olan yakınlıklarını arttırmak, onları harekete geçirmek içindir.

Allah'ın şanının yüceltilmesi

Ve de ki: "Övgü (hamd), çocuk edinmeyen, mülkte ortağı olmayan ve düşkünlükten dolayı yardımcıya da (ihtiyacı) bulunmayan Allah'adır." Ve O'nu tekbir edebildikçe tekbir et. (İsra Suresi, 111)

Allah'la yakın ve sıcak bağlantı kurmanın getirdiği doğal bir hareket tarzı, hiç şüphesiz O'nu çokça anmak, tesbih etmek ve yüceltmektir. Allah'ın kudretinin herşeyi sarıp kuşattığının, kontrol ettiğinin bilincinde olan müminler, bu kudret karşısında saygı dolu bir korku duyarlar. Allah'ın azametinden ve ihtişamından kaynaklanan hayranlık dolu bir korkudur bu. Ve bu üstün güç karşısında acizliklerini bilirler ve Rabbimiz'i, "tekbir edebildikçe tekbir ederler".

Müminleri diğer insanlardan ayıran önemli bir özellik, her an Allah'ı düşünmeleri ve O'nu anmalarıdır. Zaten Allah ile kurdukları yakın bağlantının kaynağı da budur. O'nu düşünürken kullandıkları bir ifadeyi Allah Kuran'da şöyle bildirir:

Onlar, ayakta iken, otururken, yan yatarken Allah'ı zikrederler ve göklerin ve yerin yaratılışı konusunda düşünürler. (Ve derler ki:) Rabbimiz, Sen bunu boşuna yaratmadın, Sen pek Yücesin, bizi ateşin azabından koru. (Al-i İmran Suresi, 191)

Ayetten de açıkça anlaşıldığı gibi, dünya üzerinde gerçek anlamda düşünüp akledebilen yegane kişiler olan müminler, tefekkürleri sonucunda Allah'ın yüceliğini ve gücünü hissedebilmektedirler. Bunun sonucu ise Allah'ın şanını yüceltmek ve O'nu tekbir etmektir. Nitekim, müminler dualarında da şöyle yakarırlar:

Rabbimiz, bizi inkar edenler için bir fitne (deneme konusu) kılma ve bizi bağışla Rabbimiz. Şüphesiz Sen, üstün ve güçlüsün, hüküm ve hikmet sahibisin. (Mümtehine Suresi, 5)

Aynı şekilde, Hz. Musa da Allah'ın ayetini gördüğünde "...Sen ne Yücesin (Rabbim)..." (Araf Suresi, 143) demiş, Hz. İbrahim de kavmine tebliğ yaparken "...Rabbim ilim bakımından herşeyi kuşatmıştır..." (Enam Suresi, 80) diyerek öncelikli görevleri olan Allah'ın şanını yüceltmeyi, doğal ve içlerinden gelen bir tavır olarak yapmışlardır. Benzer bir ifadeyi, Hz. Şuayb da tekrarlamıştır. Bunu haber veren ayette Allah şöyle buyurmaktadır:

Allah bizi ondan kurtardıktan sonra, bizim tekrar sizin dininize dönmemiz Allah'a karşı yalan yere iftira düzmemiz olur. Rabbimiz olan Allah'ın dilemesi dışında, ona geri dönmemiz bizim için olacak iş değildir. Rabbimiz, ilim bakımından herşeyi kuşatmıştır. Biz Allah'a tevekkül ettik... (Araf Suresi, 89)

Kuran'da Allah bize Resullerin ve müminlerin Kendisi ile sıcak bağlantıda olduklarını, gösterdikleri tavırlardan, Allah'ı anmalarından ve O'nun şanını yüceltmelerinden kaynaklandığını duyurmuştur. Yukarıda verdiğimiz örneklerin dışında

Kuran'da Resullerin ve müminlerin Allah'a samimi hitaplarıyla ilgili pek çok örnek bulunmaktadır. Bunların bazılarını şöyle örnekleyebiliriz:

...Seni tenzih ederim, hakkım olmayan bir söz söylemek bana yakışmaz. Eğer bunu söyledimse mutlaka Sen onu bilmişsindir. Sen bende olanı bilirsin, ama ben Sende olanı bilmem. Gerçekten görünmeyenleri (gaybleri) bilen Sensin Sen. (Maide Suresi, 116)

Rabbim, bilgim olmayan şeyi Senden istemekten sana sığınırım. Ve eğer beni bağışlamaz ve beni esirgemezsen, hüsrana uğrayanlardan olurum. (Hud Suresi, 47)

Rabbim, Sen bana mülkten (bir pay ve onu yönetme imkanını) verdin, sözlerin yorumundan (bir bilgi) öğrettin. Göklerin ve yerin Yaratıcısı, dünyada ve ahirette benim velim Sensin. Müslüman olarak benim hayatıma son ver ve beni salihlerin arasına kat. (Yusuf Suresi, 101)

Rabbim, beni bağışla ve benden sonra hiç kimseye nasip olmayan bir mülkü bana armağan et. Şüphesiz Sen, karşılıksız armağan edensin. (Sad Suresi, 35)

Bütün bu samimiyetlerine karşılık Allah müminlerden razı olacak, onlar da O'ndan razı olacaklardır. Ve iyilik yapanların ve sabredenlerin karşılığı, kıyamet günü küçük düşürülmemeleri ve yaptıklarına karşılık olmak üzere mirasçı kılındıkları cennete sokulmaları olacaktır... Kendilerine hiçbir sıkıntı ve yorgunluk dokunmadan, diledikleri tüm nimetler arasında, gözlerinin lezzet aldığı ve nefislerinin arzu ettiği herşeyin içinde ebediyen kalacaklardır... İşte bu, korkup sakınanların mutlu sonu ve ebedi kurtuluşudur.

KURAN'DA TARTIŞMA

İnsanın yaratılış amacı, sadece Allah'a kulluk etmek, O'na ibadet etmek ve O'nun rızasını, rahmetini ve cennetini kazanmaya çalışmaktır. Bu amaç doğrultusunda müminler, hareketlerini Kuran ayetlerine göre düzenlerler. Başka bir deyişle, müminin tüm yaşantısı Kuran ahlakı üzerine kuruludur.

İnsan yaşamı boyunca türlü zorluklarla denemeden geçirilecektir. Bu denemelerden başarıyla geçmesi ise ancak Kuran ahlakına göre hareket etmesiyle mümkündür. Ancak bu başarının karşısında dikilecek baş düşman, şüphesiz ki şeytan olacaktır, insanların doğru yolu üzerine oturarak onlara tuzak kurmaya çalışacaktır. Bunu yaparken de, ilk stratejisi Allah'ın dinini ve doğru yolunu unutturmak, inananları bu doğru yoldan alıkoymaya çalışmaktır.

Bu noktada karşımıza çıkan şeytani strateji, bize şeytanın hileli düzeni hakkında fikir vermektedir: Tartışmak... Kendi karakter özelliklerinden biri olan tartışmayı insanlar arasında yaygınlaştırmak, şeytanın insanları saptırma amacına son derece uygundur.

Kuran'a göre tartışma nedir? Tartışma birkaç değişik anlamda kullanılmış olmakla beraber, bunların hepsi de temelde ortak bir paydada birleşmektedir: Rahmani özellikten uzaklaşılması, boş bir amele doğru gidilmesi...

Tartışmak; susulması gereken yerde susmayarak, konuşulan konuyu uzatmak ve elektrikli bir ortam oluşturup rahmani özellikten uzaklaşarak şeytani özelliğe kaymak anlamında algılanabilir. Buna "cedelleşmek" de denmektedir. Tartışmak, Allah'ın kesin delilleriyle gönderdiği dine, kitaba ve kutsal kavramlara karşı çıkarak bunları geçersiz kılmaya çalışmak, bunların aksini kanıtlamaya çalışmak olarak da tanımlanabilir. Bu durum Kuran'da, "örnekler getirerek tartışmak" olarak geçer.

Son olarak tartışmak, içine düşülen kötü bir durum sebebiyle, kişinin kendisini bu duruma düşürenlerle yaptığı şiddet ve pişmanlık dolu konuşmalardır. Bunlar Kuran'da cehennemliklerin aralarındaki konuşma üslubunda göze çarpar.

Tartışmak müminlere yakışmayan bir üsluptur. Onlar birbirlerine duydukları saygı ve sevgi gereği aralarında zaten tartışmazlar. Onlar inkarcılarla da tartışmazlar, aralarındaki diyalog ancak tebliğ için olur, bu durumda da en etkili ve en güzel üslubu kullanırlar.

İLK TARTIŞMA

Kuran'a baktığımızda, ilk tartışma ortamının şeytan tarafından meydana getirildiğini görürüz. Bu olayı Allah Kuran'da şöyle haber vermektedir:

Hani Rabbin, Meleklere: "Muhakkak Ben, yeryüzünde bir halife var edeceğim" demişti. Onlar da: "Biz Seni şükrünle yüceltir ve (sürekli) takdis ederken, orada bozgunculuk çıkaracak ve kanlar akıtacak birini mi var edeceksin" dediler. (Allah:) "Şüphesiz sizin bilmediğinizi Ben bilirim" dedi. Ve Adem'e isimlerin hepsini öğretti. Sonra onları meleklere yöneltip: "Eğer doğru sözlüyseniz, bunları Bana isimleriyle haber verin" dedi. Dediler ki: "Sen Yücesin, bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yok. Gerçekten Sen, herşeyi bilen, hüküm ve hikmet sahibi olansın." (Allah:) "Ey Adem, bunları onlara isimleriyle haber ver" dedi. O, bunları onlara isimleriyle haber verince de dedi ki: "Size demedim mi, göklerin ve yerin gaybını gerçekten Ben bilirim, gizli tuttuklarınızı ve açığa vurduklarınızı da Ben bilirim." (Bakara Suresi, 30-33)

Ayette görüldüğü gibi, melekler, Allah'ın Hz. Adem'in yaratılması ile ilgili hükmüne isteksizlik göstermekle büyük bir hata yaparlar. Allah'ın sonsuz bilgisinin ancak çok küçük bir parçasını bildikleri için önce Hz. Adem'in yaratılışının hikmetini kavrayamamışlardır. Buna rağmen Allah'ın hükmüne itaat etmeleri gerekmektedir. Ancak Allah'tan Hz. Adem'in yaratılışının hikmetini öğrenmek isterler. Allah da onlara Adem Peygamberin yaratılışındaki hikmeti açıklar. İşte bu noktada tüm melekler, Allah'ın rahmetine sığınır ve yaptıkları hatadan dönerler. Sonra da hepsi Allah'ın bu hükmüne itaat gösterirler. Yalnız bir tanesi hariç; o diretir ve Allah'la tartışmaya -Allah'ı tenzih ederiz- kalkar. Üstteki ayetlerin ardından Allah Kuran'da şu şekilde bildirir: "Ve meleklere: "Adem'e secde edin" dedik. İblis hariç (hepsi) secde ettiler. O ise, diretti ve kibirlendi, (böylece) kafirlerden oldu." (Bakara Suresi, 34)

Şeytan, kendisine Hz. Adem'in yaratılışının hikmeti açıklandığı halde, Allah'ın verdiği "Adem'e secde et" emrine karşı gelmektedir. Kuran'ın bir başka suresinde, şeytanın bu itaatsizliğinin arkasındaki "mantık" şöyle anlatılır:

Andolsun, Biz sizi yarattık, sonra size suret (biçim-şekil) verdik, sonra meleklere: "Adem'e secde edin" dedik. Onlar da İblis'in dışında secde ettiler; o, secde edenlerden olmadı. (Allah) Dedi: "Sana emrettiğimde, seni secde etmekten alıkoyan neydi?" (İblis) Dedi ki: "Ben ondan hayırlıyım; beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın." (Araf Suresi, 11-12)

Görüldüğü gibi, Allah'a karşı böyle bir konuşma üslubunda bulunma cüretini şeytana veren kibiridir. Kendisinin Hz. Adem'den daha üstün olduğunu sanmakta, Allah'ın emrine itaat edip, ona secde ettiğinde küçük düşeceğini düşünmektedir. Bunu gururuna yediremez ve tartışmaya başlar.

İşte tartışmanın doğduğu nokta burasıdır; kibir.

Bu durum, melekler ile şeytanın arasındaki farkı açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Melekler ilk başta bir hata yapar ve Allah Hz. Adem'i yaratacağını onlara

haber verdiğinde, buna karşı isteksizlik gösterirler. Oysa, Allah'ın her işinin sonsuz bir hikmet taşıdığını bilmeleri ve hiçbir burukluk duymadan itaat etmeleri gerekmektedir. Ancak bu hatalarına rağmen Allah onlara azap etmez ve kendilerine Hz. Adem'in yaratılışındaki hikmeti gösterir. Bunun üzerine, hepsi yaptıkları büyük hatadan vazgeçip, tevbe ederek Allah'a sığınır ve O'nun emrine itaat ederler.

Şeytan ise, tüm meleklerden farklı olarak kibirlidir. Kendisini üstün bir varlık olarak görmekte ve Hz. Adem'in kendisinden üstün tutulmasına bu yüzden karşı çıkmaktadır. Aynı nedenle, Allah Hz. Adem'in yaratılışındaki hikmeti açıkladığında, meleklerin aksine, Allah'a itaat etmez.

Yani doğruyu görmekte, vicdanen anlamakta, ancak gururu yüzünden kabul edememektedir. Amacı doğruyu bulmak ve doğru davranmak değil, kendi bencil hırslarını tatmin etmektir.

Bu tavrına sözde mantıklı bir zemin oluşturabilmek için, ortaya kendisinin ateşten yaratılmış oluşunu sürer. Oysa bunun hiçbir önemi yoktur; herşeyi Allah yaratmışır, dolayısıyla Allah dilediğini dilediğine üstün kılabilir. Ve en önemlisi, şeytan da bunu bilmekte, ancak doğruyu değil, kendini tatmin eden sonucu aradığı için görmezlikten gelmekte ve ateş-toprak kıyaslamasına dayanan çarpık mantığı öne sürmektedir. Bu çarpık mantığa bağlılıkta ısrarlı davrandığı için de, tartışmaya başlar. Ve Allah onu lanetler. Bu durumu Allah Kuran'da şöyle haber verir:

(Allah:) "Öyleyse ordan in, orda büyüklenmen senin (hakkın) olmaz. Hemen çık. Gerçekten sen, küçük düşenlerdensin." O da: "(İnsanların) dirilecekleri güne kadar beni gözle(yip ertele.)" dedi. (Allah:) "Sen gözlenip-ertelenenlerdensin" dedi. Dedi ki: "Madem öyle, beni azdırdığından dolayı onlar(ı insanları saptırmak) için mutlaka Senin dosdoğru yolunda (pusu kurup) oturacağım." "Sonra muhakkak önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım. Onların çoğunu şükredici bulmayacaksın." (Allah) Dedi: "Kınanıp alçaltılmış ve kovulmuş olarak ordan çık. Andolsun, onlardan kim seni izlerse, cehennemi sizlerle dolduracağım. (Araf Suresi, 13-18)

Hani, meleklere: "Adem'e secde edin" demiştik. İblis'in dışında (hepsi) secde etmişlerdi. Demişti ki: "Bir çamur olarak yarattığın kimseye ben secde eder miyim?" Demişti ki: "Şu bana karşı yücelttiğine bir bak; andolsun, eğer bana kıyamet gününe kadar süre tanırsan, onun soyunu -pek az dışında- kuşkusuz kendime bağlı kılacağım. Demişti ki: "Git, onlardan kim sana uyarsa, şüphesiz sizin cezanız cehennemdir; eksiksiz bir ceza." "Onlardan güç yetirdiklerini sesinle sarsıntıya uğrat, atlıların ve yayalarınla onların üstüne yaygarayı kopar, mallarda ve çocuklarda onlara ortak ol ve onlara çeşitli vaadlerde bulun." Şeytan, onlara aldatmadan başka bir şey vaadetmez. "Benim

kullarım; senin onlar üzerinde hiçbir zorlayıcı gücün (hakimiyetin) yoktur." Vekil olarak Rabbin yeter. (İsra Suresi, 61-65)

Evrendeki ilk tartışma, şeytanı Allah'ın lanetlemesi ve kovması ile son bulmuştur. Şeytan ise, Ademoğullarını kendi saptığı gibi saptırmak için Allah'tan mühlet almıştır.

Peki şeytan insanları nasıl saptırabilir? Kuşkusuz bunun farklı yolları olacaktır. Nitekim şeytan, insanlara "...önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağını..." (Araf Suresi, 17) söylemekle, çok farklı yöntemler deneyeceğini belirtmektedir.

Bu yöntemlerin en önemlilerinden biri, kuşkusuz şeytanın kendi özelliklerini insanlara geçirmesidir. Ona uyanlar da, onun gibi kibirli, isyankar, nankör ve zelil olacaklardır.

Bir diğer vasıfları ise, aynı şeytan gibi tartışmacı olmalarıdır. Şeytan nasıl doğruyu gördüğü halde onu kabul etmemiş ve kendi bencil tutkularına uygun olan şeyi tartışma yoluyla doğru gibi göstermeye çalışmışsa, onlar da kendi kibirlerini tatmin etmek için tartışacaklardır. Tartışma onlar için yaşamın bir parçası haline gelecek, kendi aralarındaki diyalogları, "doğru olanı bulmak için fikir alışverişinde bulunmak" yerine, her zaman "çıkarlarını tatmin eden şeyi her ne pahasına olursa olsun, hatalı dahi olsa savunmak için inatlaşma" mantığı üzerine kurulacaktır.

Din insanın bencil tutkularına ağır gelebilecek ve bazı dünyevi çıkarlarıyla çatışacaktır. Bu yüzden, şeytanın tartışmacılık özelliğiyle yoğrulmuş olan insanlar, kendilerine din ahlakı anlatıldığı zaman da tartışma yolunu seçeceklerdir. Vicdanları tarafından kabul edilen dini, bu tutkuları nedeniyle inkar edecek, bu tavırlarına sözde "mantıklı" bir zemin bulabilmek için de, aynı şeytan gibi tartışma yolunu izleyeceklerdir.

Şeytan ise, insanları Allah'ın hak yolunda saptırmak ve tüm hayatlarını sapkın bir şekilde geçirmelerini sağlamak için elinden geldiğince tartışmayı körükler ve yaygınlaştırır. İnsanların zihnini Allah'la ve ahiretle değil, hiçbir faydası olmayan boş konularla doldurmaya çabaladığı gibi, aynı şekilde tartışma ve cedelleşmeyi de insanlara hoş ve güzel gösterir. Bu nedenledir ki Allah, müminleri şeytanın bu tartışmayı körükleme özelliğine karşı uyarmakta ve, "Kullarıma, sözün en güzel olanını söylemelerini söyle. Çünkü şeytan aralarını açıp bozmaktadır. Şüphesiz şeytan insanın açıkça bir düşmanıdır" (İsra Suresi, 53) hükmünü vermektedir. Müminler bu hükme uymakla kendi aralarında hiçbir tartışmaya izin vermez ve böylece şeytanın bu özelliğinden korunmuş olurlar.

İman edenler için zaten sıkıntı verici bir şeydir tartışma. Buna karşın, inkarcılar, "...Şeytan onlara yaptıklarını süslemiştir, böylece onları (doğru) yoldan alıkoymuştur; bundan dolayı onlar hidayet bulmuyorlar" (Neml Suresi, 24) ayetinde de belirtildiği gibi, şeytanın "süslemesi"yle aldatılmışlardır. Şeytan onları sürekli tartışmaya yöneltir

ve onun "süslemesi" ile hem bundan şeytani bir zevk alır hem de bunu normal ve doğru bir şey gibi görebilirler.

Hemen her gün bu durumu çok sayıda örnekle gözlemlemek mümkündür. Günlük hayatta her çeşit konuda birçok tartışmaya tanık oluruz. Çeşitli televizyon kanallarında, radyolarda ya da sokaktaki insanlar arasında yapılan bu tartışmaların temel özelliği, uzun saatler sonunda hiçbir somut sonuç elde edilmeden bitmesidir. Birçok insan yeterli bilgisi ya da yol gösterici bir kitabı olmaksızın Allah hakkında tartışmaktadır. Bir kısım ise insanları doğru yoldan alıkoymak için kasıtlı olarak tartışmalara girişirler. Şimdi Kuran'da dikkat çekilen ve örnekleri verilen bu tarz tartışmaları ve bu tartışmaları yapanların karakter özelliklerini inceleyelim…

İNKARCILARIN MÜMİNLERLE TARTIŞMALARI

İnkarcıların Allah hakkındaki tartışmalarını Rabbimiz Kuran'da şu şekilde haber vermektedir:

De ki: "O bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbiniz iken, bizimle Allah hakkında (sözde kanıtlarla) tartışmalara mı giriyorsunuz? Bizim amellerimiz bizim, sizin de amelleriniz sizindir. Biz, O'na gönülden bağlanmış (muhlis) olanlarız." (Bakara Suresi, 139)

Şeytanın tartışmacı karakter özelliği bu şekilde inkarcılar üzerinde tecelli eder. Böylelikle bu insanlar müminlerle Allah hakkında, Allah'ın ayetleri hakkında ve Allah'ın dini hakkında tartışmalara girerler. Bu gibi insanların müminleri hangi gözle gördüklerini Allah şöyle haber verir:

Ve (yine) kendilerine: "İnsanların iman ettiği gibi siz de iman edin" denildiğinde: "Düşük akıllıların iman ettiği gibi mi iman edelim?" derler. Bilin ki, gerçekten asıl düşük-akıllılar kendileridir; ama bilmezler. İman edenlerle karşılaştıkları zaman: "İman ettik" derler. Şeytanlarıyla başbaşa kaldıklarında ise, derler ki: "Şüphesiz, sizinle beraberiz. Biz (onlarla) yalnızca alay ediyoruz." (Asıl) Allah onlarla alay eder ve taşkınlıkları içinde şaşkınca dolaşmalarına (belli bir) süre tanır. (Bakara Suresi, 13-15)

Bu ayetlerde de açıkça görüldüğü gibi, müminlerle tartışan ve onlarla kendilerince alay eden kişilerin şeytanla manevi bağlantıları olabilir, şeytanla "başbaşa" kalıyor ve onun yolunu izliyor olabilirler. Tartışmalarda en sık rastlanan durumlardan biri gerçekleri çarpıtmak ve yalan söylemektir. Anlık çarpıtılmış cevaplar vermek ve ilerde bunların tevilini rahatça yapmak bu insanlar için çok olağandır. Bu tartışmalarda hiçbir sonuca varmayan hikmetsiz konuşmalar yapılır ve gerçek konu üzerinde durulmaz.

Kalıplaşmış cümleler ve basmakalıp yorumlarla herkes kendi fikrini insanlara empoze etmeye çalışır. Allah Kuran'da şöyle haber verir:

Şeytanların kimlere inmekte olduklarını size haber vereyim mi? Onlar, 'gerçeği ters yüz eden,' günaha düşkün olan her yalancıya inerler. Bunlar (şeytanlara) kulak verirler ve çoğu yalan söylemektedirler. (Şuara Suresi, 221-223)

İnkar edenlerin müminleri doğru yoldan döndürmek ve din ahlakına eğilimi olan halkı da dinden uzaklaştırmak amacıyla kullandıkları bir metod, hak din dışında, ona alternatif olarak sunulacak herhangi bir sistemin yoğun propagandasını yapmaktır. Bu kişiler bir yandan kendi sistemlerinin yoğun propagandasını yaparken, hak dini de bozmaya ve gözden düşürmeye çabalarlar. İnkarcıların bu faaliyetlerini din hakkında tartışmalar çıkararak yürüttüklerini görmekteyiz. Saff Suresi'nin 8. ayetinde bildirildiği gibi inkar edenler "...ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmek istemektedirler..." Bu çabanın açıkça sergilendiği yerler dini hedef alan, sorgulayan bazı açık oturumlar, tartışma programları ve birtakım basındır. Özellikle bazı gazete ve dergilerde düzenli biçimde yayınlanan din karşıtı yazılar, inkarcıların önde gelen propaganda malzemelerindendir. Çeşitli yayın organlarında çıkan yaratılış gerçeğini inkar eden yazılar ve resimler hep inkarcıların 'Allah'ın nurunu söndürmek' amacıyla tasarlamış olduğu faaliyetlerdir. Burada 'Allah'ın nurunu söndürmek'ten kasıt, O'nun dinini, kitabını geçersiz kılmak, insanların dine olan inancını sarsarak onları din ahlakından uzaklaştırmaktır. Şüphesiz bu faaliyetlerinin içine, tebliğ yapanları engellemek, baskı altına almak ve böylece din ahlakının yayılmasını engellemek de girer. Ancak Allah bu çabaların boşa çıkacağını aynı ayetin devamında şöyle buyurmaktadır: "... Allah Kendi nurunu tamamlayıcıdır, kafirler hoş görmese bile".

İman edenlerle etmeyenler arasındaki tartışma, çoğunlukla iman edenlerin tebliğ çalışmaları sırasında çıkmaktadır. Gerek müminlerin anlattığı dinde hiçbir çarpıklık olmaması ve bu dinin diğer tüm fikir sistemlerine karşı üstün gelmesi, gerekse inkarcıların aslında vicdan ve fıtrat olarak din ahlakını kabul edebilecekleri halde büyüklenmeleri dolayısıyla inkar etmiş olmaları, inkar edenleri medeni ve seviyeli bir fikir alış-verişi yapmak yerine cahilce bir tartışma ve yaygara üslubuna sürüklemektedir. Genelde getirdikleri örnekler de tutarlı örnekler değil, bir tartışma konusu olsun diye seçilmiş örneklerdir. Bir ayet, sırf tartışma olsun diye tartışmaya kalkan inkarcılardan şöyle söz eder:

Meryem oğlu (İsa) bir örnek olarak verilince, senin kavmin hemen ondan (keyifle söz edip) kahkahalarla gülüyorlar. Dediler ki: "Bizim ilahlarımız mı daha hayırlı, yoksa o mu?" Onu yalnızca bir tartışma-konusu olsun diye (örnek)

verdiler. Hayır, onlar 'tartışmacı ve düşman' bir kavimdir." (Zuhruf Suresi, 57-58)

Allah'ın ayetleri konusunda yaptıkları tartışmaları alay derecesine getiren bu tür kişilerle karşılaşıldığında, Allah'ın tavsiyesi onlar başka bir söze geçinceye kadar onlardan yüz çevirmektir:

O, size Kitapta: "Allah'ın ayetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğinizde, onlar bir başka söze dalıp geçinceye kadar, onlarla oturmayın, yoksa siz de onlar gibi olursunuz" diye indirdi. "Doğrusu Allah, münafıkların ve kafirlerin tümünü cehennemde toplayacak olandır." (Nisa Suresi, 140)

Bu tür kişilerin gerçekte din ahlakı hakkında hiçbir bilgileri olmadığı, tartıştıkları kişilere "Bize uyun, sizin günahlarınızı da yüklenelim" dedikleri de görülebilir. Kuran'da Allah'ın açıkça vurguladığı gibi "...Hiçbir günahkar, bir başkasının günah yükünü yüklenmez..." (İsra Suresi, 15)

İnanmayan kişi, bir tartışma ortamında öncelikle kudretiyle, maddi varlığıyla ve kendisi gibi düşünenlerin sayıca çok olmasıyla üstün gelmeye çalışır. Oysa Allah "Yeryüzünde olanların çoğunluğuna uyacak olursan, seni Allah'ın yolundan şaşırtıp-saptırırlar. Onlar ancak zanna uyarlar ve onlar ancak 'zan ve tahminle yalan söylerler" (Enam Suresi, 116) hükmünü vermektedir. Demek ki bir fikre inananların sayısının çok olması, o fikrin doğru olduğunu göstermez. Nitekim Kuran'ın birçok ayetinde bazı insanların nankörlük edip ayak direttiklerinden, şükretmediklerinden, akletmediklerinden, hakkı çirkin gördüklerinden Allah bahseder. Bunlar insanların çoğunun zaten sapıklık içinde olduğunu, dolayısıyla sayının bir önem taşımadığını göstermektedir. İnkarcılar ise, fikrin doğruluğunun ve gücünün ona inananların sayısıyla ilişkili olduğunu sanırlar. Bu batıl inanış cahiliye toplumlarında sık telaffuz edilen "Bu kadar insan bilmiyor da, bir tek siz mi doğrusunu biliyorsunuz?" sorusu şeklinde karşımıza çıkar.

İnkarcılar, din hakkındaki tartışmalarını, inkarlarına sözde mantıksal bir zemin bulabilmek için yaparlar. Aynı "beni ateşten, Adem'i topraktan yarattın" diyen şeytan gibi, kendi içinde saçma mantık içeren bir söz atar ve buna dayanarak tartışmaya girişirler. Amaçları, doğru olduğunu bildikleri, ancak kabul etmek istemedikleri büyük gerçeği inkar edebilmek için bir bahane bulabilmektir. Bir ayette, inkarcıların şeytandan kopya ettikleri bu yöntem şöyle anlatılır:

...Onlar, hangi 'apaçık-belgeyi' görseler, yine ona inanmazlar. Öyle ki, o inkâr etmekte olanlar, sana geldiklerinde, seninle tartışmaya girerek: "Bu, öncekilerin uydurma masallarından başka bir şey değildir" derler. Onlar, hem

ondan alıkoyarlar, hem kendileri kaçarlar. Onlar, yalnızca kendi nefislerinden başkasını yıkıma uğratmazlar ama şuurunda değildirler. (Enam Suresi, 25-26)

Tartışmalarında belirli örnekleri kullandıklarından, onları tanımak son derece kolaydır. Kuran'da gördüğümüz ayetlerde inkarcılar, Peygamberimiz (sav)'le tartışırken dini onun anlattığı gibi görmediklerini, onun anlattıklarını daha önceki büyüklerinden de duymadıklarını, ama aslında kendilerinin de bir Allah inancı olduğunu iddia etmektedirler. İnkarcıların bir çoğu saldırgan ve vahşi kişiliklerini tartışmalarında sergiler. Kuran'da belirtildiği gibi, müminleri "kendi topraklarından sürmek veya dinlerine geri döndürmekle" (İbrahim Suresi,13) "taşa tutmakla" (Meryem Suresi, 46), "işkence ve ölümle" (Taha Suresi, 71), "hapse atmakla" (Şuara Suresi, 29) "baskı altına alıp engellemekle" (Kamer Suresi, 9) ya da "yakmakla" (Saffat Suresi, 97) tehdit ederler. Bu örnekleri daha da çeşitlendirmek mümkündür.

Buraya kadar olan bölümde, inkarcıların Allah hakkındaki tartışmalarını anlattık ve müminleri hangi gözle gördüklerini, gerçeği nasıl çarpıttıklarını ve Allah'ın nurunu söndürmeye çalıştıklarını açıkladık. Ayrıca Kuran'ı nasıl yalanlayarak, çeşitli sebeplerle tartışmalar çıkardıklarını özetledik. Ancak Kuran'da örnekleri verilen tartışma ortamları bu kadar değildir. Bir başka tartışma örneği, Bakara Suresi'nin 258. ayetinde karşımıza çıkmaktadır:

"Allah, kendisine mülk verdi, diye Rabbi konusunda İbrahim'le tartışmaya gireni görmedin mi? Hani İbrahim: "Benim Rabbim diriltir ve öldürür" demişti; o da: "Ben de öldürür ve diriltirim" demişti. (O zaman) İbrahim: "Şüphe yok, Allah güneşi doğudan getirir, (hadi) sen de onu batıdan getir" deyince, o inkârcı böylece afallayıp kalmıştı. Allah, zalimler topluluğunu hidayete erdirmez." (Bakara Suresi, 258)

Bu ayette görüldüğü gibi Hz. İbrahim ile tartışmaya giren kişi refah içinde şımarıp azmış bir kişidir. Zaten Kuran'ın birçok ayetinde müminlerle tartışan ve mücadele edenlerin, o kavmin önde gelen, varlıklı kişileri olduğu belirtilmektedir. Gerçekten de önde gelenler, kurmuş oldukları düzenin bozulmasından, rahatça yapmakta oldukları adaletsiz ve haksız davranışların sona erdirilmesinden korktukları için, bu düzene muhalif olan müminlere karşı mücadele vermektedirler. Allah'ın Kendi fazlından verdiği zenginlik bu insanları saptırmış ve şirk koşmalarına sebep olmuştur. Her ne kadar bir Allah inançları olduğunu iddia etseler de gerçekte bunlar inançsız kişilerdir, sahip olmayı şiddetle arzuladıkları servet sadece dünya hayatı içindir. Allah böyle kişilere dünyada istediklerini verebilir ancak onların ahiretteki durumları çok farklıdır. Bu kişiler dünyadayken Allah'ın dinine iman etmeleri için yapılan davetleri dinlememiş ve inkarda diretmişlerdir. Ve bunun karşılığını sonsuz cehennem azabıyla almaktan korkmalıdırlar. Müminler de Allah'tan servet ve zenginlik isterler. Allah "Onlardan öylesi de vardır ki: 'Rabbimiz, bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik (ver) ve bizi ateşin azabından koru der." (Bakara Suresi, 201) ayetiyle müminlerin bu duasını bildirmiştir. Ancak müminlerin bu istekleri yalnızca nefislerini tatmin etmek ya da dünyada refah içinde başıboş bir hayat sürmek için değildir. Onlar, zenginliği Hz. Süleyman gibi Allah'a yakınlaşmak, tebliğde güçlü ve etkileyici olabilmek için talep ederler. Hz. Süleyman: "Gerçekten ben, mal sevgisini Rabbimi zikretmekten dolayı tercih ettim' der..." (Sad Suresi, 32) Bu samimiyetine karşılık olarak Allah ona, yaşadığı dönemde dünya hakimiyetini vermiştir.

Önceki paragrafta sözünü ettiğimiz, Hz. İbrahim'le tartışan "refahtan şımarmış kişi" kaderin farkında değildir. Allah'ın herşeyi sarıp kuşattığını, Allah'ın kontrolü dışında bir şey yapabilmeye gücünün yetmeyeceğini anlamamıştır. Bu zannı da onu, Hz. İbrahim'e "ben de öldürür ve diriltirim" demeye yöneltmiştir. Böyle bir sapkınlığa sürüklenmesine yol açan ise, kuşkusuz şeytandır. Çünkü şeytan, insana, Allah'a "başkaldırmayı ve dünya tutkularını süsleyip-çekici göstermiştir" (Hicr Suresi, 39) Böylece o da Allah'a ve O'nun elçisine başkaldırmış, dünya tutkuları kendisine kapıları açılan mal-mülk ile süslenip çekici kılınmıştır. Ancak İbrahim akılcı bir cevapla "güneşi batıdan getirebilir misin" deyince o inkarcı, Kuran'da kullanılan ifadeyle "afallayıp-kalmıştır."

Hiç şüphesiz Allah'ın yardımı her işinde Rabbimiz'e yönelip dönen, ihlas sahibi kulu, Hz. İbrahim'den yana olacaktır. Kuran'da, müminlerin inkarcılarla yaptıkları

konuşmalarda nasıl desteklendikleri şöyle açıklanır: "Onların sana getirdikleri hiçbir örnek yoktur ki, Biz (ona karşı) sana hakkı ve en güzel açıklama tarzını getirmiş olmayalım." (Furkan Suresi, 33) Böylece bu mücadeleden galip çıkacak olanlar, Allah'ın izniyle her zaman müminlerdir.

Müminlerle bu tartışma ortamını yaratanlar, Kuran'da hep 'Kavmin inkara sapmış önde gelenleri' olarak bildirilmiştir. Bu önde gelenlerin ortak özellikleri mal, mülk, servet bakımından 'zengin' sayılan insanlar olmaları, siyaset ve ekonomide belirleyici-önde gelenlerden olmalarıdır. Yaptıkları ilerleyen satırlarda anlatılacaktır.

Ahiret inancı olmayışı kişiyi, sanki edinmiş olduğu servet sonsuza kadar onun olacakmış zannına sürükler. Hatta öylesine ne dediğini bilmez bir duruma düşebilir ki, bir yandan kıyameti inkar ederken diğer taraftan Kuran'da örneği verilen bahçe sahibi zengin kişi gibi ahirette dünyadakinden daha iyi bir konumda olacağını iddia edebilir. Bir taraftan Allah'ın kendisini sevdiği iyi bir kul olduğunu savunurken, öte yandan ölümden müthiş korkar ve Kuran'da bildirilen ifadeyle "bin yıl" yaşatılsın ister. Enbiya Suresi'nin 44. ayetinde kullanılan "...Ömür onlara (Hiç bitmeyecekmiş gibi) uzun geldi..." ifadesi bu hissin açık bir kanıtıdır. Ölümsüzlük arzusunun temelindeyse yine şeytanın telkini söz konusudur.

Araf Suresi'nin 20. ayetinde Allah'ın haber verdiği üzere şeytan, Hz. Adem'i ebedi yaşamla kandırmaya çalışmaktadır. Taha Suresi'nin 120. ayetinde de sonsuzluk ağacı ve yok olmayacak bir mülkü vaat etmesi tüm bu anlattıklarımızla çok uyumludur. Şeytanın önemli tuzaklarından biri olan ebedi yaşam-ebedi servet vaadi, kendi fırkası için başta gelen saptırıcı etkenlerdendir. Gerçekte insan ruhu zaten ölümsüzdür, yok olacak olan bedendir, ruhun sonsuz hayatı yaratıldığı an başlamıştır, cennete mi yoksa cehenneme mi gideceği ise zahiren dünyada yaptığı salih amellerle belirlenir. Şeytanın bu kuru vaat ve aldatmacaları ile aklı örtülmüş bir kişinin de tutarlı ve mantıklı bir konuşma yapması doğal olarak beklenemez. Böyle birinden beklenebilecek hareket bağırıp çağırmak, sonu olmayan tartışmalara girişerek karşısındakini yıldırmak ya da sindirmek olabilir.

Tebliğ yapılan kişinin bu şekilde davranmasından, din ahlakını yaşamayı kabul etmeyeceğini anlayan müminler, bu konuda ısrarcı davranmaz ve kişiyi kendi seçtiği yolda bırakırlar. Çünkü bu noktadan sonra iki taraf arasındaki diyalog, tebliğden çıkıp, tartışmaya dönüşecektir. Kuran'da, müminlere tartışmaya girmeden yüz çevirmeleri emredilmektedir:

De ki: "O bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbiniz iken, bizimle Allah hakkında (sözde kanıtlarla) tartışmalara mı giriyorsunuz? Bizim amellerimiz bizim, sizin de amelleriniz sizindir. Biz, O'na gönülden bağlanmış (muhlis) olanlarız." (Bakara Suresi, 139)

İNKARCILARIN KENDİ

ARALARINDA TARTIŞMALARI

"Kalpleri parçalanma içinde" olan inkarcılar, müminlerle olduğu gibi kendi yandaşlarıyla da sürekli bir tartışma içindedirler. Nefsin "herşeyden çok tartışmacı" (Kehf Suresi, 54) olmasının bir sonucudur bu. Şeytanın bu noktada devreye girmesi, tartışmaları "hayatın doğal akışı içinde karşılaşılan normal durumlar" gibi göstermesiyle olur. Buna göre, birbirlerini seven insanların bile zaman zaman tartışarak kavga etmeleri "hayatın tuzu-biberidir!" denmesi aslında şeytanın etkisinin ne kadar yaygın olduğunu gösterir. Özellikle medya bu temayı işleyerek insanların tartışmalarını makul bir zemine oturtmaya gayret eder. İnsanlara karşılıklı ilişkilerinde samimi ve içten değil, çıkarcı ve politik davranmaları telkin edilir.

Olayları çözüme kavuşturmak yerine "tartışma yaratan konulara ne kadar az değinirseniz, huzurunuz o kadar az bozulur" diye öğüt de verilir. Ancak herşeyin ötesinde, tüm çarpıklığına rağmen empoze edilen bu telkinin içinden doğru bir saptama çıkarmak da mümkündür: Şeytan tarafından ayartılmış olan inkarcılar, ömürleri boyunca tartışmaktan kurtulamayacaktır.

İnkarcıların kıyamete kadar sürüp gidecek olan tartışmaları, kıyamet günü ve hatta cehennemde bile bitmemektedir. Dünyada olduğu gibi ahirette de birbirleriyle tartışacak ve çekişeceklerdir. Kuran'da bize bildirildiği şekliyle olaylar şöyle gelişecektir:

İnkarcılar dünyada birbirleriyle çekişip-dururlarken kıyamet kendilerine gelecek (Yasin Suresi, 49) ve onlar birbirlerini azgınlıkla ve saptırıcı olmakla suçlayacaklardır (Saffat Suresi, 27-33) cehennemde Allah ile (Araf Suresi, 38-41; Fussilet Suresi, 29; Kaf Suresi, 27-30; Müminun Suresi, 106-108) cehennem bekçileriyle (Zuhruf Suresi, 77-80; Mülk Suresi, 8-11), cennettekilerle (Hadid Suresi,13-15) ve kendi aralarında (Mümin Suresi, 46-50; Sebe Suresi, 31-33, Sad Suresi, 59-64) tartışmayı sürdüreceklerdir. Ancak tüm bunlar onların aşağılanmaları ve umutları kırılmış olarak azaba dönmeleri içindir:

Cehennem bekçileri onları dinlemeyecek ve asıl yalvarmaları gerekenin Allah olduğunu söyleyecektir. Allah Kendisi'yle konuşmalarını dahi yasaklayacaktır. Cennettekiler tüm nimetlerin kendilerine yasak olduğunu söyleyecektir. Kendilerini saptıranlar ve ilah edindikleri putlar dahi onları tanımayacak, onları saptırdıklarını kabul etmeyecektir. Şeytan ise onları sadece çağırdığını ve onların koşarak geldiğini, aslında onlara karşı hiçbir zorlayıcı gücü olmadığını ve artık sonsuz azabı tadacaklarını söyleyecektir. (En doğrusunu Allah bilir.)

MÜMİNLER ARASINDA TARTIŞMA ÇIKARMAYA ÇALIŞANLAR

Müminler Allah'ın yarattığı fıtrat gereği karşılıklı sohbet ve muhabbetten zevk alırlar. Bu sohbetlerinde sürekli Allah'ı anarlar, O'nun şanını yüceltirler ve O'na

yakınlaşma vesileleri ararlar. Bu açıdan bakıldığında, müminlerin aralarında tartışmaları dine ve fıtratlarına uygun değildir. Zaten "Allah'ın kalplerini uzlaştırıp-ısındırdığı ve O'nun nimetiyle kardeşler olarak sabahlamış" (Al-i İmran Suresi, 103) insanlar birbirleriyle ancak sohbet ederler. Eğer bir konuda aralarında farklı fikirler olursa, bunları "istişare" yolu ile birlikte değerlendirir ve en doğru olanını seçip kabul ederler. Çünkü müminin, kendi nefsini diğer kardeşlerinden üstün tutmak gibi bir çabası olmaz. Kibirli değildir ve dolayısıyla bir fikri sırf kendine ait olduğu için körü körüne savunmak gibi basit bir tavır göstermez. Bu tür bir ahlaka sahip olan insanların oluşturduğu bir toplumda da, doğal olarak tartışmaya uygun bir zemin oluşmaz.

Dolayısıyla, bir tartışma ortamı, bir mümin toplumunun içine ancak "dışarıdan" girebilir.

Dışarıdan girişin ise iki ihtimali vardır. Birinci ihtimal, bir ya da bir grup müminin gaflete düşerek kısa bir süre için de olsa Kuran ahlakından uzaklaşmasıdır. Böyle olunca da cahiliye kültürünün izleri tekrar ortaya çıkar ve bu durumun bir sonucu olarak, şeytanın da kışkırtmasıyla bir tartışma ortamı oluşabilir. Ancak bu tür bir hata içine giren müminler, diğer müminlerin müdahalesi ya da yalnızca kendi vicdanları ile hemen bunun Kuran'a muhalif bir tavır olduğunu görür, Allah'tan bağışlanma diler ve tartışmanın yaratmış olabileceği herhangi bir kalp kırıklığını da "aranızı düzeltin" (Enfal Suresi, 1) emrine uygun olarak telafi ederler.

İkinci ihtimal ise tümüyle farklıdır. Çünkü bu kez tartışma, "dışarıdan" içeriye bilinçli ve örgütlü bir biçimde sokulur. Bu ise, iman etmedikleri halde kısa vadeli çıkarları gereği kendilerini mümin gibi göstererek, mümin toplumu içinde barınan münafıklara ait bir harekettir. Münafık karakterlilerin en başta gelen tartışma malzemeleri itaat kavramıdır. Peygamberin tavsiyelerine uymak, verdiği kararlara bağlı kalmak münafıkların zoruna gider, onlara sıkıntı verir. Özellikle kendi çıkarlarına ters düşen konularda tartışmak münafıkların belirgin özelliklerindendir.

Peygamberimiz (sav) döneminde, savaş ortamında münafıklar, Allah'ın ayetleri geldiği ve O'nun elçisi de yanlarında olduğu halde birçok konu sebebiyle ayrılık çıkarmaya çalışmışlardır. Bunların başında mücadeleden kaçma ve ölüm korkusu gelir. Peygamberimiz (sav) Allah rızası için savaşmalarını emrettiğinde, aslında herşey açıkça belli olmuşken savaştan kaçmaya çalışmışlardır. Kimisi evlerinin açık olduğunu bahane ederken kimisi de peygamberle hak konusunda tartışmalara girmiştir. Ayetlerde daha pek çok sahte bahaneleri anlatılır: Bazıları savaşmayı bilmediğini, bazıları da kendilerini ailelerinin meşgul ettiğini iddia ederler. Bazıları da sıcak havayı mazeret gösterirler. Allah'ın onlara cevabı son derece açıktır: "Cehennem ateşinin sıcaklığı daha şiddetlidir." (Tevbe Suresi, 81)

Tüm bunlar, münafıkların yaşadıkları dehşetli ölüm korkusundan kaynaklanır. Oysa herkes zaten kaderinde belirlenmiş bir zamanda ölecektir, kendi evinde ya da yükseklere kurulmuş şatolarda olması bile bunu değiştiremez. Bu sebeple münafıklar, cehennemin en alt katına atılacak ve en şiddetli azapları göreceklerdir.

Münafıkların bu tartışmacı özellikleri doğal olarak şeytana uymalarından ve onun karakter özelliklerini taşımalarından ileri gelmektedir. Allah bu durumu Kuran'da şu şekilde açıklamıştır:

Şeytan onları sarıp-kuşatmıştır; böylelikle onlara Allah'ın zikrini unutturmuştur. İşte onlar şeytanın Fırkasıdır. Dikkat edin; şüphesiz şeytanın fırkası hüsrana uğrayanların ta kendileridir. (Mücadele Suresi, 19)

Ayette dikkat çekilen bir nokta, tartışmacı münafıkların bir özelliği olan Allah'ın zikrini unutmaktır. En başta da belirttiğimiz gibi, müminler Allah'ı çokça zikrederler ve böylelikle şeytanın kendilerini sarıp kuşatmasına izin vermezler. Allah Kuran'da şeytanın iman eden kulları üzerinde hiçbir zorlayıcı gücü olmadığını bildirmiştir.

Münafıkların şeytan ile ilişkileri onun karakterini tecelli ettirmekten daha da ileri gitmiş ve münafıklar, şeytanın emrinde işgören bir topluluk durumuna gelmişlerdir. Bu durumu Allah Nisa Suresi'nin 76. ayetinde şöyle açıklar:

"İman edenler Allah yolunda savaşırlar, inkar edenler ise tağut yolunda savaşırlar, öyleyse şeytanın dostlarıyla savaşın. Hiç şüphesiz, şeytanın hileli-düzeni pek zayıftır." (Nisa Suresi, 76)

Allah münafıkları her zaman mümin topluluğunun içinden çıkarmış, onları tesbit edilmiş bir zamanda müminlerden ayırmıştır. Münafıkların küfre karşı verilen mücadeleye müminlerle birlikte çıkmalarına müsade etmemiştir, çünkü bu ortamda münafıkların tartışma ve ayrılık çıkarmaya çalışacaklarını bilmektedir. Tevbe Suresi'nin 47. ayetinde belirtildiği gibi birlikte girilen mücadele sırasında münafıklar, müminlere kötülük ve zarar vermeye çalışacak ve müminlerin arasına fitne sokmak üzere çaba yürüteceklerdir. Bu hareketlerini gerçekleştirmek için de Resulü ve Allah'ın dinini tartışma konusu yapmaya çalışacaklardır. Ancak Allah böyle bir duruma hiçbir zaman müsade etmeyeceğini Kuran'da bildirmiştir.

Münafıklara karşın, başta da belirttiğimiz gibi, müminlerin birbirleriyle tartışmaları fıtratlarına aykırıdır; kalplerini Allah uzlaştırmıştır ve aralarında bir ayrılık söz konusu değildir. Yapacakları işlere aralarında istişare yaparak karar verirler. Allah'a olan derin bağlılıkları ve kurmuş oldukları sıcak bağlantı, bu istişare ortamı tartışmaya doğru yöneldiğinde, onları hemen Allah'ı anmaya ve tartışmadan vazgeçmeye yöneltir. Tartışmacı karakterin şeytana ve münafıklara ait olduğunu bilirler ve Allah'a sığınarak tartışmaktan kaçınırlar.

TARTIŞMACILARA KURAN'DAN CEVAPLAR

Müminlere, kendileriyle tartışanlara verilecek cevap olarak Allah Kuran'da şöyle buyurmaktadır:

Artık sana gelen bunca ilimden sonra, onun hakkında seninle 'çekişip-tartışmalara girişirlerse' de ki: "Gelin, oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım; sonra karşılıklı lanetleşelim de Allah'ın lanetini yalan söyleyenlerin üstüne kılalım." Şüphesiz bu, gerçek bir olayın haberidir. Allah'tan başka ilah yoktur. Ve şüphesiz Allah, üstün ve güçlü olandır, hüküm ve hikmet sahibidir. (Al-i İmran Suresi, 61-62)

Yani müminler ve inkarcılar birçok şahidin önünde hesaplaşmaktadır. İki taraf ta kendi doğrularını ortaya koyar ve yalancıları lanetler. Burada müminlerin amacı, inkarcıların fikirlerinin kalabalık içinde ikrar ettirilmesidir. Kuran'da bildirilen bir gerçek, din ahlakının hakim olduğu ve insanların dalga dalga dine girdikleri dönemde birçok kişinin, önceden yaptıklarını ve dediklerini inkar edecek ve kendilerini en baştan beri müminlerle birlikteymiş gibi göstermeye çalışacak olmalarıdır. Ayrıca müminlerin inkar edenleri lanetlemesi Allah'ın isteklerinden biri, dolayısıyla bir ibadettir.

Müminlerin bu kişilere verdiği cevap şöyledir:

"...Allah, bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir. Bizim amellerimiz bizim, sizin amelleriniz sizindir. Bizimle aranızda 'deliller getirerek tartışma (ya, huccete gerek)' yoktur. Allah bizi biraraya getirip-toplayacaktır. Dönüş O'nadır." (Şura Suresi, 15)

Kuran'da tartışmacılara verilen net ve etkileyici cevap üslubu, tebliğ yapan müminler için çok güzel bir örnek ve kullanılması gereken bir metoddur. Gerçekte bunlar, Allah'ın muhtemel sorulara karşı verilmesini istediği kilit cevaplardır. Tartışmacılara verilecek bir cevap aşağıdaki ayette açıklanmıştır:

"Eğer seninle çekişip-tartışırlarsa, de ki: "Ben, bana uyanlarla birlikte, kendimi Allah'a teslim ettim." Ve kitap verilenlerle ümmilere de ki: "Siz de teslim oldunuz mu?" Eğer teslim oldularsa, gerçekten hidayete ermişlerdir. Fakat yüz çevirdilerse, artık sana düşen yalnızca tebliğ(etmek)dir. Allah, kulları hakkıyla görendir." (Al-i İmran Suresi, 20)

Kuran'da tartışmacılara karşı kullanılabilecek bir başka cevap ise şöyledir:

"De ki: "O bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbiniz iken, bizimle Allah hakkında (sözde kanıtlarla) tartışmalara mı giriyorsunuz? Bizim amellerimiz

bizim, sizin de amelleriniz sizindir. Biz, O'na gönülden bağlanmış (muhlis) olanlarız." (Bakara Suresi, 139)

İnkarcıların ve müminlerle tartışmaya girenlerin önemli özelliklerinden biri ahireti inkar etmeleridir. Teğabün Suresi'nin 7. ayetinde Allah, bu sapkın inanışı ve bu inanışı savunanlara verilmesi gereken cevabı şöyle haber verir:

"İnkar edenler kesin olarak diriltilmeyeceklerini öne sürdüler. De ki: "Hayır, Rabbim adına andolsun, siz muhakkak diriltileceksiniz; sonra mutlaka yaptıklarınız size haber verilecektir. Bu da Allah'a göre oldukça kolaydır." (Tegabün Suresi, 7)

Bunların dışında Allah'ın müminlere örnek olarak verdiği bazı cevap tarzları aşağıda çıkarılmıştır:

CENNETE GİDECEĞİNİ İDDİA EDENLERE

De ki: "Eğer Allah Katında ahiret yurdu, başka insanların değil de, yalnızca sizin ise, (ve) doğru sözlüyseniz, öyleyse hemen ölümü dileyin." (Bakara Suresi, 94)

ALLAH'IN HAK DİNİ DIŞINDAKİ ATALARININ DİNİNE UYANLARA

Onlara: "Allah'ın indirdiklerine iman edin" denildiğinde: "Biz, bize indirilene iman ederiz" derler ve ondan sonra olan (Kur'an)ı inkâr ederler. Oysa o (Kur'an), yanlarındakini (Kitabı) doğrulayan bir gerçektir. (Onlara) De ki: "Eğer inanıyor idiyseniz, daha önce ne diye Allah'ın peygamberlerini öldürüyordunuz?" (Bakara Suresi, 91)

Hani sizden misak almış ve Tur'u üstünüze yükseltmiştik (ve): "Size verdiğimize (Kitaba) sımsıkı sarılın ve dinleyin" (demiştik) Demişlerdi ki: "Dinledik ve baş kaldırdık." İnkârları yüzünden buzağı (tutkusu) kalplerine sindirilmişti. De ki: "İnanıyorsanız, inancınız size ne kötü şey emrediyor?" (Bakara Suresi, 93)

Allah'ı bırakıp kendilerine zarar vermeyecek ve yararları dokunmayacak şeylere kulluk ederler ve: "Bunlar Allah Katında bizim şefaatçilerimizdir" derler. De ki: "Siz, Allah'a, göklerde ve yerde bilmediği bir şey mi haber veriyorsunuz? O, sizin şirk koştuklarınızdan uzak ve Yücedir." (Yunus Suresi, 18)

De ki: "Göklerden ve yerden sizlere rızık veren kimdir? Kulaklara ve gözlere malik olan kimdir? Diriyi ölüden çıkaran ve ölüyü diriden çıkaran kimdir? Ve işleri evirip-çeviren kimdir? Onlar: "Allah" diyeceklerdir. Öyleyse de ki: "Peki siz yine de korkup-sakınmayacak mısınız? (Yunus Suresi, 31)

De ki: "Davranış (ameller) bakımından en çok hüsrana uğrayacak olanları size haber vereyim mi?"

"Onların, dünya hayatındaki bütün çabaları boşa gitmişken, kendilerini gerçekte güzel iş yapmakta sanıyorlar."

İşte onlar, Rablerinin ayetlerini ve O'na kavuşmayı inkar edenlerdir. Artık onların yapıp-ettikleri boşa çıkmıştır, kıyamet gününde onlar için bir tartı tutmayacağız. (Kehf Suresi, 103-105)

De ki: "Eğer biliyorsanız (söyleyin:) Yeryüzü ve onun içinde olanlar kimindir?"

"Allah'ındır" diyecekler. De ki: "Yine de öğüt alıp-düşünmeyecek misiniz?"

De ki: "Yedi göğün Rabbi ve büyük Arş'ın Rabbi kimdir?"

"Allah'ındır" diyecekler. De ki: "Yine de sakınmayacak mısınız?"

De ki: "Eğer biliyorsanız (söyleyin:) Herşeyin melekutu (mülk ve yönetimi) kimin elindedir? Ki O, koruyup kolluyorken kendisi korunmuyor."

"Allah'ındır" diyecekler. De ki: "Öyleyse nasıl oluyor da böyle büyüleniyorsunuz?" (Mü'minun Suresi, 84-89)

Andolsun onlara: "Gökten su indirip de ölümünden sonra yeryüzünü dirilten kimdir?" diye soracak olursan, şüphesiz: "Allah" diyecekler. De ki: "Hamd Allah'ındır." Hayır, onların çoğu akletmiyorlar. (Ankebut Suresi, 63)

Andolsun, onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye soracak olsan, elbette "Allah" diyecekler. De ki: "Gördünüz mü-haber verin; Allah'tan başka taptıklarınız, eğer Allah bana bir zarar dileyecek olsa, O'nun zararını kaldırabilirler mi? Ya da bana bir rahmet vermeyi istese, O'nun rahmetini tutup-önleyebilecekler mi" De ki: "Allah, bana yeter. Tevekkül edecek olanlar, O'na tevekkül etsinler."

De ki: "Ey kavmim, üzerinde bulunduğunuz duruma göre yapın-edin; elbette ben de yapıp-ederim. Artık yakında öğreneceksiniz." (Zümer Suresi, 38-39)

"Allah bize ateşin yiyeceği bir kurban getirmedikçe hiçbir elçiye inanmamamız konusunda and verdi" diyenlere De ki: "Şüphesiz, benden önce

nice elçiler, apaçık belgeler ve söylediklerinizle geldi; eğer, siz doğru idiyseniz, o halde onları ne diye öldürdünüz?" (Al-i İmran Suresi, 183)

Onlar, 'çirkin bir hayasızlık' işlediklerinde: "biz atalarımızı bunun üzerinde bulduk. Allah bunu bize emretti" derler. De ki: "Şüphesiz Allah, 'çirkin hayasızlıkları' emretmez. Bilmediğiniz bir şeyi Allah'a karşı mı söylüyorsunuz?" (Araf Suresi, 28)

ALLAH'I, DİNİ, KURAN'I İNKAR EDENLERE

İnkâr edenlere de ki: "Yakında yenilgiye uğratılacaksınız ve toplanıp cehenneme sürüleceksiniz." Ne kötü yataktır o. (Al-i İmran Suresi, 12)

De ki: "Ey Kitap Ehli, bizimle sizin aranızda müşterek (olan) bir kelimeye (tevhide) gelin. Allah'tan başkasına kulluk etmeyelim, O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım ve Allah'ı bırakıp bir kısmımız (diğer) bir kısmımızı Rabler edinmeyelim." Eğer yine yüz çevirirlerse, deyin ki: "Şahid olun, biz gerçekten Müslümanlarız." (Al-i İmran Suresi, 64)

De ki: "Ben, sizin Allah'tan başka tapmakta olduklarınıza tapmaktan nehyedildim." De ki: "Ben sizin heva (istek ve tutku)larınıza uymam; yoksa bu durumda ben şaşırıp sapmış ve doğru yolu bulmamışlardan olurum."

De ki: "Ben, gerçekten Rabbimden kesin bir belge üzerindeyim, siz ise onu yalanladınız. Sizin kendisine acele ettiğiniz (azab) yanımda değildir. Hüküm yalnızca Allah'ındır. O, doğru haberi verir ve O, ayırt edenlerin en hayırlısıdır."

De ki: "Kendisine acele etmekte olduğunuz şey benim yanımda olsaydı, benimle aranızda iş elbette bitirilmiş olurdu. Allah zulmedenleri en iyi bilendir. (Enam Suresi, 56-58)

Onlar: "Allah, beşere hiçbir şey indirmemiştir" demekle Allah'ı, kadrinin hakkını vererek takdir edemediler. De ki: "Musa'nın insanlara bir nur ve hidayet olarak getirdiği ve sizin de (parça parça) kâğıtlar üzerinde yazılı kılıp (bir kısmını) açıkladığınız ve çoğunu gözardı ettiğiniz kitabı kim indirdi? Sizin ve atalarınızın bilmediği şeyler size öğretilmiştir." De ki: "Allah." Sonra Onları bırak, içine 'daldıkları saçma uğraşılarında' oyalanıp-dursunlar. (Enam Suresi, 91)

O inkâr edenlere de ki: "Eğer vazgeçerlerse geçmişte (yaptıkları) şeyler bağışlanacaktır. Ama yine dönecek olurlarsa, önceki (toplumlara uygulanan) sünnet, muhakkak (onların başından da) geçmiş olacaktır. (Enfal Suresi, 38)

Onlara ayetlerimiz apaçık belgeler olarak okunduğunda, Bizimle karşılaşmayı ummayanlar, derler ki: "Bundan başka bir Kur'an getir veya onu değiştir." De ki: "Benim onu kendi nefsimin bir öngörmesi olarak değiştirmem benim için olacak şey değildir. Ben, yalnızca bana vahyolunana uyarım. Eğer Rabbime isyan edersem, gerçekten ben, büyük günün azabından korkarım." De ki: "Eğer Allah dileseydi, onu size okumazdım ve onu size bildirmezdi. Ben ondan önce sizin içinizde bir ömür sürdüm. Siz yine de akıl erdirmeyecek misiniz?" (Yunus Suresi, 15-16)

KIYAMET SAATİNİ SORANLARA VE AZABI GÖRMEK İSTEYENLERE

İnsanlar, sana kıyamet-saatini sorarlar; De ki: "Onun bilgisi yalnızca Allah'ın Katındadır." Ne bilirsin; belki kıyamet-saati pek yakın da olabilir. (Ahzab Suresi, 63)

İnkâr edenler, dediler ki: "Kıyamet-saati bize gelmez." De ki: "Hayır, gaybı bilen Rabbime andolsun, o muhakkak size gelecektir. Göklerde ve yerde zerre ağırlığınca hiçbir şey O'ndan uzak (saklı) kalmaz. Bundan daha küçük olanı da, daha büyük olanı da, istisnasız, mutlaka apaçık bir kitapta (yazılı)dır." (Sebe Suresi, 3)

Derler ki: "Eğer doğru söylüyorsanız, şu tehdit (ettiğiniz azab) ne zamanmış?"

De ki: "(Bununla ilgili) Bilgi ancak Allah'ın Katındadır. Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım."

Nihayet onu pek yakında gördüklerinde, o inkâr edenlerin yüzleri kötüleşip-karardı. Ve: "İşte bu, sizin (gerçekleşmeyecek diye) öne sürüp durduğunuz şeydir" denildi. De ki: "Haber verir misiniz; eğer Allah, beni ve benimle birlikte olanları yıkıma uğratır ya da bizi esirgerse, (peki) bu durumda kafirleri acı bir azabtan kurtaracak olan kimdir?"

De ki: "O (Allah) Rahman olan (esirgeyen koruyan)dır; biz O'na iman ettik ve O'na tevekkül ettik. Artık siz kimin açık bir sapmışlık içinde olduğunu pek yakında bileceksiniz." De ki: "Haber verin; eğer suyunuz yerin dibine göçüverecek olsa, bu durumda kim size bir akar su kaynağı getirebilir? (Mülk Suresi, 25-30)

DİNE ÖFKE DUYANLARA

Sizler, işte böylesiniz; onları seversiniz, oysa onlar sizi sevmezler. Siz Kitabın tümüne inanırsınız, onlar sizinle karşılaştıklarında "inandık" derler, kendi başlarına kaldıklarında ise, size olan kin ve öfkelerinden dolayı parmak uçlarını ısırırlar. De ki: "Kin ve öfkenizle ölün." Şüphesiz Allah, sinelerin özünde saklı duranı bilendir. (Al-i İmran Suresi, 119)

De ki: "Ey kavmim, bütün yapabileceğinizi yapın; şüphesiz ben de yapıyorum. Bu yurdun (dünyanın) sonu, kimindir, bilip-öğreneceksiniz. Gerçekten zalimler kurtuluşa ermeyeceklerdir." (Enam Suresi, 135)

Onların yürüyecek ayakları var mı? Ya da tutacakları elleri mi var? Veya görecek gözleri mi var? Yoksa işitecek kulakları mı var? De ki: "Ortak koştuklarınızı çağırın, sonra bir düzen (tuzak) kurun da bana göz bile açtırmayın." (Araf Suresi, 195)

İnsanlara, şiddetli bir sıkıntı dokunduktan sonra, bir rahmet dokundurduğumuz zaman, ayetlerimiz konusunda hileli bir düzen kurmak (bir entrika çevirmek) onlar için (bir alışkanlık ve kötü bir edinim)dir. De ki: "Düzen kurmada (karşılık vermede) Allah daha hızlıdır. Şüphesiz, Bizim elçilerimiz, sizin 'geliştirmekte olduğunuz düzenleri' yazmaktadırlar." (Yunus Suresi, 21)

Onlara karşı apaçık olan ayetlerimiz okunduğu zaman, sen o inkâr edenlerin yüzlerindeki 'red ve inkarı' tanıyabilirsin. Neredeyse, kendilerine karşı ayetlerimizi okuyanın üzerine çullanıverecekler. De ki: "Size, bundan daha kötü olanını haber vereyim mi? Ateş... Allah, onu inkâr edenlere va'detmiş bulunmaktadır; ne kötü bir duraktır." (Hac Suresi, 72)

ALLAH'IN AYET İNDİRMESİNİ İSTEYENLERE

"Ona Rabbinden bir ayet indirilmeli değil miydi?" dediler. De ki: Şüphesiz Allah, ayet indirmeye güç yetirendir." Ama onların çoğu bilmezler. (Enam Suresi, 37)

MUCİZE İSTEYENLERE

De ki: "Size Allah'ın hazineleri yanımdadır demiyorum, gaybı da bilmiyorum ve ben size bir meleğim de demiyorum. Ben, bana vahyedilenden

başkasına uymam." De ki: "Kör olanla, gören bir olur mu? Yine de düşünmeyecek misiniz?" (Enam Suresi, 50)

Olanca yeminleriyle, eğer kendilerine bir ayet gelse, kesin olarak ona inanacaklarına dair Allah'a yemin ettiler. De ki: "Ayetler, ancak Allah Katındadır; onlara (mucizeler) gelse de kuşkusuz inanmayacaklarının şuurunda değil misiniz? (Enam Suresi, 109)

Onlar, kendilerine meleklerin gelmesini mi, ya da Rabbinin gelmesini mi veya Rabbinin bazı ayetlerinin gelmesini mi bekliyorlar? Rabbinin ayetlerinden bazılarının geleceği gün, daha önce iman etmemişse veya imanıyla bir hayır kazanmamışsa hiç kimseye imanı yarar sağlamaz. De ki: "Bekleyin, Biz de şüphesiz beklemekteyiz." (Enam Suresi, 158)

Bir de derler ki: "Rabbinden üzerine bir ayet (mucize) indirilse ya!..." De ki: "Gayb yalnızca Allah'ındır, siz bekleyedurun; ben de sizlerle birlikte bekleyenlerdenim." (Yunus Suresi, 20)

İnkâr edenler: "Ona Rabbinden bir ayet (mucize) indirilseydi ya!" derler. De ki: "Şüphesiz Allah, dilediğini şaşırtıp-saptırır, Kendisi'ne katıksızca yöneleni de dosdoğru yola yöneltip-iletir." (Rad Suresi, 27)

De ki: "Eğer yeryüzünde (insan değil de) tatmin bulmuş yürüyen melekler olsaydı, Biz de onlara gökten elçi olarak elbette melek gönderirdik."
De ki: "Benimle aranızda şahid olarak Allah yeter; kuşkusuz O, kullarından gerçeğiyle haberdardır, görendir." (İsra Suresi, 95-96)

Dediler ki: "Ona Rabbinden ayetler (birtakım mucizeler) indirilmeli değil miydi?" De ki: "Ayetler yalnızca Allah'ın Katındadır. Ben ise, ancak apaçık bir uyarıcıyım." (Ankebut Suresi, 50)

RESULÜ ÇIKARCILIKLA SUÇLAYANLARA

İşte Allah'ın hidayet verdikleri bunlardır; öyleyse sen de onların bu hidayetlerine uy. De ki: "Ben bunun için sizden bir ücret istemiyorum. O (Kur'an), alemlere bir 'öğüt ve hatırlatmadan' başkası değildir." (Enam Suresi, 90)

De ki: "Ben sizden bir ücret istemişsem, artık o sizin olsun. Benim ecrim (ücretim), yalnızca Allah'a aittir. O, herşeye şahid olandır." (Sebe Suresi, 47)

RESULÜ YALANLAYANLARA

Şayet seni yalanlayacak olurlarsa, de ki: "Rabbiniz geniş rahmet sahibidir. O'nun şiddetli çarpması, suçlu-günahkarlar topluluğundan geri çevrilemez." (Enam Suresi, 147)

Eğer seni yalanlarlarsa, onlara de ki: "Benim yaptıklarım benim, sizin yaptıklarınız sizindir. Siz benim yaptıklarımdan uzaksınız ve ben de sizin yaptıklarınızdan uzağım." (Yunus Suresi, 41)

KURAN'I RESUL UYDURDU DİYENLERE

Yoksa: "Bunu kendisi yalan olarak uydurdu" mu diyorlar? De ki: "Bunun benzeri olan bir sûre getirin ve eğer gerçekten doğru sözlüyseniz Allah'tan başka çağırabildiklerinizi çağırın." (Yunus Suresi, 38)

Yoksa: "Onu kendisi uydurdu" mu diyorlar? De ki: "Haydi siz, yalan üzere uydurulmuş olarak onun benzeri on sûre getirin ve eğer doğru sözlüyseniz, Allah'tan başka çağırabildiklerinizi çağırın." (Hud Suresi, 13)

Onlar: "Bunu kendisi uydurdu" mu diyorlar? De ki: "Eğer onu ben uydurduysam, günahım bana aittir. Ama ben, sizlerin suç olarak işlemekte olduklarınızdan uzağım." (Hud Suresi, 35)

De ki: "Eğer bütün ins ve cin (toplulukları), bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek üzere toplansa, -onların bir kısmı bir kısmına destekçi olsa bile- onun bir benzerini getiremezler." (İsra Suresi, 88)

Yoksa: "Kendisi onu uydurdu" mu diyorlar? De ki: "Eğer ben uydurdumsa, bu durumda siz, Allah'tan bana (gelecek) hiçbir şeye malik (engel) olamazsınız. Sizin kendisi (Kur'an) hakkında, ne taşkınlıklar yaptığınızı O daha iyi bilendir. Benimle sizin aranızda şahid olarak O yeter. O, çok bağışlayandır, çok esirgeyendir."
De ki: "Ben elçilerden bir türedi değilim, bana ve size ne yapılacağını da bilemiyorum. Ben, yalnızca bana vahyedilmekte olana uyuyorum ve ben, apaçık bir uyarıcıdan başkası değilim."
De ki: "Gördünüz mü-haber verin; eğer (bu Kur'an,) Allah Katından ise, siz de onu inkâr etmişseniz ve İsrailoğullarından bir şahid bunun bir benzerine şahidlik edip iman etmişse ve siz de büyüklük taslamışsanız (bunun sonucu ne olacak)? Şüphesiz Allah, zalim olan bir kavmi hidayete erdirmez. (Ahkaf Suresi, 8-10)

ŞİRK KOŞANLARA

Şirk koşanlar diyecekler ki: "Allah dileseydi ne biz şirk koşardık, ne atalarımız ve hiçbir şeyi de haram kılmazdık." Onlardan öncekiler de, Bizim zorlu-azabımızı tadıncaya kadar böyle yalanladılar. De ki: "Sizin yanınızda, bize çıkarabileceğiniz bir ilim mi var? Siz ancak zanna uymaktasınız ve siz ancak "zan ve tahminle yalan söylersiniz." (Enam Suresi, 148)

Her nefsin bütün kazandıkları üzerinde gözetici olana mı (baş kaldırılır?) Onlar Allah'a ortaklar koştular. De ki: "Bunları adlandırın (bakalım) Yoksa siz yeryüzünde bilmeyeceği bir şeyi O'na haber mi veriyorsunuz? Yoksa sözün zahirine (veya boş ve süslü olanına)mi (kanıyorsunuz)? Hayır, inkâr edenlere kendi hileli-düzenleri süslü-çekici gösterilmiştir ve onlar (doğru) yoldan alıkonulmuşlardır. Allah, kimi saptırırsa, artık onun için hiçbir yol gösterici yoktur. (Rad Suresi, 33)

O'nun yolundan saptırmak için Allah'a eşler koştular. De ki: "Yararlanın. Çünkü elbette sizin varışınız ateşedir." (İbrahim Suresi, 30)

De ki: "Siz, Allah'ın dışında taptığınız ortaklarınızı gördünüz mü? Bana haber verin; yerden neyi yaratmışlardır? Ya da onların göklerde bir ortaklığı mı var? Yoksa Biz onlara bir kitap vermişiz de onlar bundan (dolayı) apaçık bir belge üzerinde midirler? Hayır, zulmedenler, birbirlerine aldatmadan başkasını vaadetmiyorlar. (Fatır Suresi, 40)

İnsana bir zarar dokunduğu zaman, gönülden katıksızca yönelmiş olarak Rabbine dua eder. Sonra ona Kendinden bir nimet verdiği zaman, daha önce O'na dua ettiğini unutur ve O'nun yolundan saptırmak amacıyla Allah'a eşler koşmaya başlar. De ki: "İnkârınla biraz (dünya zevklerinden) yararlan; çünkü sen, ateşin halkındansın." (Zümer Suresi, 8)

KUŞKU DUYANLARA

De ki: "Ey insanlar, eğer benim dinimden yana bir kuşku içindeyseniz, ben, sizin Allah'tan başka ibadet ettiklerinize ibadet etmiyorum, ancak ben, sizin hayatınıza son verecek olan Allah'a ibadet ederim. Ben, mü'minlerden olmakla emrolundum." (Yunus Suresi, 104)

İMAN ETMEYENLERE

İman etmeyenlere de ki: "Yapabileceğinizi yapın; elbette biz de yapacağız."
Ve gözleyip durun; gerçekten Biz de gözleyip duruyoruz. (Hud Suresi, 121-122)

RİSALETİ KABUL ETMEYENLERE

O inkâr edenler şöyle derler: "Sen gönderilmiş (Allah'ın bir elçisi) değilsin." De ki: "Benimle sizin aranızda şahid olarak Allah yeter ve yanlarında kitabın ilmi bulunanlar da (bu gerçeği bilir)." (Rad Suresi, 43)

DİRİLİŞİ YALANLAYANLARA

Dediler ki: "Biz kemikler haline geldikten, toprak olup ufalandıktan sonra mı, gerçekten biz mi yeni bir yaratılışla diriltileceğiz?"

De ki: "İster taş olun, ister demir."

"Ya da göğüslerinizde büyümekte olan (veya büyüttüğünüz) bir yaratık (olun)." Bizi kim (hayata) geri çevirebilir" diyecekler. De ki: "Sizi ilk defa yaratan." Bu durumda sana başlarını alaylıca sallayacaklar ve diyecekler ki: "Ne zamanmış o?" De ki: "Umulur ki pek yakında." (İsra Suresi, 49-51)

Kendi yaratılışını unutarak Bize bir örnek verdi; dedi ki: "Çürümüş-bozulmuşken, bu kemikleri kim diriltecekmiş?" De ki: "Onları, ilk defa yaratıp-inşa eden diriltecek. O, her yaratmayı bilir." (Yasin Suresi, 78-79)

De ki: "Evet, üstelik boyun bükmüş kimseler olarak (diriltileceksiniz)." (Saffat Suresi, 18)

MÜMİNLERLE MÜCADELEYE GİRİŞENLERE

Eğer seninle mücadeleye girişirlerse, de ki: "Allah, yapmakta olduklarınızı daha iyi bilir."

"Allah, kıyamet günü, kendisinde ihtilafa düştüğünüz şey hakkında aranızda hükmedecektir." (Hac Suresi, 68-69)

İNKARCILARA ALLAH'IN VERECEĞİ CEZANIN BİLDİRİLMESİ

De ki: "Allah Katında, 'kesinleşmiş bir ceza olarak' bundan daha kötüsünü haber vereyim mi? Allah'ın kendisine lanet ettiği, ona karşı gazablandığı ve onlardan maymunlar ve domuzlar kıldığı ile tağuta tapanlar; işte bunlar, yerleri daha kötü ve dümdüz yoldan daha çok sapmışlardır." (Maide Suresi, 60)

İNSANIN ACZİNİN ANLATILMASI

De ki: "Düşündünüz mü hiç; eğer size Allah'ın azabı gelirse ya da saat (kıyamet) gelip çatarsa, Allah'tan başkasını mı çağıracaksınız? Eğer doğru sözlüler iseniz (çağırın bakalım)." (Enam Suresi, 40)

De ki: "Düşündünüz mü hiç; eğer Allah sizin işitmenizi ve görmenizi alıverir ve kalplerinizi mühürlerse, onları size Allah'tan başka getirebilecek ilah kimdir?" Bak, Biz nasıl ayetleri 'çeşitli biçimlerde açıklıyoruz da' sonra onlar (yine) sırt çevirip-engelliyorlar?

De ki: "Düşündünüz mü hiç; size Allah'ın azabı apansız ya da açıktan geliverirse, zulme sapan kavimden başkası mı yıkıma uğrayacak?" (Enam Suresi, 46-47)

De ki: "Sizi karanın ve denizin karanlıklarından kim kurtarmaktadır ki, siz (açıktan ve) gizliden gizliye ona yalvararak dua etmektesiniz: -Andolsun, bizi bundan kurtarırsan, gerçekten şükredenlerden oluruz."

De ki: "Ondan ve her türlü sıkıntıdan sizi Allah kurtarmaktadır. Sonra siz yine şirk koşmaktasınız."

De ki: "O, size üstünüzden ya da ayaklarınızın altından azab göndermeye veya sizi parça parça birbirinize kırdırıp kiminizin şiddetini kiminize taddırmaya güç yetirendir." Bak, iyice kavrayıp-anlamaları için ayetleri nasıl çeşitli biçimlerde açıklıyoruz? (Enam Suresi, 63-65)

De ki: "Gördünüz mü söyleyin; Allah, kıyamet gününe kadar geceyi sizin üzerinizde kesintisizce sürdürecek olsa, Allah'ın dışında size aydınlık verecek ilah kimdir? Yine de dinlemeyecek misiniz?"

De ki: "Gördünüz mü söyleyin, Allah kıyamet gününe kadar gündüzü sizin üzerinizde kesintisizce sürdürecek olsa Allah'ın dışında size içinde dinleneceğiniz geceyi getirecek ilah kimdir? Yine de görmeyecek misiniz? (Kasas Suresi, 71-72)

De ki: "Size bir kötülük isteyecek olsa sizi Allah'tan koruyacak veya size bir rahmet isteyecek olsa (buna engel olacak) kimdir?" Onlar, kendileri için Allah'ın dışında ne bir veli, ne bir yardımcı bulamazlar. (Ahzab Suresi, 17)

De ki: "Şüphesiz benim Rabbim rızkı dilediğine genişletir-yayar ve kısar da. Ancak insanların çoğu bilmiyorlar." (Sebe Suresi, 36)

CEHENNEM EHLİNİN ARALARINDAKİ TARTIŞMALAR

Bu, cehennem halkının birbiriyle çekişmesi kesin bir gerçektir. (Sad Suresi, 64)

Kuran'da, yaşamlarına son verilirken inkar edenlerin büyük bir azap çekecekleri haber verilir. Canlarının sırtlarına ve yüzlerine vurularak zorlukla çıkarılacağı, ölümün şiddetli sarsıntılarını yaşayacakları ve meleklerin kendilerine ebedi azabı müjdeleyecekleri ayetlerde belirtilmiştir. Bu durum bir ayette şöyle ifade edilir:

Melekler kendi nefislerine zulmedenlerin hayatına son verecekleri zaman derler ki: "Nerde idiniz?" Onlar: "Biz, yeryüzünde zayıf bırakılmışlar (müstaz'aflar) idik." derler. (Melekler de:) "Hicret etmeniz için Allah'ın arzı geniş değil miydi" derler. İşte onların barınma yeri cehennemdir. Ne kötü yataktır o? Ancak erkeklerden, kadınlardan ve çocuklardan müstaz'aflar olup hiçbir çareye güç yetiremeyenler ve bir yol (çıkış) bulamayanlar başka. Umulur ki Allah bunları affeder. Allah affedicidir, bağışlayıcıdır. (Nisa Suresi, 97-99)

Buradan da anladığımız gibi, inkarcıların ölüm anında kendilerini zayıf, çaresiz ve suçsuz gösterme çabaları sonuçsuz kalacaktır. Bu, onları gittikçe artan bir umutsuzluğa ve cehennemin korkunçluğunun yol açtığı bir dehşete sürüklemektedir. Bu sebeple her cehennemlik kişi tüm yandaşlarını "satmakta", kendisinin azaptan kurtulamayacağını anlayınca arkadaşlarının da aynı azabı, hatta daha şiddetlisini çekmesini istemektedir. Kuran'da bu durum şöyle anlatılır:

"...Her bir ümmet girişinde kendi kardeşini (benzerini) lanetler. Nitekim hepsi birbiri ardınca orada toplanınca, en sonda yer alanlar, en önde gelenler için: 'Rabbimiz, işte bunlar bizi saptırdı, öyleyse ateşten kat kat arttırılmış bir azap ver diyecekler. (Allah da:) 'Hepsi için kat kattır. Ancak siz bilmezsiniz diyecek." (Araf Suresi, 38)

Cehennemde, bu insanlar geçmişte kendilerine itaat ettikleri ve onları yoldan çıkarmış olan "efendilerine" ve "büyüklerine" Allah'tan iki kat büyük bir azap ve büyük bir lanet isterler. Aralarındaki göstermelik birlik ve dayanışma, inananlara karşı yürüttükleri ortak çaba ve işbirliği artık ebediyen yok olmuştur. Ne dostluk, ne akrabalık bağları burada devam etmeyecektir.

Kuran'da geçen ifadeyle, "orada birbirleriyle çekişip tartışarak" derler ki (Şuara Suresi, 96), "...Artık bizim için ne bir şefaatçi var, ne de candan bir dost." (Şuara Suresi, 100-101) Aksine cehennemlikler, kendilerini saptırmış olan arkadaşlarını "Ayaklarının altına almak ve onları en aşağılarda bulunanlardan yapmak" (Fussilet Suresi, 29) çabasındadırlar.

Bu kavga ve karmaşa ortamında, aralarındaki tartışmalar da birbirlerini suçlamaktan ibarettir. Kuran'da Allah onların tartışmalarını şu şekilde haber verir:

"İnkâr edenler dedi ki: 'Biz kesin olarak, ne bu Kur'an'a inanırız, ne ondan önceki (indirile)ne.' Sen o zulmedenleri, Rableri huzurunda tutuklanmış olarak görsen; sözü (suçlamaları) birbirlerine karşı evirip-çevirir (birbirlerine yöneltirler). Za'fa uğratılan (müstaz'af)lar, büyüklük taslayanlara derler ki: 'Eğer sizler olmasaydınız, gerçekten bizler mü'min (kimse)ler olurduk." (Sebe Suresi, 31)

"Ateşin içinde, iddialar öne sürüp karşılıklı tartışırlarken zayıf olanlar, büyüklenen (müstekbir)lere derler ki: 'Gerçekten biz, size uymuş (teb'anız) olan kimselerdik. Şimdi siz, ateşten bir parçasını olsun, bizden uzaklaştırabilir misiniz?'" (Mümin Suresi, 47)

Görüldüğü gibi cehennem ehlinin aralarındaki tartışmalar, birbirlerine suç atma, kendilerini masum ve suçsuz kabul ettirme ve başlarına gelen bu korkunç sonun tek sebebi olarak karşısındakini gösterme şeklinde olmaktadır. Dünya hayatında Allah'ı ve din ahlakını inkar edip, Kuran'a inanmamakta büyük bir "kararlılık" göstermişken, cehenneme girince "...eğer sizler olmasaydınız gerçekten bizler mümin (kimse)ler olurduk" (Sebe Suresi, 31) demeleri, sahip oldukları ikiyüzlü karakteri açıkça ortaya koymaktadır.

Burada dikkat çekici bir nokta daha bulunmaktadır: Her ne kadar bu insanlar zaten mümin kimseler değillerse de ve azgın bir kişiliğe sahipseler de, onları yoldan saptırmak için ekstra bir çaba gösteren ve planlar yapıp düzen kuran birtakım insanlar da vardır. Sebe Suresi'nin 33. ayetinde cehennemdekilerin tartışmaları anlatılırken Allah şöyle haber verir: "Za'fa uğratılanlar da büyüklük taslayanlara: 'Hayır, siz gece ve gündüz hileli düzenler kurup bizim Allah'ı inkar etmemizi ve O'na eşler koşmamızı bize emrediyordunuz' dediler." Saffat Suresi'nin 28. ayetine göre de, cehennemlikler, saptırıcılarına "gerçekten sizler bize sağdan yana gelip yanaşıyordunuz" diyeceklerdir.

Peki kimdir bu planlar yapıp düzen kuranlar ve insanları Allah'ın doğru yolundan saptırmaya çalışanlar? İşte bunlar, şüphesiz ki "şeytanın fırkasıdır"...

KURAN'DA SOHBET ADABI

En başta da belirttiğimiz gibi, müminler için karşılıklı sohbet ve bu sohbet sırasında Allah'ın anılması son derece önemli bir ibadettir. Karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı bir ortamda seviyeli bir konuşma üslubu ile imani konulardaki tefekkürlerini birbirlerine anlatır, ayetleri birlikte okuyup düşünürler. Üslubun sevgi ve saygı içinde tutulması çok önemlidir. Nitekim Allah "Kullarıma, sözün en güzel olanını söylemelerini söyle. Çünkü şeytan aralarını açıp bozmaktadır..." (İsra Suresi, 53) emriyle de bu üslubun korunmasını hükme bağlar.

Zümer Suresi 18. ayetinde ise Allah'ın kendilerini hidayete erdirdiği kimselerin, yani temiz akıl sahiplerinin, "sözü işittiklerini ve en güzel olanına uyduklarını" belirtmiştir.

Müminlerin yaşadığı evler için Allah, "Allah'ın yüceltilmesine ve isminin zikredilmesine izin verdiği yerler" şeklinde buyurmaktadır. Müminler "... onların içinde sabah akşam O'nu tesbih ederler." (Nur Suresi, 36) İşte bu evlerde iman edenler karşılıklı sohbet etmekte ve Allah'ı anmaktadırlar. Üstelik Enfal Suresi'nin 2. ayetinde bildirildiği gibi onların "... Allah anıldığı zaman yürekleri ürperir..." Bu yüzdendir ki müminlerin Allah'ı anmaları son derece içli ve samimi, her kelimesi hikmet yüklü, Kuran ayetlerinden örneklerle donatılmış ihlaslı sohbetlerdir.

Gerçekte müminler, dünyada da cennet ortamını mümkün olduğu kadar oluşturmaya çalışmaktadırlar. Bu amaçla içinde oturdukları evler aslında, içlerinde cennettekinin benzeri sohbetler yapılan, gülünen, neşeli konuşmaların yapıldığı, aynı zamanda Allah'ın ayetlerinin okunduğu, hikmetinin konuşulduğu yerlerdir. Kuran'da detaylı tasviri yapılmış olan cennet sohbeti, karşılıklı tahtlar üzerine oturularak yapılır. Müminler orada Allah'ı anarlar, saçma ve boş bir konuşma olmaz. Bütün müminler kendilerine rahmet gösteren ve kendilerini bağışlayan Allah'a şükretmektedirler.

Cennetteki sohbetin ve zikrin benzeri elbette dünyada da müminler arasında gerçekleşir. Nitekim Kuran'a göre müminler için en büyük ibadet, Allah'ı zikretmektir. Bunun yeri ve zamanı yoktur, müminlerin arasında her ortamda Allah'ın anıldığı sohbetler oluşabilir. Bunu Allah Kuran'da şöyle haber verir:

"Onlar ayakta iken, otururken, yan yatarken Allah'ı zikrederler ve göklerin ve yerin yaratılışı konusunda düşünürler. (Ve derler ki:) 'Rabbimiz, Sen bunu boşuna yaratmadın. Sen pek Yücesin, bizi ateşin azabından koru." (Al-i İmran Suresi, 191)

Müminlerin sohbetleri birbirinden çok farklı konularda olabilir, sonuçta her konuşma, her sohbet muhakkak Allah'a bağlandığı için müminin sohbetinde 'boş konuşma' olmaz. Allah'tan bahsedilmeyen, sonucunun Allah'a bağlanılmadığı bir sohbet

insanın ruhuna sıkıntı veren boş bir konuşmaya döner. Bu yüzden müminler, örneğin güzel ve estetik bir ev gördüklerinde bunun üzerinde sohbet ederler, çünkü güzel ve estetik evler cennet nimetlerindendir.

Bu konuda sohbet etmek müminin şevkini ve cennete olan isteğini kamçılar. Mühim olan bu evin, dünyanın geçici bir metaı olduğunu, yok olmaya mahkum olduğunu, Allah'ın bu görüntüyü müminleri denemek amacıyla yarattığını unutmamaktır. Çünkü inkarcılar da böyle bir ev hakkında saatlerce konuşabilirler. Müminin farkı, tüm konuşmalarında Allah'ı anmasıdır. Çünkü müminler, "...kalpleri yalnızca Allah'ın zikriyle mutmain olanlardır." (Rad Suresi, 28)

Allah müminlere has vasıfları sayarken bir ayette, "...ne ticaret ne alış-veriş onları Allah'ı zikretmekten, dosdoğru namazı kılmaktan ve zekatı vermekten 'tutkuya kaptırıp alıkoymaz' (Nur Suresi, 37) şeklinde buyurmaktadır. Allah'ın zikri tek başına, iki kişiyle, ya da bir topluluk içinde de yapılabilir. Şüphesiz kişinin kendi başına kaldığında yaptığı zikir de çok önemlidir. Çünkü bu ruh hali, onun gün içindeki tüm hareketlerine yansıyacaktır. Böylece mümin, Allah ile olan yakın bağlantısını hiç kaybetmeyerek karşısına çıkan imtihanları rahatlıkla aşacak, yaptığı tüm hareketleri ecir kazanma niyetiyle yapacaktır.

Sohbet Adabı

İnsanların fikirleri, karşı tarafa olan sevgi ve saygıları en çok sohbetlerine yansır. Bu nedenle önemli olan, İslam ahlakının gereği olan sohbet adabına uygun davranışlarla, herkesin sohbetten istifade etmesini sağlamaktır.

Bilmişlikten kaçınmak

Sohbet ederken rahatsızlık verici ortamlar oluşturan davranışlardan biri bilmişlik yapmaktır. Bilmişlik yapmak; sürekli kendi doğrularını öne çıkararak, saygısız bir üslupla konuşmak olarak tanımlanabilir. Böyle bir üslupla konuşan insanlar, sandıklarının aksine karşı tarafta son derece itici bir izlenim uyandırırlar.

Başkalarına da konuşma hakkı vermek

Konuşan bir kişiyi sözünü kesmeden, nezaketle sonuna kadar dinlemek, söylediklerini anlamaya çalışmak Allah'ın rızasını kazandıracağı umulan güzel tavırlardandır. Bu tavır, konuşmacıya ve söylediklerine duyulan saygının bir göstergesidir. Ancak "baskın çıkacak şekilde, sürekli vurgulu bir tonda konuşanlar saygın, karakterli kişilerdir" mantığı da oldukça yanlıştır. Bilakis sesini yükselterek, başkasının sözünü kesen, yanındakilere konuşma hakkı tanımayan kişilerin bu davranışı, cehaletlerinin bir göstergesidir. Bir süre sonra yanındakilere konuşma hakkı vermeyen ve onları susturan bir kişiyle konuşmak, sohbetten çok eziyete dönüşebilir. O anda yanındakilerin susması ise, o kişiyi dinlediklerinin ve önemsediklerinin değil, genellikle artık bu aşamadan sonra ona katlandıklarının bir göstergesidir.

Uzmanlık gerektiren konularda, uzman bir kişinin konuşması tabi ki çok normaldir. Ancak şahsi kanaat ve fikir bildirilen konularda sohbete herkes katılmalı, herkes kendi fikrini belirtmelidir. Bu şekilde herkesin kanaati öğrenilir, kişiliği hakkında fikir edinme imkanı oluşur. “Benden az biliyor, o nedenle konuşmasın” ya da “Sadece bilenler konuşsun” şeklindeki düşünce şekilleri son derece yanlıştır. Belki bir kişi diğerine göre daha az şey biliyor olabilir, ama Allah’ın lütfettiği hikmet sayesinde olayların çok daha bilinmeyen, girift yönlerini fark etmiş olabilir. Konuya tüm detayları ile hakim olan kişi ise, belki detaylarda boğulmuş ve o konunun hikmetli yönlerini görememiş olabilir. Bu nedenlerle, sohbete katılan her kişinin kendi fikrini beyan etmesi, ortaya yeni fikirlerin ve farklı bakış açılarının çıkması açısından çok önemlidir.

Nefsini ön plana çıkartacak konuşmalardan kaçınmak

Pek çok sohbet ortamında insanların konuşana kulak vermemeleri, birbirlerinin sözünü dinlememeleri, aynı anda tartışır şekilde konuşmaları alışılmış davranışlardır. Özellikle televizyonlardaki bazı tartışma programlarında bunun örneklerine sıkça rastlanır. Her biri kendi dalında uzmanlaşmış kimseler bile kimi zaman nezaketten ve saygıdan tamamen uzak bir üslup sergileyebilmektedirler. Bu gibi kişiler, birbirlerinin anlattıklarından istifade etmek yerine, kibirli bir üslupla kendi sözlerini dinletip kabul ettirmeye çalışırlar.

Müslümanların ise kendilerini ön plana çıkarmak, öne geçip üste çıkmak, son sözü söylemek gibi nefsani amaçları yoktur. Bu nedenle üslupları itidalli ve sakindir. Kuran ahlakından kaynaklanan nezaket anlayışları gereği önceliği her zaman birbirlerine tanır, birbirlerinin anlattıklarından en iyi şekilde istifade etmeye çalışırlar.

Gereksiz konuşmalardan kaçınmak

Bazı konuşmacılar kimi zaman sırf bir konuda ne kadar derin bilgiye sahip olduklarını ortaya koyabilmek için, dinleyenlerin hiçbir şekilde işine yaramayacak pek çok gereksiz konuşma yaparlar. Kimi zaman da kısa birkaç cümleyle anlatabilecekleri bir konuyu, iki-üç saatlik bir konuşmanın içinde boğarlar. Bu gibi konuşmalar karşıdaki kişinin kalbinde istenen etkiyi uyandırmadığı gibi aynı zamanda da onu sıkar. Hiç kimse böyle insanları dinlemekten hoşlanmaz.

Lafı uzatarak karşı tarafta rahatsızlık oluşturmamak, bir sohbet sırasında çok dikkat edilmesi gereken hususların başında gelmektedir. Özellikle de tek bir kişinin sözü alıp, hiç durmaksızın konuşması, diğer kişilere söz vermeyerek sohbeti tek kişilik bir konferansa dönüştürmesi, Müslümanların samimi sohbet adaplarına uymayan bir davranıştır. Oysa iman eden bir insan, bir konuyu olabilecek en açık ve anlaşılır, en özlü, etkileyici ve karşı tarafa fayda sağlayacak bir üslup ile anlatır. Konuşmada daima hikmetin esas olduğunu bilerek hareket eder.

Uzun cümlelerden, tekrarlardan kaçınmak

Bunun yanı sıra, sohbet ederken çok uzun cümleler kurmak da karşı tarafı rahatsız eden tavırlardan biridir. Adabın, konuşma arasında bir boşluk bırakarak, karşı tarafın varsa fikrinin alınması şeklinde olması gerekir. Lafı alan kişinin de aynı şekilde cümleleri tekrarlamaktan kaçınması, uzun konuşmamaya dikkat etmesi önemlidir. Birisinin söylemek istediği bir sözü varken konuyu değiştirip konudan konuya geçmemesi, karşıdaki insanı onun yüzüne bakarak dinlemesi, vakti olmayan, gitmesi gereken birisini dinlemek zorunda bırakmaması gerekir.

İtidalli bir ses tonu kullanmak

Sohbet esnasında yapılan önemli bir başka hata da, kullanılan ses tonudur. Bazı kişiler kendilerini haklı göstermek, karşı tarafı yıldırmak, ikna etmek veya susturup üste çıkmak için bağırmaya yakın bir ses tonu ile konuşurlar. Oysa Müslümanların ses tonu itidallidir. Allah Kuran'da bu konuyu müminlere, Hz. Lokman'ın oğluna verdiği bir öğüdü bildirerek hatırlatmıştır:

Yürüyüşünde orta bir yol tut, sesinden de (yüksek perdeleri) eksilt. Çünkü, seslerin en çirkin olanı gerçekten eşeklerin sesidir. (Lokman Suresi, 19)

Ölçülü, nezaketli ve saygılı bir üslup kullanmak

Müminler güzel ahlaklarının bir gereği olarak konuşmalarında son derece 'ölçülü ve saygılı bir üslup kullanırlar'. Karşılarındaki kişinin yaşı, kültür düzeyi, zeka ya da akıl seviyesi, zengin ya da fakir olması onların bu üslubunu değiştirmez. Rabbimiz'in Kuran'da bildirdiği "...Ve her bilgi sahibinin üstünde daha iyi bir bilen vardır." (Yusuf Suresi, 76) ayeti gereği örnek bir tevazuya sahip oldukları için, karşılarındaki kişilerin düşüncelerine değer verirler.

Din ve mukaddesatla ilgili konuşurken...

Sohbet sırasında titizlikle kaçınılması gereken en vahim hatalardan biri de din ve mukaddesat ile ilgili yapılan espriler, alaycı konuşmalardır. Eğer sohbet esnasında bir kişi bu şekilde bir konuşma yapıyorsa, o kişinin sözü hemen kesilmelidir, saygıya uygun olmayan bu esprinin yanlışlığı bu kişiye anlatılmalı, söz konusu kişi muhakkak uyarılmalıdır. Böyle bir espri ya da alaylı söz karşısında gülmek, aynı hataya ortak olmak anlamına geleceği için, tüm Müslümanlar böyle bir tavrı hemen protesto etmeli, duydukları rahatsızlığı çok açık ve kesin bir dille ifade etmelidirler. Allah Nisa Suresi'nde iman edenlere şu şekilde emretmektedir:

O, size Kitap'ta: "Allah'ın ayetlerinin inkar edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğinizde, onlar bir başka söze dalıp geçinceye kadar, onlarla oturmayın, yoksa siz de onlar gibi olursunuz" diye indirdi. Doğrusu Allah,

münafıkların ve kafirlerin tümünü cehennemde toplayacak olandır. (Nisa Suresi, 140)

Din ve mukaddesat ile ilgili espriler yapmak, yine mukaddesata yönelik fıkraları aktararak münasebetsiz izahlarda bulunmak, cennet ve cehennem ile ilgili fıkralar anlatmak bir çeşit dinsizlik propagandasıdır. Ve tüm Müslümanlar da böyle bir hataya ortak olmaktan şiddetle sakınmalıdırlar. Allah Kuran ayetlerinde ancak iman etmeyen kişilerin din ve mukaddesat ile alay ettiklerini bildirmektedir:

Onlara sorarsan, andolsun: "Biz dalmış, oyalanıyorduk" derler. De ki: "Allah ile, O'nun ayetleriyle ve elçisiyle mi alay ediyordunuz?" (Tevbe Suresi, 65)

İşte bu nedenle de Müslümanlar, kendileri böyle bir üsluptan titizlikle kaçındıkları gibi, bu yönde saygıya uygun olmayan bir üslup kullanıldığında da tavırlarını en açık şekilde göstermeli, rahatsızlıklarını dile getirmeli ve ilgili kişiyi samimiyetle uyarmalıdırlar. Çünkü Kuran ahlakına uygun olan davranış budur.

En güzel karşılığı vermek

Müminler Kuran ahlakını, Allah'ın rızasını kazanabilmek için yaşarlar. Karşılarındaki insanları müstakil birer varlık olarak düşünüp, her birine ayrı bir tavır ile yaklaşacak olurlarsa, Kuran ahlakını gereği gibi yaşayamamış olacaklarını bilirler. Bu nedenle karşılaştıkları her insanın, Allah'ın dünya hayatında kendileri için yarattığı imtihanın bir parçası olduğunun bilincinde ve İslam ahlakını temsil etmenin şuuruyla hareket ederler. Her insanın sözüne en güzel şekilde karşılık vermeye çalışırlar. Kuran'da müminlerin uyması gereken bu ahlak şu şekilde bildirilmiştir:

Bir selamla selamlandığınızda, siz ondan daha güzeliyle selam verin ya da aynıyla karşılık verin. Şüphesiz, Allah herşeyin hesabını tam olarak yapandır. (Nisa Suresi, 86)

Yüce Rabbimiz'in Kuran ayetleri ve Peygamberimiz (sav) aracılığıyla bildirdiği konuşma adabı, insanlara hem bu dünyada hem de ahirette sayısız güzellik kazandıracaktır. Bu durum Kuran ayetlerinde şu şekilde bildirilir:

"...Güzel bir söz, güzel bir ağaç gibidir ki, onun kökü sabit, dalı ise göktedir. Rabbinin izniyle her zaman yemişini verir. Allah insanlar için örnekler verir; umulur ki onlar öğüt alır-düşünürler" (İbrahim Suresi, 24-25)

DARWINİZM'İN ÇÖKÜŞÜ

Darwinizm, yani evrim teorisi, yaratılış gerçeğini reddetmek amacıyla ortaya atılmış, ancak başarılı olamamış bilim dışı bir safsatadan başka bir şey değildir. Canlılığın, cansız maddelerden tesadüfen oluştuğunu iddia eden bu teori, evrende ve canlılarda çok açık bir "tasarım" bulunduğunun bilim tarafından ispat edilmesiyle çürümüştür. Böylece Allah'ın tüm evreni ve canlıları yaratmış olduğu gerçeği, bilim tarafından da kanıtlanmıştır. Bugün evrim teorisini ayakta tutmak için dünya çapında yürütülen propaganda, sadece bilimsel gerçeklerin çarpıtılmasına, taraflı yorumlanmasına, bilim görüntüsü altında söylenen yalanlara ve yapılan sahtekarlıklara dayalıdır.

Ancak bu propaganda gerçeği gizleyememektedir. Evrim teorisinin bilim tarihindeki en büyük yanılgı olduğu, son 20-30 yıldır bilim dünyasında giderek daha yüksek sesle dile getirilmektedir. Özellikle 1980'lerden sonra yapılan araştırmalar, Darwinist iddiaların tamamen yanlış olduğunu ortaya koymuş ve bu gerçek pek çok bilim adamı tarafından dile getirilmiştir. Özellikle ABD'de, biyoloji, biyokimya, paleontoloji gibi farklı alanlardan gelen çok sayıda bilim adamı, Darwinizm'in geçersizliğini görmekte, canlıların kökenini artık yaratılış gerçeğiyle açıklamaktadırlar.

Evrim teorisinin çöküşünü ve yaratılışın delillerini diğer pek çok çalışmamızda bütün bilimsel detaylarıyla ele aldık ve almaya devam ediyoruz. Ancak konuyu, taşıdığı büyük önem nedeniyle, burada da özetlemekte yarar vardır.

Darwin'i Yıkan Zorluklar

Evrim teorisi, tarihi eski Yunan'a kadar uzanan bir öğreti olmasına karşın, kapsamlı olarak 19. yüzyılda ortaya atıldı. Teoriyi bilim dünyasının gündemine sokan en önemli gelişme, Charles Darwin'in 1859 yılında yayınlanan Türlerin Kökeni adlı kitabıydı. Darwin bu kitapta dünya üzerindeki farklı canlı türlerini Allah'ın ayrı ayrı yarattığı gerçeğine karşı çıkıyordu. Darwin'e göre, tüm türler ortak bir atadan geliyorlardı ve zaman içinde küçük değişimlerle farklılaşmışlardı.

Darwin'in teorisi, hiçbir somut bilimsel bulguya dayanmıyordu; kendisinin de kabul ettiği gibi sadece bir "mantık yürütme" idi. Hatta Darwin'in kitabındaki "Teorinin Zorlukları" başlıklı uzun bölümde itiraf ettiği gibi, teori pek çok önemli soru karşısında açık veriyordu.

Darwin, teorisinin önündeki zorlukların gelişen bilim tarafından aşılacağını, yeni bilimsel bulguların teorisini güçlendireceğini umuyordu. Bunu kitabında sık sık belirtmişti. Ancak gelişen bilim, Darwin'in umutlarının tam aksine, teorinin temel iddialarını birer birer dayanaksız bırakmıştır.

Darwinizm'in bilim karşısındaki yenilgisi, üç temel başlıkta incelenebilir:

1) Teori, hayatın yeryüzünde ilk kez nasıl ortaya çıktığını asla açıklayamamaktadır.

2) Teorinin öne sürdüğü "evrim mekanizmaları"nın, gerçekte evrimleştirici bir etkiye sahip olduğunu gösteren hiçbir bilimsel bulgu yoktur.

3) Fosil kayıtları, evrim teorisinin öngörülerinin tam aksine bir tablo ortaya koymaktadır.

Bu bölümde, bu üç temel başlığı ana hatları ile inceleyeceğiz.

Aşılamayan İlk Basamak: Hayatın Kökeni

Evrim teorisi, tüm canlı türlerinin, bundan yaklaşık 3.8 milyar yıl önce ilkel dünyada ortaya çıkan tek bir canlı hücreden geldiklerini iddia etmektedir. Tek bir hücrenin nasıl olup da milyonlarca kompleks canlı türünü oluşturduğu ve eğer gerçekten bu tür bir evrim gerçekleşmişse neden bunun izlerinin fosil kayıtlarında bulunamadığı, teorinin açıklayamadığı sorulardandır. Ancak tüm bunlardan önce, iddia edilen evrim sürecinin ilk basamağı üzerinde durmak gerekir. Sözü edilen o "ilk hücre" nasıl ortaya çıkmıştır?

Evrim teorisi, yaratılışı reddettiği, hiçbir doğaüstü müdahaleyi kabul etmediği için, o "ilk hücre"nin, hiçbir tasarım, plan ve düzenleme olmadan, doğa kanunları içinde rastlantısal olarak meydana geldiğini iddia eder. Yani teoriye göre, cansız madde tesadüfler sonucunda ortaya canlı bir hücre çıkarmış olmalıdır. Ancak bu, bilinen en temel biyoloji kanunlarına aykırı bir iddiadır.

"Hayat Hayattan Gelir"

Darwin, kitabında hayatın kökeni konusundan hiç söz etmemişti. Çünkü onun dönemindeki ilkel bilim anlayışı, canlıların çok basit bir yapıya sahip olduklarını varsayıyordu. Ortaçağ'dan beri inanılan "spontane jenerasyon" adlı teoriye göre, cansız maddelerin tesadüfen biraraya gelip, canlı bir varlık oluşturabileceklerine inanılıyordu. Bu dönemde böceklerin yemek artıklarından, farelerin de buğdaydan oluştuğu yaygın bir düşünceydi. Bunu ispatlamak için de ilginç deneyler yapılmıştı. Kirli bir paçavranın üzerine biraz buğday konmuş ve biraz beklendiğinde bu karışımdan farelerin oluşacağı sanılmıştı.

Etlerin kurtlanması da hayatın cansız maddelerden türeyebildiğine bir delil sayılıyordu. Oysa daha sonra anlaşılacaktı ki, etlerin üzerindeki kurtlar kendiliklerinden oluşmuyorlar, sineklerin getirip bıraktıkları gözle görülmeyen larvalardan çıkıyorlardı.

Darwin'in *Türlerin Kökeni* adlı kitabını yazdığı dönemde ise, bakterilerin cansız maddeden oluşabildikleri inancı, bilim dünyasında yaygın bir kabul görüyordu. Oysa Darwin'in kitabının yayınlanmasından beş yıl sonra, ünlü Fransız biyolog Louis Pasteur, evrime temel oluşturan bu inancı kesin olarak çürüttü. Pasteur yaptığı uzun çalışma ve deneyler sonucunda vardığı sonucu şöyle özetlemişti:

"Cansız maddelerin hayat oluşturabileceği iddiası artık kesin olarak tarihe gömülmüştür." (Sidney Fox, Klaus Dose, Molecular Evolution and The Origin of Life, New York: Marcel Dekker, 1977, s. 2)

Evrim teorisinin savunucuları, Pasteur'ün bulgularına karşı uzun süre direndiler. Ancak gelişen bilim, canlı hücresinin karmaşık yapısını ortaya çıkardıkça, hayatın kendiliğinden oluşabileceği iddiasının geçersizliği daha da açık hale geldi.

20. Yüzyıldaki Sonuçsuz Çabalar

20. yüzyılda hayatın kökeni konusunu ele alan ilk evrimci, ünlü Rus biyolog Alexander Oparin oldu. Oparin, 1930'lu yıllarda ortaya attığı birtakım tezlerle, canlı hücresinin tesadüfen meydana gelebileceğini ispat etmeye çalıştı. Ancak bu çalışmalar başarısızlıkla sonuçlanacak ve Oparin şu itirafı yapmak zorunda kalacaktı:

"Maalesef hücrenin kökeni, evrim teorisinin tümünü içine alan en karanlık noktayı oluşturmaktadır." (Alexander I. Oparin, Origin of Life, (1936) New York, Dover Publications, 1953 (Reprint), s.196)

Oparin'in yolunu izleyen evrimciler, hayatın kökeni konusunu çözüme kavuşturacak deneyler yapmaya çalıştılar. Bu deneylerin en ünlüsü, Amerikalı kimyacı Stanley Miller tarafından 1953 yılında düzenlendi. Miller, ilkel dünya atmosferinde olduğunu iddia ettiği gazları bir deney düzeneğinde birleştirerek ve bu karışıma enerji ekleyerek, proteinlerin yapısında kullanılan birkaç organik molekül (aminoasit) sentezledi. O yıllarda evrim adına önemli bir aşama gibi tanıtılan bu deneyin geçerli olmadığı ve deneyde kullanılan atmosferin gerçek dünya koşullarından çok farklı olduğu, ilerleyen yıllarda ortaya çıkacaktı. ("New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life", Bulletin of the American Meteorological Society, c. 63, Kasım 1982, s. 1328-1330)

Uzun süren bir sessizlikten sonra Miller'in kendisi de kullandığı atmosfer ortamının gerçekçi olmadığını itiraf etti. (Stanley Miller, Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules, 1986, s. 7)

Hayatın kökeni sorununu açıklamak için 20. yüzyıl boyunca yürütülen tüm evrimci çabalar hep başarısızlıkla sonuçlandı. San Diego Scripps Enstitüsü'nden ünlü jeokimyacı Jeffrey Bada, evrimci *Earth* dergisinde 1998 yılında yayınlanan bir makalede bu gerçeği şöyle kabul eder:

Bugün, 20. yüzyılı geride bırakırken, hala, 20. yüzyıla girdiğimizde sahip olduğumuz en büyük çözülmemiş problemle karşı karşıyayız: Hayat yeryüzünde nasıl başladı? (Jeffrey Bada, Earth, Şubat 1998, s. 40)

Hayatın Kompleks Yapısı

Evrim teorisinin hayatın kökeni konusunda bu denli büyük bir açmaza girmesinin başlıca nedeni, en basit sanılan canlı yapıların bile inanılmaz derecede karmaşık yapılara sahip olmasıdır. Canlı hücresi, insanoğlunun yaptığı bütün teknolojik ürünlerden daha karmaşıktır. Öyle ki bugün dünyanın en gelişmiş laboratuvarlarında bile cansız maddeler biraraya getirilerek canlı bir hücre üretilememektedir.

Bir hücrenin meydana gelmesi için gereken şartlar, asla rastlantılarla açıklanamayacak kadar fazladır. Hücrenin en temel yapı taşı olan proteinlerin rastlantısal olarak sentezlenme ihtimali; 500 aminoasitlik ortalama bir protein için, 10^{950}'de 1'dir. Ancak matematikte 10^{50}'de 1'den küçük olasılıklar pratik olarak "imkansız" sayılır. Hücrenin çekirdeğinde yer alan ve genetik bilgiyi saklayan DNA molekülü ise, inanılmaz bir bilgi bankasıdır. İnsan DNA'sının içerdiği bilginin, eğer kağıda dökülmeye kalkılsa, 500'er sayfadan oluşan 900 ciltlik bir kütüphane

oluşturacağı hesaplanmaktadır. Bu noktada çok ilginç bir ikilem daha vardır: DNA, yalnız birtakım özelleşmiş proteinlerin (enzimlerin) yardımı ile eşlenebilir. Ama bu enzimlerin sentezi de ancak DNA'daki bilgiler doğrultusunda gerçekleşir. Birbirine bağımlı olduklarından, eşlemenin meydana gelebilmesi için ikisinin de aynı anda var olmaları gerekir. Bu ise, hayatın kendiliğinden oluştuğu senaryosunu çıkmaza sokmaktadır. San Diego California Üniversitesi'nden ünlü evrimci Prof. Leslie Orgel, *Scientific American* dergisinin Ekim 1994 tarihli sayısında bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Son derece kompleks yapılara sahip olan proteinlerin ve nükleik asitlerin (RNA ve DNA) aynı yerde ve aynı zamanda rastlantısal olarak oluşmaları aşırı derecede ihtimal dışıdır. Ama bunların birisi olmadan diğerini elde etmek de mümkün değildir. Dolayısıyla insan, yaşamın kimyasal yollarla ortaya çıkmasının asla mümkün olmadığı sonucuna varmak zorunda kalmaktadır. (Leslie E. Orgel, The Origin of Life on Earth, Scientific American, c. 271, Ekim 1994, s. 78)

Kuşkusuz eğer hayatın doğal etkenlerle ortaya çıkması imkansız ise, bu durumda hayatın doğaüstü bir biçimde "yaratıldığını" kabul etmek gerekir. Bu gerçek, en temel amacı yaratılışı reddetmek olan evrim teorisini açıkça geçersiz kılmaktadır.

Evrimin Hayali Mekanizmaları

Darwin'in teorisini geçersiz kılan ikinci büyük nokta, teorinin "evrim mekanizmaları" olarak öne sürdüğü iki kavramın da gerçekte hiçbir evrimleştirici güce sahip olmadığının anlaşılmış olmasıdır. Darwin, ortaya attığı evrim iddiasını tamamen "doğal seleksiyon" mekanizmasına bağlamıştı. Bu mekanizmaya verdiği önem, kitabının isminden de açıkça anlaşılıyordu: *Türlerin Kökeni, Doğal Seleksiyon Yoluyla...*

Doğal seleksiyon, doğal seçme demektir. Doğadaki yaşam mücadelesi içinde, doğal şartlara uygun ve güçlü canlıların hayatta kalacağı düşüncesine dayanır. Örneğin yırtıcı hayvanlar tarafından tehdit edilen bir geyik sürüsünde, daha hızlı koşabilen geyikler hayatta kalacaktır. Böylece geyik sürüsü, hızlı ve güçlü bireylerden oluşacaktır. Ama elbette bu mekanizma, geyikleri evrimleştirmez, onları başka bir canlı türüne, örneğin atlara dönüştürmez.

Dolayısıyla doğal seleksiyon mekanizması hiçbir evrimleştirici güce sahip değildir. Darwin de bu gerçeğin farkındaydı ve *Türlerin Kökeni* adlı kitabında "Faydalı değişiklikler oluşmadığı sürece doğal seleksiyon hiçbir şey yapamaz" demek zorunda kalmıştı. (Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 189)

Lamarck'ın Etkisi

Peki bu "faydalı değişiklikler" nasıl oluşabilirdi? Darwin, kendi döneminin ilkel bilim anlayışı içinde, bu soruyu Lamarck'a dayanarak cevaplamaya çalışmıştı. Darwin'den önce yaşamış olan Fransız biyolog Lamarck'a göre, canlılar yaşamları sırasında geçirdikleri fiziksel değişiklikleri sonraki nesle aktarıyorlar, nesilden nesile biriken bu özellikler sonucunda yeni türler ortaya çıkıyordu. Örneğin Lamarck'a göre zürafalar ceylanlardan türemişlerdi, yüksek ağaçların yapraklarını yemek için çabalarken nesilden nesile boyunları uzamıştı.

Darwin de benzeri örnekler vermiş, örneğin *Türlerin Kökeni* adlı kitabında, yiyecek bulmak için suya giren bazı ayıların zamanla balinalara dönüştüğünü iddia etmişti. (Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 184)

Ama Mendel'in keşfettiği ve 20.yüzyılda gelişen genetik bilimiyle kesinleşen kalıtım kanunları, kazanılmış özelliklerin sonraki nesillere aktarılması efsanesini kesin olarak yıktı. Böylece doğal seleksiyon "tek başına" ve dolayısıyla tümüyle etkisiz bir mekanizma olarak kalmış oluyordu.

Neo-Darwinizm ve Mutasyonlar

Darwinistler ise bu duruma bir çözüm bulabilmek için 1930'ların sonlarında, "Modern Sentetik Teori"yi ya da daha yaygın ismiyle neo-Darwinizm'i ortaya attılar. Neo-Darwinizm, doğal seleksiyonun yanına "faydalı değişiklik sebebi" olarak

mutasyonları, yani canlıların genlerinde radyasyon gibi dış etkiler ya da kopyalama hataları sonucunda oluşan bozulmaları ekledi.

Bugün de hala dünyada evrim adına geçerliliğini koruyan model neo-Darwinizm'dir. Teori, yeryüzünde bulunan milyonlarca canlı türünün, bu canlıların, kulak, göz, akciğer, kanat gibi sayısız kompleks organlarının "mutasyonlara", yani genetik bozukluklara dayalı bir süreç sonucunda oluştuğunu iddia etmektedir. Ama teoriyi çaresiz bırakan açık bir bilimsel gerçek vardır: Mutasyonlar canlıları geliştirmezler, aksine her zaman için canlılara zarar verirler.

Bunun nedeni çok basittir: DNA çok kompleks bir düzene sahiptir. Bu molekül üzerinde oluşan herhangi rastgele bir etki ancak zarar verir. Amerikalı genetikçi B. G. Ranganathan bunu şöyle açıklar:

Mutasyonlar küçük, rasgele ve zararlıdırlar. Çok ender olarak meydana gelirler ve en iyi ihtimalle etkisizdirler. Bu üç özellik, mutasyonların evrimsel bir gelişme meydana getiremeyeceğini gösterir. Zaten yüksek derecede özelleşmiş bir organizmada meydana gelebilecek rastlantısal bir değişim, ya etkisiz olacaktır ya da zararlı. Bir kol saatinde meydana gelecek rasgele bir değişim kol saatini geliştirmeyecektir. Ona büyük ihtimalle zarar verecek veya en iyi ihtimalle etkisiz olacaktır. Bir deprem bir şehri geliştirmez, ona yıkım getirir. (B. G. Ranganathan, Origins?, Pennsylvania: The Banner Of Truth Trust, 1988.)

Nitekim bugüne kadar hiçbir yararlı, yani genetik bilgiyi geliştiren mutasyon örneği gözlemlenmedi. Tüm mutasyonların zararlı olduğu görüldü. Anlaşıldı ki, evrim teorisinin "evrim mekanizması" olarak gösterdiği mutasyonlar, gerçekte canlıları sadece tahrip eden, sakat bırakan genetik olaylardır. (İnsanlarda mutasyonun en sık görülen etkisi de kanserdir.) Elbette tahrip edici bir mekanizma "evrim mekanizması" olamaz. Doğal seleksiyon ise, Darwin'in de kabul ettiği gibi, "tek başına hiçbir şey yapamaz." Bu gerçek bizlere doğada hiçbir "evrim mekanizması" olmadığını göstermektedir. Evrim mekanizması olmadığına göre de, evrim denen hayali süreç yaşanmış olamaz.

Fosil Kayıtları: Ara Formlardan Eser Yok

Evrim teorisinin iddia ettiği senaryonun yaşanmamış olduğunun en açık göstergesi ise fosil kayıtlarıdır.

Evrim teorisine göre bütün canlılar birbirlerinden türemişlerdir. Önceden var olan bir canlı türü, zamanla bir diğerine dönüşmüş ve bütün türler bu şekilde ortaya çıkmışlardır. Teoriye göre bu dönüşüm yüz milyonlarca yıl süren uzun bir zaman dilimini kapsamış ve kademe kademe ilerlemiştir.

Bu durumda, iddia edilen uzun dönüşüm süreci içinde sayısız "ara türler"in oluşmuş ve yaşamış olmaları gerekir.

Örneğin geçmişte, balık özelliklerini taşımalarına rağmen, bir yandan da bazı sürüngen özellikleri kazanmış olan yarı balık-yarı sürüngen canlılar yaşamış olmalıdır.

Ya da sürüngen özelliklerini taşırken, bir yandan da bazı kuş özellikleri kazanmış sürüngen-kuşlar ortaya çıkmış olmalıdır. Bunlar, bir geçiş sürecinde oldukları için de, sakat, eksik, kusurlu canlılar olmalıdır. Evrimciler geçmişte yaşamış olduklarına inandıkları bu teorik yaratıklara "ara-geçiş formu" adını verirler.

Eğer gerçekten bu tür canlılar geçmişte yaşamışlarsa bunların sayılarının ve çeşitlerinin milyonlarca hatta milyarlarca olması gerekir. Ve bu ucube canlıların kalıntılarına mutlaka fosil kayıtlarında rastlanması gerekir. Darwin, *Türlerin Kökeni*'nde bunu şöyle açıklamıştır:

Eğer teorim doğruysa, türleri birbirine bağlayan sayısız ara-geçiş çeşitleri mutlaka yaşamış olmalıdır... Bunların yaşamış olduklarının kanıtları da sadece fosil kalıntıları arasında bulunabilir. (Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 179)

Darwin'in Yıkılan Umutları

Ancak 19. yüzyılın ortasından bu yana dünyanın dört bir yanında hummalı fosil araştırmaları yapıldığı halde bu ara geçiş formlarına rastlanamamıştır. Yapılan kazılarda ve araştırmalarda elde edilen bütün bulgular, evrimcilerin beklediklerinin aksine, canlıların yeryüzünde birdenbire, eksiksiz ve kusursuz bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermiştir. Ünlü İngiliz paleontolog (fosil bilimci) Derek W. Ager, bir evrimci olmasına karşın bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Sorunumuz şudur: Fosil kayıtlarını detaylı olarak incelediğimizde, türler ya da sınıflar seviyesinde olsun, sürekli olarak aynı gerçekle karşılaşırız; kademeli evrimle gelişen değil, aniden yeryüzünde oluşan gruplar görürüz. (Derek A. Ager, "The Nature of the Fossil Record", Proceedings of the British Geological Association, c. 87, 1976, s. 133)

Yani fosil kayıtlarında, tüm canlı türleri, aralarında hiçbir geçiş formu olmadan eksiksiz biçimleriyle aniden ortaya çıkmaktadırlar. Bu, Darwin'in öngörülerinin tam aksidir. Dahası, bu canlı türlerinin yaratıldıklarını gösteren çok güçlü bir delildir. Çünkü bir canlı türünün, kendisinden evrimleştiği hiçbir atası olmadan, bir anda ve kusursuz olarak ortaya çıkmasının tek açıklaması, o türün yaratılmış olmasıdır. Bu gerçek, ünlü evrimci Biyolog Douglas Futuyma tarafından da kabul edilir:

Yaratılış ve evrim, yaşayan canlıların kökeni hakkında yapılabilecek yegane iki açıklamadır. Canlılar dünya üzerinde ya tamamen mükemmel ve eksiksiz bir biçimde ortaya çıkmışlardır ya da böyle olmamıştır. Eğer böyle olmadıysa, bir değişim süreci sayesinde kendilerinden önce var olan bazı canlı türlerinden evrimleşerek meydana gelmiş olmalıdırlar. Ama eğer eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıkmışlarsa, o halde sonsuz güç sahibi bir akıl tarafından yaratılmış olmaları gerekir. (Douglas J. Futuyma, Science on Trial, New York: Pantheon Books, 1983. s. 197)

Fosiller ise, canlıların yeryüzünde eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermektedir. Yani "türlerin kökeni", Darwin'in sandığının aksine, evrim değil yaratılıştır.

İnsanın Evrimi Masalı

Evrim teorisini savunanların en çok gündeme getirdikleri konu, insanın kökeni konusudur. Bu konudaki Darwinist iddia, bugün yaşayan modern insanın maymunsu birtakım yaratıklardan geldiğini varsayar. 4-5 milyon yıl önce başladığı varsayılan bu süreçte, modern insan ile ataları arasında bazı "ara form"ların yaşadığı iddia edilir. Gerçekte tümüyle hayali olan bu senaryoda dört temel "kategori" sayılır:

1- Australopithecus

2- Homo habilis

3- Homo erectus

4- Homo sapiens

Evrimciler, insanların sözde ilk maymunsu atalarına "güney maymunu" anlamına gelen "Australopithecus" ismini verirler. Bu canlılar gerçekte soyu tükenmiş bir maymun türünden başka bir şey değildir. Lord Solly Zuckerman ve Prof. Charles Oxnard gibi İngiltere ve ABD'den dünyaca ünlü iki anatomistin Australopithecus örnekleri üzerinde yaptıkları çok geniş kapsamlı çalışmalar, bu canlıların sadece soyu tükenmiş bir maymun türüne ait olduklarını ve insanlarla hiçbir benzerlik taşımadıklarını göstermiştir. (Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, s. 75-94; Charles E. Oxnard, "The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt", Nature, c. 258, s. 389)

Evrimciler insan evriminin bir sonraki safhasını da, "homo" yani insan olarak sınıflandırırlar. İddiaya göre homo serisindeki canlılar, Australopithecuslar'dan daha gelişmişlerdir. Evrimciler, bu farklı canlılara ait fosilleri ardı ardına dizerek hayali bir evrim şeması oluştururlar. Bu şema hayalidir, çünkü gerçekte bu farklı sınıfların arasında evrimsel bir ilişki olduğu asla ispatlanamamıştır. Evrim teorisinin 20. yüzyıldaki en önemli savunucularından biri olan Ernst Mayr, "Homo sapiens'e uzanan zincir gerçekte kayıptır" diyerek bunu kabul eder. (J. Rennie, "Darwin's Current Bulldog: Ernst Mayr", Scientific American, Aralık 1992)

Evrimciler *"Australopithecus > Homo habilis > Homo erectus > Homo sapiens"* sıralamasını yazarken, bu türlerin her birinin, bir sonrakinin atası olduğu izlenimini verirler. Oysa paleoantropologların son bulguları, *Australopithecus, Homo habilis ve Homo erectus*'un dünya'nın farklı bölgelerinde aynı dönemlerde yaşadıklarını göstermektedir. (Alan Walker, Science, c. 207, 1980, s. 1103; A. J. Kelso, Physical Antropology, 1. baskı, New York: J. B. Lipincott Co., 1970, s. 221; M. D. Leakey, Olduvai Gorge, c. 3, Cambridge: Cambridge University Press, 1971, s. 272)

Dahası Homo erectus sınıflamasına ait insanların bir bölümü çok modern zamanlara kadar yaşamışlar, Homo sapiens neandertalensis ve Homo sapiens sapiens (modern insan) ile aynı ortamda yan yana bulunmuşlardır. (*Time*, Kasım 1996)

Bu ise elbette bu sınıfların birbirlerinin ataları oldukları iddiasının geçersizliğini açıkça ortaya koymaktadır. Harvard Üniversitesi paleontologlarından Stephen Jay Gould, kendisi de bir evrimci olmasına karşın, Darwinist teorinin içine girdiği bu çıkmazı şöyle açıklar:

Eğer birbiri ile paralel bir biçimde yaşayan üç farklı hominid (insanımsı) çizgisi varsa, o halde bizim soy ağacımıza ne oldu? Açıktır ki, bunların biri diğerinden gelmiş olamaz. Dahası, biri diğeriyle karşılaştırıldığında evrimsel bir gelişme trendi göstermemektedirler. (S. J. Gould, Natural History, c. 85, 1976, s.30)

Kısacası, medyada ya da ders kitaplarında yer alan hayali birtakım "yarı maymun, yarı insan" canlıların çizimleriyle, yani sırf propaganda yoluyla ayakta tutulmaya çalışılan insanın evrimi senaryosu, hiçbir bilimsel temeli olmayan bir masaldan ibarettir.

Bu konuyu uzun yıllar inceleyen, özellikle Australopithecus fosilleri üzerinde 15 yıl araştırma yapan İngiltere'nin en ünlü ve saygın bilim adamlarından Lord Solly Zuckerman, bir evrimci olmasına rağmen, ortada maymunsu canlılardan insana uzanan gerçek bir soy ağacı olmadığı sonucuna varmıştır.

Zuckerman bir de ilginç bir "bilim skalası" yapmıştır. Bilimsel olarak kabul ettiği bilgi dallarından, bilim dışı olarak kabul ettiği bilgi dallarına kadar bir yelpaze oluşturmuştur. Zuckerman'ın bu tablosuna göre en "bilimsel" -yani somut verilere dayanan- bilgi dalları kimya ve fiziktir. Yelpazede bunlardan sonra biyoloji bilimleri, sonra da sosyal bilimler gelir. Yelpazenin en ucunda, yani en "bilim dışı" sayılan kısımda ise, Zuckerman'a göre, telepati, altıncı his gibi "duyum ötesi algılama" kavramları ve bir de "insanın evrimi" vardır! Zuckerman, yelpazenin bu ucunu şöyle açıklar:

Objektif gerçekliğin alanından çıkıp da, biyolojik bilim olarak varsayılan bu alanlara -yani duyum ötesi algılamaya ve insanın fosil tarihinin yorumlanmasına- girdiğimizde, evrim teorisine inanan bir kimse için herşeyin mümkün olduğunu görürüz. Öyle ki teorilerine kesinlikle inanan bu kimselerin çelişkili bazı yargıları aynı anda kabul etmeleri bile mümkündür. (Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, s. 19)

İşte insanın evrimi masalı da, teorilerine körü körüne inanan birtakım insanların buldukları bazı fosilleri ön yargılı bir biçimde yorumlamalarından ibarettir.

Darwin Formülü!

Şimdiye kadar ele aldığımız tüm teknik delillerin yanında, isterseniz evrimcilerin nasıl saçma bir inanışa sahip olduklarını bir de çocukların bile anlayabileceği kadar açık bir örnekle özetleyelim.

Evrim teorisi canlılığın tesadüfen oluştuğunu iddia eder. Dolayısıyla bu iddiaya göre cansız ve şuursuz atomlar biraraya gelerek önce hücreyi oluşturmuşlardır ve sonrasında aynı atomlar bir şekilde diğer canlıları ve insanı meydana getirmişlerdir. Şimdi düşünelim; canlılığın yapıtaşı olan karbon, fosfor, azot, potasyum gibi elementleri biraraya getirdiğimizde bir yığın oluşur. Bu atom yığını, hangi işlemden geçirilirse geçirilsin, tek bir canlı oluşturamaz. İsterseniz bu konuda bir "deney" tasarlayalım ve evrimcilerin aslında savundukları, ama yüksek sesle dile getiremedikleri iddiayı onlar adına "Darwin Formülü" adıyla inceleyelim:

Evrimciler, çok sayıda büyük varilin içine canlılığın yapısında bulunan fosfor, azot, karbon, oksijen, demir, magnezyum gibi elementlerden bol miktarda koysunlar. Hatta normal şartlarda bulunmayan ancak bu karışımın içinde bulunmasını gerekli gördükleri malzemeleri de bu varillere eklesinler. Karışımların içine, istedikleri kadar (doğal şartlarda oluşumu mümkün olmayan) amino asit, istedikleri kadar da (bir tekinin bile rastlantısal oluşma ihtimali 10^{-950} olan) protein doldursunlar. Bu karışımlara istedikleri oranda ısı ve nem versinler. Bunları istedikleri gelişmiş cihazlarla karıştırsınlar. Varillerin başına da dünyanın önde gelen bilim adamlarını koysunlar. Bu uzmanlar babadan oğula, kuşaktan kuşağa aktararak nöbetleşe milyarlarca, hatta trilyonlarca sene sürekli varillerin başında beklesinler. Bir canlının oluşması için hangi şartların var olması gerektiğine inanılıyorsa hepsini kullanmak serbest olsun. Ancak, ne yaparlarsa yapsınlar o varillerden kesinlikle bir canlı çıkartamazlar. Zürafaları, aslanları, arıları, kanaryaları, bülbülleri, papağanları, atları, yunusları, gülleri, orkideleri, zambakları, karanfilleri, muzları, portakalları, elmaları, hurmaları, domatesleri, kavunları, karpuzları, incirleri, zeytinleri, üzümleri, şeftalileri, tavus kuşlarını, sülünleri, renk renk kelebekleri ve bunlar gibi milyonlarca canlı türünden hiçbirini oluşturamazlar. Değil burada birkaçını saydığımız bu canlı varlıkları, bunların tek bir hücresini bile elde edemezler.

Kısacası, bilinçsiz atomlar biraraya gelerek hücreyi oluşturamazlar. Sonra yeni bir karar vererek bir hücreyi ikiye bölüp, sonra art arda başka kararlar alıp, elektron mikroskobunu bulan, sonra kendi hücre yapısını bu mikroskop altında izleyen profesörleri oluşturamazlar. Madde, ancak Allah'ın üstün yaratmasıyla hayat bulur. Bunun aksini iddia eden evrim teorisi ise, akla tamamen aykırı bir safsatadır. Evrimcilerin ortaya attığı iddialar üzerinde biraz bile düşünmek, üstteki örnekte olduğu gibi, bu gerçeği açıkça gösterir.

Göz ve Kulaktaki Teknoloji

Evrim teorisinin kesinlikle açıklama getiremeyeceği bir diğer konu ise göz ve kulaktaki üstün algılama kalitesidir.

Gözle ilgili konuya geçmeden önce "Nasıl görürüz?" sorusuna kısaca cevap verelim. Bir cisimden gelen ışınlar, gözde retinaya ters olarak düşer. Bu ışınlar, buradaki hücreler tarafından elektrik sinyallerine dönüştürülür ve beynin arka kısmındaki görme merkezi denilen küçücük bir noktaya ulaşır. Bu elektrik sinyalleri bir dizi işlemden sonra beyindeki bu merkezde görüntü olarak algılanır. Bu bilgiden sonra şimdi düşünelim:

Beyin ışığa kapalıdır. Yani beynin içi kapkaranlıktır, ışık beynin bulunduğu yere kadar giremez. Görüntü merkezi denilen yer kapkaranlık, ışığın asla ulaşmadığı, belki de hiç karşılaşmadığınız kadar karanlık bir yerdir. Ancak siz bu zifiri karanlıkta ışıklı, pırıl pırıl bir dünyayı seyretmektesiniz.

Üstelik bu o kadar net ve kaliteli bir görüntüdür ki 21. yüzyıl teknolojisi bile her türlü imkana rağmen bu netliği sağlayamamıştır. Örneğin şu anda okuduğunuz kitaba, kitabı tutan ellerinize bakın, sonra başınızı kaldırın ve çevrenize bakın. Şu anda gördüğünüz netlik ve kalitedeki bu görüntüyü başka bir yerde gördünüz mü? Bu kadar net bir görüntüyü size dünyanın bir numaralı televizyon şirketinin ürettiği en gelişmiş televizyon ekranı dahi veremez. 100 yıldır binlerce mühendis bu netliğe ulaşmaya çalışmaktadır. Bunun için fabrikalar, dev tesisler kurulmakta, araştırmalar yapılmakta, planlar ve tasarımlar geliştirilmektedir. Yine bir TV ekranına bakın, bir de şu anda elinizde tuttuğunuz bu kitaba. Arada büyük bir netlik ve kalite farkı olduğunu göreceksiniz. Üstelik, TV ekranı size iki boyutlu bir görüntü gösterir, oysa siz üç boyutlu, derinlikli bir perspektifi izlemektesiniz.

Uzun yıllardır on binlerce mühendis üç boyutlu TV yapmaya, gözün görme kalitesine ulaşmaya çalışmaktadırlar. Evet, üç boyutlu bir televizyon sistemi yapabildiler ama onu da gözlük takmadan üç boyutlu görmek mümkün değil, kaldı ki bu suni bir üç boyuttur. Arka taraf daha bulanık, ön taraf ise kağıttan dekor gibi durur. Hiçbir zaman gözün gördüğü kadar net ve kaliteli bir görüntü oluşmaz. Kamerada da, televizyonda da mutlaka görüntü kaybı meydana gelir.

İşte evrimciler, bu kaliteli ve net görüntüyü oluşturan mekanizmanın tesadüfen oluştuğunu iddia etmektedirler. Şimdi biri size, odanızda duran televizyon tesadüfler sonucunda oluştu, atomlar biraraya geldi ve bu görüntü oluşturan aleti meydana getirdi dese ne düşünürsünüz? Binlerce kişinin biraraya gelip yapamadığını şuursuz atomlar nasıl yapsın?

Gözün gördüğünden daha ilkel olan bir görüntüyü oluşturan alet tesadüfen oluşamıyorsa, gözün ve gözün gördüğü görüntünün de tesadüfen oluşamayacağı çok açıktır. Aynı durum kulak için de geçerlidir. Dış kulak, çevredeki sesleri kulak kepçesi vasıtasıyla toplayıp orta kulağa iletir; orta kulak aldığı ses titreşimlerini güçlendirerek iç kulağa aktarır; iç kulak da bu titreşimleri elektrik sinyallerine dönüştürerek beyne

gönderir. Aynen görmede olduğu gibi duyma işlemi de beyindeki duyma merkezinde gerçekleşir.

Gözdeki durum kulak için de geçerlidir, yani beyin, ışık gibi sese de kapalıdır, ses geçirmez. Dolayısıyla dışarısı ne kadar gürültülü de olsa beynin içi tamamen sessizdir. Buna rağmen en net sesler beyinde algılanır. Ses geçirmeyen beyninizde bir orkestranın senfonilerini dinlersiniz, kalabalık bir ortamın tüm gürültüsünü duyarsınız. Ama o anda hassas bir cihazla beyninizin içindeki ses düzeyi ölçülse, burada keskin bir sessizliğin hakim olduğu görülecektir.

Net bir görüntü elde edebilmek ümidiyle teknoloji nasıl kullanılıyorsa, ses için de aynı çabalar onlarca yıldır sürdürülmektedir. Ses kayıt cihazları, müzik setleri, birçok elektronik alet, sesi algılayan müzik sistemleri bu çalışmalardan bazılarıdır. Ancak, tüm teknolojiye, bu teknolojide çalışan binlerce mühendise ve uzmana rağmen kulağın oluşturduğu netlik ve kalitede bir sese ulaşılamamıştır. En büyük müzik sistemi şirketinin ürettiği en kaliteli müzik setini düşünün. Sesi kaydettiğinde mutlaka sesin bir kısmı kaybolur veya az da olsa mutlaka parazit oluşur veya müzik setini açtığınızda daha müzik başlamadan bir cızırtı mutlaka duyarsınız. Ancak insan vücudundaki teknolojinin ürünü olan sesler son derece net ve kusursuzdur. Bir insan kulağı, hiçbir zaman müzik setinde olduğu gibi cızırtılı veya parazitli algılamaz; ses ne ise tam ve net bir biçimde onu algılar. Bu durum, insan yaratıldığı günden bu yana böyledir.

Şimdiye kadar insanoğlunun yaptığı hiçbir görüntü ve ses cihazı, göz ve kulak kadar hassas ve başarılı birer algılayıcı olamamıştır. Ancak görme ve işitme olayında, tüm bunların ötesinde, çok büyük bir gerçek daha vardır.

Beynin İçinde Gören ve Duyan Şuur Kime Aittir?

Beynin içinde, ışıl ışıl renkli bir dünyayı seyreden, senfonileri, kuşların cıvıltılarını dinleyen, gülü koklayan kimdir? İnsanın gözlerinden, kulaklarından, burnundan gelen uyarılar, elektrik sinyali olarak beyne gider. Biyoloji, fizyoloji veya biyokimya kitaplarında bu görüntünün beyinde nasıl oluştuğuna dair birçok detay okursunuz. Ancak, bu konu hakkındaki en önemli gerçeğe hiçbir yerde rastlayamazsınız: Beyinde, bu elektrik sinyallerini görüntü, ses, koku ve his olarak algılayan kimdir? Beynin içinde göze, kulağa, burna ihtiyaç duymadan tüm bunları algılayan bir şuur bulunmaktadır. Bu şuur kime aittir?

Elbette bu şuur beyni oluşturan sinirler, yağ tabakası ve sinir hücrelerine ait değildir. İşte bu yüzden, herşeyin maddeden ibaret olduğunu zanneden Darwinist-materyalistler bu sorulara hiçbir cevap verememektedirler. Çünkü bu şuur, Allah'ın yaratmış olduğu ruhtur. Ruh, görüntüyü seyretmek için göze, sesi duymak için kulağa ihtiyaç duymaz. Bunların da ötesinde düşünmek için beyne ihtiyaç duymaz. Bu açık ve ilmi gerçeği okuyan her insanın, beynin içindeki birkaç santimetreküplük, kapkaranlık mekana tüm kainatı üç boyutlu, renkli, gölgeli ve ışıklı olarak sığdıran Yüce Allah'ı düşünüp, O'ndan korkup, O'na sığınması gerekir.

Materyalist Bir İnanç

Buraya kadar incelediklerimiz, evrim teorisinin bilimsel bulgularla açıkça çelişen bir iddia olduğunu göstermektedir. Teorinin hayatın kökeni hakkındaki iddiası bilime aykırıdır, öne sürdüğü evrim mekanizmalarının hiçbir evrimleştirici etkisi yoktur ve fosiller teorinin gerektirdiği ara formların yaşamadıklarını göstermektedir. Bu durumda, elbette, evrim teorisinin bilime aykırı bir düşünce olarak bir kenara atılması gerekir. Nitekim tarih boyunca dünya merkezli evren modeli gibi pek çok düşünce, bilimin gündeminden çıkarılmıştır. Ama evrim teorisi ısrarla bilimin gündeminde tutulmaktadır. Hatta bazı insanlar teorinin eleştirilmesini "bilime saldırı" olarak göstermeye bile çalışmaktadırlar. Peki neden?..

Bu durumun nedeni, evrim teorisinin bazı çevreler için, kendisinden asla vazgeçilemeyecek dogmatik bir inanış oluşudur. Bu çevreler, materyalist felsefeye körü körüne bağlıdırlar ve Darwinizm'i de doğaya getirilebilecek yegane materyalist açıklama olduğu için benimsemektedirler. Bazen bunu açıkça itiraf da ederler. Harvard Üniversitesi'nden ünlü bir genetikçi ve aynı zamanda önde gelen bir evrimci olan Richard Lewontin, "önce materyalist, sonra bilim adamı" olduğunu şöyle itiraf etmektedir:

Bizim materyalizme bir inancımız var, 'a priori' (önceden kabul edilmiş, doğru varsayılmış) bir inanç bu. Bizi dünyaya materyalist bir açıklama getirmeye zorlayan şey, bilimin yöntemleri ve kuralları değil. Aksine, materyalizme olan 'a priori' bağlılığımız nedeniyle, dünyaya materyalist bir açıklama getiren araştırma yöntemlerini ve kavramları kurguluyoruz. Materyalizm mutlak doğru olduğuna göre de, İlahi bir

açıklamanın sahneye girmesine izin veremeyiz. (Richard Lewontin, "The Demon-Haunted World", The New York Review of Books, 9 Ocak 1997, s. 28)

Bu sözler, Darwinizm'in, materyalist felsefeye bağlılık uğruna yaşatılan bir dogma olduğunun açık ifadeleridir. Bu dogma, maddeden başka hiçbir varlık olmadığını varsayar. Bu nedenle de cansız, bilinçsiz maddenin, hayatı yarattığına inanır. Milyonlarca farklı canlı türünün; örneğin kuşların, balıkların, zürafaların, kaplanların, böceklerin, ağaçların, çiçeklerin, balinaların ve insanların maddenin kendi içindeki etkileşimlerle, yani yağan yağmurla, çakan şimşekle, cansız maddenin içinden oluştuğunu kabul eder. Gerçekte ise bu, hem akla hem bilime aykırı bir kabuldür. Ama Darwinistler kendi deyimleriyle "İlahi bir açıklamanın sahneye girmemesi" için, bu kabulü savunmaya devam etmektedirler. Canlıların kökenine materyalist bir ön yargı ile bakmayan insanlar ise, şu açık gerçeği göreceklerdir: Tüm canlılar, üstün bir güç, bilgi ve akla sahip olan bir Yaratıcının eseridirler. Yaratıcı, tüm evreni yoktan var eden, en kusursuz biçimde düzenleyen ve tüm canlıları yaratıp şekillendiren Allah'tır.

Evrim Teorisi Dünya Tarihinin En Etkili Büyüsüdür

Burada şunu da belirtmek gerekir ki, ön yargısız, hiçbir ideolojinin etkisi altında kalmadan, sadece aklını ve mantığını kullanan her insan, bilim ve medeniyetten uzak toplumların hurafelerini andıran evrim teorisinin inanılması imkansız bir iddia olduğunu kolaylıkla anlayacaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, evrim teorisine inananlar, büyük bir varilin içine birçok atomu, molekülü, cansız maddeyi dolduran ve bunların karışımından zaman içinde düşünen, akleden, buluşlar yapan profesörlerin, üniversite öğrencilerinin, Einstein, Hubble gibi bilim adamlarının, Frank Sinatra, Charlton Heston gibi sanatçıların, bunun yanı sıra ceylanların, limon ağaçlarının, karanfillerin çıkacağına inanmaktadırlar. Üstelik, bu saçma iddiaya inananlar bilim adamları, profesörler, kültürlü, eğitimli insanlardır. Bu nedenle evrim teorisi için "dünya tarihinin en büyük ve en etkili büyüsü" ifadesini kullanmak yerinde olacaktır. Çünkü, dünya tarihinde insanların bu derece aklını başından alan, akıl ve mantıkla düşünmelerine imkan tanımayan, gözlerinin önüne sanki bir perde çekip çok açık olan gerçekleri görmelerine engel olan bir başka inanç veya iddia daha yoktur. Bu, Afrikalı bazı kabilelerin totemlere, Sebe halkının Güneş'e tapmasından, Hz. İbrahim'in kavminin elleri ile yaptıkları putlara, Hz. Musa'nın kavminin altından yaptıkları buzağıya tapmalarından çok daha vahim ve akıl almaz bir körlüktür. Gerçekte bu durum, Allah'ın Kuran'da işaret ettiği bir akılsızlıktır. Allah, bazı insanların anlayışlarının kapanacağını ve gerçekleri görmekten aciz duruma düşeceklerini birçok ayetinde bildirmektedir. Bu ayetlerden bazıları şöyledir:

Şüphesiz, inkar edenleri uyarsan da, uyarmasan da, onlar için fark etmez; inanmazlar. Allah, onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir; gözlerinin üzerinde perdeler vardır. Ve büyük azap onlaradır. (Bakara Suresi, 6-7)

...Kalpleri vardır bununla kavrayıp-anlamazlar, gözleri vardır bununla görmezler, kulakları vardır bununla işitmezler. Bunlar hayvanlar gibidir, hatta daha aşağılıktırlar. İşte bunlar gafil olanlardır. (Araf Suresi, 179)

Allah Hicr Suresi'nde ise, bu insanların mucizeler görseler bile inanmayacak kadar büyülendiklerini şöyle bildirmektedir:

Onların üzerlerine gökyüzünden bir kapı açsak, ordan yukarı yükselseler de, mutlaka: "Gözlerimiz döndürüldü, belki biz büyülenmiş bir topluluğuz" diyeceklerdir. (Hicr Suresi, 14-15)

Bu kadar geniş bir kitlenin üzerinde bu büyünün etkili olması, insanların gerçeklerden bu kadar uzak tutulmaları ve 150 yıldır bu büyünün bozulmaması ise, kelimelerle anlatılamayacak kadar hayret verici bir durumdur. Çünkü, bir veya birkaç insanın imkansız senaryolara, saçmalık ve mantıksızlıklarla dolu iddialara inanmaları anlaşılabilir. Ancak dünyanın dört bir yanındaki insanların, şuursuz ve cansız atomların ani bir kararla biraraya gelip; olağanüstü bir organizasyon, disiplin, akıl ve şuur gösterip kusursuz bir sistemle işleyen evreni, canlılık için uygun olan her türlü özelliğe sahip olan Dünya gezegenini ve sayısız kompleks sistemle donatılmış canlıları meydana getirdiğine inanmasının, "büyü"den başka bir açıklaması yoktur.

Nitekim, Allah Kuran'da, inkarcı felsefenin savunucusu olan bazı kimselerin, yaptıkları büyülerle insanları etkilediklerini Hz. Musa ve Firavun arasında geçen bir olayla bizlere bildirmektedir. Hz. Musa, Firavun'a hak dini anlattığında, Firavun Hz. Musa'ya, kendi "bilgin büyücüleri" ile insanların toplandığı bir yerde karşılaşmasını söyler. Hz. Musa, büyücülerle karşılaştığında, büyücülere önce onların marifetlerini sergilemelerini emreder. Bu olayın anlatıldığı ayet şöyledir:

(Musa:) "Siz atın" dedi. (Asalarını) atıverince, insanların gözlerini büyüleyiverdiler, onları dehşete düşürdüler ve (ortaya) büyük bir sihir getirmiş oldular. (Araf Suresi, 116)

Görüldüğü gibi Firavun'un büyücüleri yaptıkları "aldatmacalar"la -Hz. Musa ve ona inananlar dışında- insanların hepsini büyüleyebilmişlerdir. Ancak, onların attıklarına karşılık Hz. Musa'nın ortaya koyduğu delil, onların bu büyüsünü, Kuran'daki ifadeyle "uydurduklarını yutmuş" yani etkisiz kılmıştır:

Biz de Musa'ya: "Asanı fırlatıver" diye vahyettik. (O da fırlatıverince) bir de baktılar ki, o bütün uydurduklarını derleyip-toparlayıp yutuyor. Böylece hak

yerini buldu, onların bütün yapmakta oldukları geçersiz kaldı. Orada yenilmiş oldular ve küçük düşmüşler olarak tersyüz çevrildiler. (Araf Suresi, 117-119)

Ayetlerde de bildirildiği gibi, daha önce insanları büyüleyerek etkileyen bu kişilerin yaptıklarının bir sahtekarlık olduğunun anlaşılması ile, söz konusu insanlar küçük düşmüşlerdir. Günümüzde de bir büyünün etkisiyle, bilimsellik kılıfı altında son derece saçma iddialara inanan ve bunları savunmaya hayatlarını adayanlar, eğer bu iddialardan vazgeçmezlerse gerçekler tam anlamıyla açığa çıktığında ve "büyü bozulduğunda" küçük duruma düşeceklerdir.

Nitekim, yaklaşık 60 yaşına kadar evrimi savunan ve ateist bir felsefeci olan, ancak daha sonra gerçekleri gören Malcolm Muggeridge evrim teorisinin yakın gelecekte düşeceği durumu şöyle açıklamaktadır:

Ben kendim, evrim teorisinin, özellikle uygulandığı alanlarda, geleceğin tarih kitaplarındaki en büyük espri malzemelerinden biri olacağına ikna oldum. Gelecek kuşak, bu kadar çürük ve belirsiz bir hipotezin inanılmaz bir saflıkla kabul edilmesini hayretle karşılayacaktır. (Malcolm Muggeridge, The End of Christendom, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, s.43)

Bu gelecek, uzakta değildir aksine çok yakın bir gelecekte insanlar "tesadüfler"in ilah olamayacaklarını anlayacaklar ve evrim teorisi dünya tarihinin en büyük aldatmacası ve en şiddetli büyüsü olarak tanımlanacaktır. Bu şiddetli büyü, büyük bir hızla dünyanın dört bir yanında insanların üzerinden kalkmaya başlamıştır. Artık evrim aldatmacasının sırrını öğrenen birçok insan, bu aldatmacaya nasıl kandığını hayret ve şaşkınlıkla düşünmektedir.

...Sen Yücesin, bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yok. Gerçekten Sen, herşeyi bilen, hüküm ve hikmet sahibi olansın.
(Bakara Suresi, 32)

Allah Kuran'da, iman edenlerin en önemli ibadetlerinden birinin tebliğ, bir başka deyişle, Kuran'da bildirilen gerçekleri insanlara anlatmak ve iman etmeye davet etmek olduğunu bildirir. Öyle ki, bu ibadet hayatın her alanını kapsar. Mümin, sözleriyle, haliyle, tavrıyla yaşamının her anında güzel ahlakı diğer insanlara yaymakla ve İslam ahlakını temsil etmekle yükümlüdür.

Müminlerin birbirleri arasındaki konuşmalar da gerçekte karşılıklı birer tebliğdir. Onlar da birbirlerini Kuran'da bildirilen hükümlere uymaya, Kuran'da tarif edilen ahlakı üzerlerinde göstermeye davet ederler. Kısacası, müminin genel üslubu, tebliğdir. Buna karşın, Kuran'da bildirildiğine göre, iman etmeyenlere ait olan "karakteristik" üslup ise tartışmadır. Dolayısıyla mümin, her zaman tebliğ üslubunu korumalı ve asla Kuran ahlakında yeri olmayan tartışmaya eğilim göstermemelidir.

Bu kitapta, tebliğin hangi mantıklarla ve hangi yöntemlerle mümine yakışır şekilde yapılacağı ayrıntılı bir biçimde incelenmiş, buna karşın tartışmanın ardındaki şeytani karakter de Kuran ayetleri ışığında detaylı olarak bildirilmiştir.